

SITUAČNÍ A VÝHLEDOVÁ ZPRÁVA MLÉKO

2025

MINISTERSTVO ZEMĚDĚLSTVÍ

ZDROJE INFORMACÍ, ZPRACOVATELÉ PODKLADŮ:

ČMSM – Českomoravský svaz mlékárenský

ČSÚ – Český statistický úřad

EK – Evropská komise

FAO (Food and Agriculture Organization of the United Nations) –
Organizace pro výživu a zemědělství

IDF – Mezinárodní mlékařská federace

MZe – Ministerstvo zemědělství

OECD (Organisation for Economic Co-operation and Development) –
Organizace pro ekonomickou spolupráci a rozvoj

SVS – Státní veterinární správa ČR

SZIF – Státní zemědělský intervenční fond

ÚZEI – Ústav zemědělské ekonomiky a informací

WTO (World Trade Organisation) – Světová obchodní organizace

Odbor živočišných komodit a ochrany zvířat MZe

Odpovědná redaktorka:

Ing. Barbora Vona, DiS., MZe

Spolupracovník:

Ing. Jiří Kopáček, CSc., ČMSM

Ředitel Odboru živočišných komodit a ochrany zvířat

Ing. Pavel Hakl, MZe

Autoři touto cestou děkují za spolupráci všem uvedeným organizacím a jejich odborným pracovníkům.

Situační a výhledové zprávy jsou pro všechny zájemce z řad studentů, pedagogů odborných škol a podnikatelských subjektů a dalších k dispozici také na internetu na webových stránkách MZe: www.mze.gov.cz.

Autor fotografie:

Elena Hramova/shutterstock.com

Vydalo: Ministerstvo zemědělství, Těšnov 65/17, 110 00 Praha I

Internet: www.mze.gov.cz, e-mail: info@mze.gov.cz

ISBN 978-80-7434-811-2, ISSN 1211-7692, MK ČR E 11003

SITUAČNÍ
A VÝHLEDOVÁ
ZPRÁVA
MLÉKO

ČERVENEC
2025

OBSAH

Seznam zkratk	4
I Úvod	6
2 Souhrn	6
3 Světový trh s mlékem a mléčnými výrobky	9
3.1 Přehled vývoje produkce mléka na světovém trhu s mlékem a mléčnými výrobky v roce 2022 . . .	9
3.2 Přehled vývoje produkce mléka na světovém trhu s mlékem a mléčnými výrobky v roce 2023 . . .	11
3.3 Světový obchod s mlékem a mléčnými výrobky v roce 2022	14
3.4 Světový obchod s mlékem a mléčnými výrobky v roce 2023	15
3.4.1 Máslo a mléčné tuky rok 2022	16
3.4.2 Máslo a mléčné tuky rok 2023	16
3.4.3 Sýry rok 2022	18
3.4.4 Sýry rok 2023	18
3.4.5 Sušené odtučněné mléko rok 2022.	21
3.4.6 Sušené odtučněné mléko rok 2023.	21
3.4.7 Sušené plnotučné mléko rok 2022	23
3.4.8 Sušené plnotučné mléko rok 2023	24
3.4.9 Mléko a smetana rok 2022	26
3.4.10 Mléko a smetana rok 2023	26
3.5 Ceny 2022.	27
3.6 Ceny 2023.	28
3.7 Střednědobý výhled na mléčných trzích 2023–2033	28
4 Produkce a užití mléka v ČR	30
5 Balance produkce a užití mléka	36
5.1 Změny produkce a užití mléka v roce 2024 ve srovnání s rokem 2023.	37
5.2 Vývoj produkce a užití mléka v roce 2024	38
6 Zpracovatelský průmysl	39
6.1 Konzumní mléka a smetany	42
6.2 Jogurty a ostatní tekuté kysané mléčné výrobky	42
6.2.1 Jogurty	43
6.2.2 Ostatní tekuté kysané mléčné výrobky.	44
6.3 Tvarohové speciality, mléčné pudinky	45
6.4 Sýry a tvarohy	45
6.4.1 Tvarohy.	45
6.4.2 Sýry	46
6.4.2.1 Tavené sýry	47
6.5 Máslo a mléčné pomazánky	48
6.6 Sušená a kondenzovaná mléka	49
7 Spotřeba mléka a mlékárenských výrobků	50
8 Cenový vývoj.	52
8.1 Ceny zemědělských výrobců (CZV).	52
8.2 Ceny průmyslových výrobců (CPV)	55
8.3 Spotřebitelské ceny (SC)	59

9 Zahraniční obchod	64
9.1 Vývoj zahraničního obchodu v roce 2023	64
9.1.1 Vývoz	65
9.1.2 Dovoz	66
9.1.3 Obchod s Ruskem a Ukrajinou	68
9.2 Vývoj zahraničního obchodu v roce 2024	69
9.2.1 Vývoz	70
9.2.2 Dovoz	70
9.2.3 Obchod s Ruskem a Ukrajinou	72
10 Opatření na trhu s mlékem a mléčnými výrobky	74

SEZNAM ZKRATEK

AEKO	Agroenvironmentálně-klimatické opatření
ANC	Oblasti s přírodními a jinými omezeními (z angl. Areas with Natural onstraints)
BISS	Základní podpora příjmu pro udržitelnost (z angl. Basic Income Support for Sustainability)
CAGR	Složená roční míra růstu (z angl. Compound Annual Growth Rate)
CIS	Podpora příjmu vázaná na produkci (z angl. Coupled Income Support)
CPM	Celkový počet mikroorganismů
CPV	Cena průmyslových výrobců
CRISS	Doplňková redistributivní podpora příjmu pro udržitelnost (z angl. Complementary Redistributive Income Support for Sustainability)
CZV	Cena zemědělských výrobců
ČMSCH	Českomoravská společnost chovatelů
ČMSM	Českomoravský svaz mlékárenský
ČSN	Česká státní norma
ČR	Česká republika
ČSÚ	Český statistický úřad
DFA	Dairy Farmers of America
DP	Dotační program MZe
DRP	Doplňková redistributivní podpora příjmu pro udržitelnost
DŽPZ	Dobré životní podmínky zvířat
EK	Evropská komise
ES	Evropské společenství
EU	Evropská unie
EUR	Euro
EZFRV	Evropský zemědělský fond pro rozvoj venkova
FAO	Světová organizace pro výživu a zemědělství (z angl. Food and Agriculture Organization)
FDPI	Index cen mléčných výrobků (z angl. FAO Dairy Price Index)
CHOP	Chráněné označení původu
CHZO	Chráněné zeměpisné označení
IDF	Mezinárodní mlékařská federace (z angl. International Dairy Federation)
Kč	Koruna česká
KN	Kombinovaná nomenklatura
LDC	Nejméně rozvinuté země (z angl. Least Developed Countries)
LFA	Méně příznivé oblasti (z angl. Less Favoured Areas)
LIFDC	Země s nízkým příjmem potravin (z angl. Low-Income Food Deficit Countries)
LPIS	Systém identifikace zemědělských pozemků (z angl. Land Parcel Identification System)
MZE	Ministerstvo zemědělství ČR
OECD	Organizace pro ekonomickou spolupráci a rozvoj (z angl. Organisation for Economic Co-operation and Development)
PGRLF	Podpůrný a garanční rolnický a lesnický fond
PRV	Program rozvoje venkova

PSB	Počet somatických buněk
RIL	Rezidua inhibičních látek
SB	Somatické buňky
SC	Spotřebitelské ceny
SF	Platba pro mladé zemědělce (z angl. smart farmer)
SOM	Sušené odstředěné mléko
SMP	Sušené odstředěné mléko (z angl. skimmed milk powder)
SPM	Sušené plnotučné mléko
SVS	Státní veterinární správa ČR
SVZ	Situační výhledové zprávy
SZIF	Státní zemědělský intervenční fond
SZP	Společná zemědělská politika
TTP	Trvalé travní porosty
UA	Ukrajina
UK	Spojené království (z angl. United Kingdom)
USA	Spojené státy americké (z angl. United States of America)
ÚZEI	Ústav zemědělské ekonomiky a informací
VCS	Dobrovolná vázaná podpora (z angl. Voluntary Coupled Support)
VDJ	Velké dobytčí jednotky
WMP	Sušené plnotučné mléko (z angl. whole milk powder)
WTO	Světová obchodní organizace (z angl. World Trade Organization)
YF	Doplňková podpora příjmu pro mladé zemědělce (z angl. young farmers)

I ÚVOD

Cílem situační a výhledové zprávy mléko a mléčné výrobky je informovat veřejnost o důležitých aspektech produkce a základních údajích v odvětví mléka a mléčných výrobků.

V jednotlivých kapitolách poskytuje SVZ údaje o světovém a domácím trhu s mlékem a mléčnými výrobky, o vývoji ve zpracovatelském průmyslu, zahraničním trhu, spotřebě, opatřeních na trhu apod.

SVZ mapuje situaci od vydání poslední SVZ, jež vyšla v roce 2022. Tato publikace tedy obsahuje data za rok 2023 a 2024.

2 SOUHRN

První kapitolou Situační a výhledové zprávy Mléko a mléčné výrobky je Světový trh s mlékem a mléčnými výrobky, a to proto, že komodita mléko je silně ovlivněna situací na trhu s mlékem a mléčnými výrobky v Evropě i ve světě. Téměř čtvrtina české produkce mléka se vyváží ke zpracování do evropských mlékáren, a to především na německý, italský a slovenský trh. Současné dění na trzích je nadále ovlivněno ruskou invazí na Ukrajinu.

Po propuknutí ruského vojenského útoku na Ukrajinu došlo k přerušení obchodních cest, tedy i k narušení trhu. To má za následek růst cen, a to jak zemědělských produktů, tak i potravin. Zavedení sankcí vůči Rusku následované omezením dodávek plynu, a to nejen do ČR, zvyšuje náklady živočišné výroby. Stávající systémy národních a evropských podpor přispěly k utlumení dopadů rostoucích nákladů na ekonomiku sektoru, přesto však vysoké ceny vstupů nadále představují závažný problém.

Značný nárůst inflace v roce 2023 ještě zvýšil ceny vstupů (krmiv, energie, pohonných hmot apod.) a nastalá situace znamenala pro zemědělský sektor, především pak pro prvovýrobu, významné obtíže.

Pro zvládání výzev, kterým sektor mléka čelí, jsou nezbytné strategické informace o trhu a efektivní řešení klíčových problémů, které se týkají trhu s mlékem nyní, i do budoucna. Toto odvětví musí být flexibilní a schopné reagovat na nové požadavky spotřebitelů a měnící se trendy spotřeby, jako je poptávka

po produktech neobsahujících geneticky modifikované organismy, produktech pocházejících z ekologického zemědělství a bezlaktózových výrobcích či mléku od dojníc splňujících standardy dobrých životních podmínek zvířat. Vysoká volatilita cen v mléčném sektoru je způsobena častou nerovnováhou mezi nabídkou a poptávkou, ruským embargem, rostoucí čínskou poptávkou, zásobami SOM v EU a obchodními dohodami. Současně rostoucí spotřeba mléka v regionech, které nejsou tradičními producenty, zvyšuje potenciál pro dovoz mléčných komodit a investice do rozvíjejících se trhů.

V mlékárenském průmyslu se stále více prosazují moderní technologie zaměřené na udržitelnost a efektivitu výroby. Digitalizace a automatizace umožňují optimalizovat výrobní procesy, snižovat spotřebu energie i vody a zároveň minimalizovat emise. Tento trend nejen pomáhá chránit životní prostředí, ale zároveň zvyšuje konkurenceschopnost firem na trhu, kde spotřebitelé stále více preferují produkty od společensky odpovědných výrobců. Zavádění těchto inovací je proto zásadní pro budoucí rozvoj mlékárenského sektoru a jeho schopnost reagovat na měnící se požadavky trhu.

V příštím desetiletí se očekává růst světové produkce mléka a mléčných výrobků. OECD a FAO předpovídají nárůst počtu dojníc, zejména v regionech s nižší užitkovostí, a očekává se stabilní růst výnosů.

Na domácím trhu zůstává mléčný sektor stabilní s vysokou mírou soběstačnosti a výrazným potenciálem pro další rozvoj. V roce 2024 se průměrné stavy dojníc meziročně zvýšily o 0,7 % na celkových 360 018 kusů. Díky lepším podmínkám v chovu dojníc vzrostla průměrná užitkovost

o 2,4 %, a to na 9 574 litrů na kus a rok, což vedlo k meziročnímu nárůstu celkové produkce mléka na 3,46 mld. litrů (+2,3 %). V plemenné skladbě dojených krav se i v roce 2024 potvrdila oblíbenost holštýnského plemene, které tvořilo 62 % krav zapojených v kontrole užitkovosti (včetně kříženek s podílem krve H 51 % a více), zatímco české strakaté plemeno představovalo zhruba 34 %.

Z administrace Státního zemědělského intervenčního fondu vyplývá, že k 31. 12. 2024 bylo evidováno 1 252 producentů dodávajících prvnímu kupujícímu. V organizaci prodeje syrového mléka bylo k 31. 12. 2024 registrováno celkem 66 prvních kupujících mléka. Z registrovaného počtu prvních kupujících bylo 42 zpracovatelů mléka. Zbytek, tedy 24, byly současně uznané organizace producentů. K 31. 12. 2024 bylo evidováno 19 organizací producentů v odvětví mléka. Prodej mléka odbytovými organizacemi i organizacemi producentů posílil.

Tržby za mléko v roce 2024 v České republice dosáhly 31,2 mld. Kč a byly meziročně vyšší o 5,9 %, tj. o 1,75 mld. Kč. Průměrná roční cena za mléko placená mlékárnami na území České republiky za rok 2024 dosáhla 11,33 Kč/l a byla meziročně vyšší o 3,3 % (+0,36 Kč/l). Ve výběrovém šetření ÚZEI o nákladech na výrobu mléka byly tyto pro rok 2024 předběžně odhadnuty na 9,99 Kč/l.

Za rok 2024 platily mlékárny producentům mléka oproti roku 2023 vyšší cenu za mléko. Průměrná cena za rok 2024 při průměrném obsahu tuku 3,83 % a bílkovin 3,47 % tak dosáhla 11,33 Kč/l mléka. Cena vykazovaná v rámci šetření SZIF, tzn. včetně zohlednění realizačních cen mléka na zahraničních trzích (především v Německu a Itálii), za rok 2024 činila v průměru 11,52 Kč/l mléka, tj. oproti roku 2023 nárůst o 3,7 %. Ceny průmyslových výrobců (CPV) v meziročním porovnání 2024/2023 u většiny sledovaných položek vzrostly a u některých naopak došlo k poklesu.

V roce 2024 mlékárenský průmysl nakoupil 2 758,0 mil. l mléka, což bylo v rámci meziročního srovnání více o 63,3 mil. l mléka (tj. +2,3 %) než v roce 2023. Podíl dovozu mléčných výrobků na domácí spotřebě v roce 2024 představoval 54,6 %, což ve svém důsledku ovlivňuje domácí spotřebu. V porovnání s rokem 2023 se v roce 2024 zvýšil objem mléka ke zpracování v tuzemských mlékárnách o 0,9 %. V roce 2024 se meziročně zvýšila výroba přírodních sýrů o 9,1 %, tvarohů o 6,6 %, smetanových krémů o 13,4 %, másla o 5,9 %, tvarohových dezertů o 13,9 %, mléčných dezertů o 22,1 % a kondenzovaných mlék o 17,4 %. K poklesu výroby naopak došlo u konzumního mléka (-0,3 %), jogurtů (-0,3 %), sušených mlék (-14,8 %) a tavených sýrů (-3,4 %).

Pro zvýšení spotřeby mléka a mléčných výrobků na domácím trhu je důležité posilovat důvěru spotřebitelů, například skrze značky kvality nebo s ohledem na bezpečnost potravin. V České republice je spotřeba sýrů a tvarohů slabě pod průměrem EU-27. Průměrná spotřeba sýrů a tvarohů v České republice za rok 2023 dosáhla 18,2 kg/obyv./rok. Spotřeba mléka v České republice za rok 2023 činila 57,9 kg/obyv./rok, což odpovídá meziročnímu poklesu o 7,7 %. Spotřeba másla též poklesla z 5,2 kg na 4,9 kg/obyv./rok.

Podpora spotřeby mléka a mléčných výrobků, např. prostřednictvím školních projektů v EU a ČR, má svou historii (např. Mléko do škol v EU od roku 1977, v ČR od 1999). V průběhu let docházelo k postupné změně podporovaných výrobků, a to jak v EU, tak i v ČR. V začátcích programu byl např. pro podporu EU u mléčných výrobků v podporovaných mléčných výrobcích rozhodující obsah tuku, v posledních letech je limitujícím faktorem obsah cukru a soli. V současnosti jsou projekty sloučeny v jeden, a to ve Školní projekt ovoce, zelenina a mléko do škol. Cílem projektu je zvýšení konzumace čerstvého ovoce, zeleniny, čerstvého mléka a mléčných výrobků, ale i vzdělávání žáků v oblasti stravovacích návyků a zpracování potravin prostřednictvím exkurzí, ochutnávek, vzdělávacích či soutěžních akcí propagujících spotřebu ovoce, zeleniny, mléka a mléčných výrobků. Škola se do projektu zapojuje dobrovolně, na základě svého rozhodnutí. Ve školním roce 2024/2025 bylo v České republice zapojeno celkem 3 755 škol s 539 474 žáky. Celkový roční limit na jednoho žáka byl ve školním roce 2024/2025 stanoven na 243,10 Kč.

Bilance zahraničního obchodu s mlékem a mléčnými výrobky je v České republice dlouhodobě kladná. Celková finanční hodnota vývozu za rok 2024 meziročně vzrostla o 9,8 %. Stejného trendu bylo dosaženo u finanční hodnoty dovozu, která za dané období vzrostla o 18,7 %. Z pohledu objemu dovozu mléka

a mléčných výrobků bylo patrné meziroční zvýšení dovozu o 17,3 %, objem vývozu se oproti roku 2023 také zvýšil, a to o 3,5 %.

V roce 2024 představoval export mléčné suroviny (vývoz zboží s nízkou přidanou hodnotou) 27,5 % z celkové finanční hodnoty vývozu a 21,3 % z celkového objemu výroby mléka v ČR. Vývoz sýrů a tvarohů tvořil 37,7 % celkové finanční hodnoty vývozu mléka a mlékárenských výrobků. Přetrvávala záporná bilance zahraničního obchodu u másla, sýrů a tvarohů, klesl dovoz syrovátky. Dovoz sýrů a tvarohů představoval 63,9 % podílu domácí výroby sýrů a tvarohů.

Cílem současné zemědělské politiky je, mimo jiné, i zajištění přiměřené životní úrovně producentů mléka. Zemědělské příjmy jsou tradičně spojené se světovými tržními cenami za mléko a mléčné výrobky, a to prostřednictvím ceny, kterou platí mlékárny producentům mléka. V odvětví mléka se v současné době na podporu využívá několik mechanismů.

Evropské dotační programy se dělí na přímé platby a neprojektová opatření. Za rok 2023 bylo zemědělcům poskytnuto prostřednictvím podpor ze Strategického plánu společné zemědělské politiky více než 20 miliard korun. Přímé platby plynuly do zemědělství zcela ze zdrojů Evropské unie. V roce 2024 bylo zemědělcům v rámci I. pilíře SZP vyplaceno přes 20,7 mld. Kč, z toho 6,4 mld. Kč bylo poskytnuto na základní platbu BISS, a dále pak téměř 6,2 mld. Kč na základní celofaremní ekoplatbu a necelých 4,8 mld. Kč na redistributivní platbu poskytovanou na prvních 150 hektarů zemědělského podniku. Stejně jako v minulých letech zemědělci získali příspěvky na tzv. citlivé komodity (CIS, dříve VCS).

V ČR jde např. o chov dojníc nebo pěstování vybraných druhů ovoce a zeleniny. Platby vázané na produkci byly financovány částkou 3,1 mld. Kč. Na platbu pro malé zemědělce, která má přispět ke stabilizaci příjmů drobných aktivních zemědělců s výměrou do 10 hektarů, bylo pro rok 2024 vyčleněno téměř 89 mil. Kč. Mladým zemědělcům pak připadla částka přesahující 181 mil. Kč. V roce 2023 a 2024 nebyl realizován z důvodu dosažení stanovených cílů dotační program I9.A. – podpora na zapojení producentů zpracovatelů mléka do režimu jakosti.

3 SVĚTOVÝ TRH S MLÉKEM A MLÉČNÝMI VÝROBKY

- V roce 2023 vzrostla meziročně celková produkce mléka o 2,1 % a dosáhla tak celkového objemu 964 milionů tun mléka.
- V roce 2023 dosáhl světový obchod s máslem a mléčnými tuky objemu 1 145 tisíc tun ekvivalentu másla (meziroční pokles o 3 %).
- Světový obchod se sýry vzrostl v roce 2023 o 2,3 % na celkových 3 565 tisíc tun.
- Celkový objem světového obchodu se sušeným odtučněným mlékem v roce 2023 meziročně vzrostl o 2,9 % na celkových 2,66 milionu tun.
- V porovnání s rokem 2022 došlo v roce 2023 k mírnému nárůstu exportu sušeného plnotučného a polotučného mléka o 0,4 % na celkový objem 2 475 tisíc tun.
- Export mléka a smetany v roce 2023 meziročně klesl o 5,3 % na 4,255 milionu tun.
- Mezi největší světové producenty mléka patří Lactalis, DFA, Yili, Danone a Fonterra.
- EU-27, USA, Nový Zéland, Bělorusko, UK, Austrálie, Irán, Saúdská Arábie, Argentina a Bahrajn jsou největšími vývozními destinacemi sýrů.
- Nový Zéland, EU-27, Bělorusko, UK, USA, Argentina, Indie, Irán, Saúdská Arábie a Uruguay patří mezi top 10 exportních zemí másla a mléčných tuků.

3.1 Přehled vývoje produkce mléka na světovém trhu s mlékem a mléčnými výrobky v roce 2022

V celosvětovém měřítku dosáhla produkce mléka za rok 2022 nárůstu o 1,1 % oproti roku 2021. Celkově bylo vyprodukováno 936 milionů tun mléka. Situace v oblasti zásobování v klíčových exportních regionech byla nadále velmi obtížná kvůli extrémně vysokým nákladům na hnojiva, krmiva a energie, které byly vysoké už před vypuknutím rusko-ukrajinského konfliktu a poté dále raketově stoupaly. Vysoké náklady na chov dojnic snížily marže, což v konečném důsledku zpomalilo produkci mléka. Produkce mléka celosvětově roste, a to především díky velkému rozvoji regionů s doposud nízkou produkcí mléka. Výroba mléka, zejména v Asii a dalších rozvíjejících se trzích je tlačena vpřed místním růstem poptávky i díky příznivým cenám, které jsou nadále průměrné.

Celosvětová produkce kravského mléka, která tvoří hlavní část celosvětového fondu mléka (81 % v roce 2022), vzrostla v roce 2022 o více než 5 milionů tun mléka (+0,7 %) na 758 milionů tun. Tempo růstu bylo výrazně podprůměrné oproti tempu za období 2015–2022, a to zejména z důvodu stagnace objemů v Evropě, Americe a Oceánii.

Nejvyšší podíl na růstu nabídky má Asie, kde v posledních letech prudce roste poptávka po mléku a mléčných výrobcích, v důsledku čehož je průměrné roční tempo růstu za období 2015–2022 v Asii zdaleka nejvyšší ve srovnání s ostatními světovými regiony (+4,5 %).

Největší podíl produkce Asie připadá na Indii (46 % objemu produkce Asie). I přesto, že v Indii došlo k výraznému zvýšení produktivity hospodářských zvířat a byla zavedena některá vládní opatření zajišťující pokračování růstu poptávky, byl růst produkce (4,8 %) pod průměrným ročním tempem růstu za období let 2015–2022, a to především proto, že ve třetím čtvrtletí roku 2022 byl mléčný skot v Indii postižen nodulární dermatitidou.

Dalšími významnými asijskými producenty s rostoucí produkcí mléka jsou Čína (+6,8 %) a Pákistán (+3,8 %). Silný pokles produkce byl naopak zaznamenán v Turecku (-7 %).

K podprůměrnému tempu růstu došlo vlivem silného poklesu produkce v Jižní Americe a Oceánii a mírného poklesu produkce v Evropě (včetně UK) a minimálního růstu objemů v EU a v Severní a Střední Americe. Během velké části roku brzdily produkci mléka nepříznivé klimatické vlivy v některých regionech, extrémně vysoké ceny vstupů a nízké marže.

Produkce mléka v EU-27 byla v roce 2022 téměř na stejné úrovni jako v roce 2021. Objemy mléčné produkce poklesly především v Německu, Francii a Itálii. V případě Itálie došlo k významnému poklesu až v druhé polovině roku, a to vlivem sucha. Nejvyšší nárůst produkce byl naopak zaznamenán v Polsku. Dodávky mléka se zvyšují v Nizozemsku, Belgii a Irsku.

USA se za rok 2022 podařilo dosáhnout minimálního meziročního nárůstu produkce (+0,1 %). Po poklesu v první polovině roku se v té druhé růst opět nastartoval, a to díky zvýšení počtu dojníc a jejich užitkovosti. Produkce mléka v Kanadě mírně klesla. Mexiko bylo jedinou velkou mlékárenskou zemí, které se, napříč Severní a Střední Amerikou, podařilo dosáhnout nárůstu produkce.

V Oceánii se vlivem nepříznivých klimatických změn značně omezila mléčná produkce. Chovatelé se také museli vypořádat s vysokými náklady na chov a maržemi nižšími, než jakých dosahují jejich protějšky v jiných klíčových regionech. Produkce mléka na Novém Zélandu klesla v roce 2022 o 4,0 %, nicméně propad Austrálie byl ještě výraznější (-5,0 %).

Produkce mléka v Jižní Americe se v roce 2022 snížila o více než 3 %. Největší poklesy byly zaznamenány v Brazílii, Kolumbii a Uruguayi.

Africe se, jako dalšímu klíčovému regionu s nedostatkem mléka (vedle Asie), podařilo v roce 2022 dosáhnout nárůstu produkce o 2,5 %, a to především díky Keni a Tanzanii. Produkce v jižní Africe stagnovala, zatímco v Egyptě mírně vzrostla.

Tabulka I Top 20 producentů kravského mléka v roce 2022

Země		Produkce (mil. t)	Změna 2021/2022 (%)
EU		153,9	0,0
z toho:	Německo	32,4	-0,4
	Francie	24,6	-0,8
	Polsko	15,2	2,2
	Nizozemsko	14,0	1,0
	Itálie	13,2	-0,5
Indie		120,5	4,8
USA		102,7	0,1
Čína		39,3	6,8
Brazílie		34,7	-4,5
Ruská federace		33,0	2,8
Nový Zéland		21,1	-4,0
Turecko		19,9	-6,8
Pákistán		20,1	3,8
Spojené království		15,5	-0,8
Mexiko		13,5	2,0
Argentina		11,9	0,0
Uzbekistán		11,6	3,2
Kanada		10,4	-0,6
Austrálie		8,4	-5,0

Země	Produkce (mil. t)	Změna 2021/2022 (%)
Ukrajina	7,6	-10,8
Kolumbie	7,6	-5,2
Bělorusko	7,9	0,8
Japonsko	7,6	0,3
Irán	7,0	0,0

Zdroj: IDF

Poznámka: Indie, Pákistán a Austrálie – těmto státům končí hospodářský rok v jiných měsících, tedy jejich údaje nejsou konečné.

3.2 Přehled vývoje produkce mléka na světovém trhu s mlékem a mléčnými výrobky v roce 2023

V roce 2023 vzrostla meziročně globální produkce mléka o 2,1 %, což představuje 964 milionů tun. Tento trend následoval po podprůměrném meziročním nárůstu v roce 2022 (+1,1 %), který byl ovlivněn vysokými náklady. Vytváří se stále větší rozdíl mezi tradičními zeměmi exportujícími mléko a rozvíjejícími se regiony, jako je Asie a Afrika, které vykazují silný růst produkce mléka. Tento růst je podporován místní poptávkou a příznivými cenami mléka.

Globálně produkce kravského mléka vzrostla o 2,0 %, na 782 milionů tun. Největší růst produkce kravského mléka přišel z Asie, kde meziroční nárůst (+5,0 %) převýšil dlouhodobý růst. V Severní Americe, Evropě, Oceánii a Jižní Americe růst produkce zpomalil. V EU produkce poklesla o 0,2 %.

Na globální úrovni produkce kravského mléka rostla rychleji než dodávky mléka, přičemž růst dodávek činil 0,7 %. Výstup mléčných výrobků se ve srovnání s rokem 2022 zotavil, přičemž největší růst zaznamenaly sýry (+2,2 %) a máslo a máselný tuk (+2,4 %). Produkce tekutého mléka vzrostla o 0,9 %, zatímco SMP (sušené odstředěné mléko) vzrostlo o 0,4 %.

V roce 2023 vzrostla globální spotřeba mléka na 119,1 kg na osobu (+1,6 kg). Asie zůstala největším konzumentem tvořícím 50 % celkové spotřeby.

Obchod s mléčnými výrobky vykázal smíšený vývoj. EU si udržela postavení největšího exportéra mléka s podílem 29 %, přičemž dominuje v exportu sýrů a mléka a je následována Novým Zélandem (23 %) v oblasti WMP a másla.

Ceny mléčných výrobků v roce 2023 klesly v průměru o 17,2 % z rekordních úrovní dosažených v roce 2022, přičemž SMP zaznamenalo největší pokles (-30,3 %). Ceny mléka klesly v první polovině roku 2023, ale ve třetím čtvrtletí došlo v některých zemích k jejich oživení.

Produkce v EU klesla v roce 2023 meziročně o 0,2 %, což naznačuje stabilní, ale mírně klesající trend. Největší producenti v EU jsou Německo a Francie, přičemž Německo zaznamenalo růst o 0,6 %, zatímco Francie pokles o 2,6 %. Některé země, jako Polsko a Nizozemsko, vykázaly pozitivní růst (Polsko +1,5 %, Nizozemsko +0,8 %), což ukazuje na diverzifikaci v rámci EU.

S produkcí 128,6 mil. t mléka a nárůstem o 7,4 % je Indie výrazným leaderem na světovém trhu, což potvrzuje její roli jako největšího producenta kravského mléka. Tento růst naznačuje zvyšující se poptávku po mléčných výrobcích a zlepšení zemědělských technik.

Produkce v USA zůstala stabilní, což naznačuje stagnaci, přičemž USA jsou stále jedním z největších producentů. Tento trend by mohl být důsledkem různých faktorů, jako jsou environmentální podmínky nebo změny v poptávce.

S růstem produkce o 6,8 % (+42 mil. t) se Čína stále více podílí na globální produkci mléka, což je pravděpodobně ovlivněno rostoucí domácí poptávkou po mléčných výrobcích.

Brazílie a Rusko vykázaly pozitivní růst (Brazílie +3,2 %, Rusko +2,5 %), což poukazuje na jejich zvyšující se roli na trhu s mlékem. Tento trend je možná způsoben rostoucí domácí spotřebou a zlepšením produktivity.

Bangladéš zaznamenal jeden z největších nárůstů produkce (+7,6 %), což může být indikátorem zlepšení zemědělských podmínek a rostoucí poptávky po mléčných produktech ve velmi rychle rostoucí ekonomice.

Kolumbie a Japonsko vykázaly výrazný pokles produkce (Kolumbie -4,3 %, Japonsko -4,2 %), což může být způsobeno problémy v zemědělství, poklesem spotřeby mléka nebo vlivem přírodních katastrof či ekonomických problémů.

S nárůstem produkce o 5,9 % je Bělorusko příkladem země, která si upevňuje svou pozici na světovém trhu, přičemž tento růst může souviset s vládními podporami do zemědělství a zlepšením technologických procesů.

V celkovém pohledu, některé z největších producentů, jako Indie, Čína, Brazílie a Bělorusko, vykázaly pozitivní růst produkce, zatímco tradiční velcí producenti v EU a USA spíše stagnovali nebo zaznamenali menší pokles. To naznačuje měnící se dynamiku na globálním trhu s kravským mlékem.

Tabulka 2 Top 20 producentů kravského mléka v roce 2023

Země		Produkce (mil. t)	Změna 2022/2023 (%)
EU		154,1	-0,2
z toho:	Německo	32,6	+0,6
	Francie	23,9	-2,6
	Polsko	15,4	1,5
	Nizozemsko	14,7	0,8
	Itálie	13,1	-0,8
Indie		128,6	7,4
USA		102,7	-0,0
Čína		42,0	6,8
Brazílie		36,8	3,2
Ruská federace		33,6	2,5
Nový Zéland		21,3	0,9
Pákistán		20,9	3,8
Turecko		20,0	0,2
Spojené království		15,5	0,0
Mexiko		13,7	1,7
Bangladéš		12,7	7,6
Uzbekistán		11,9	3,0
Argentina		11,7	-2,0
Kanada		10,6	1,4
Austrálie		8,6	3,1
Bělorusko		8,3	5,9
Irán		7,5	0,0
Kolumbie		7,3	-4,3
Japonsko		7,3	-4,2

Zdroj: IDF

Poznámka: Indie, Pákistán a Austrálie – těmto státům končí hospodářský rok v jiných měsících, tedy jejich údaje nejsou konečné.

Tabulka 3 Světová produkce kravského mléka

Region	(l 000 tun)					(%)
	2015	2020	2021	2022	2023	Změna 2022/2023
Asie	192 305	247 893	260 644	267 130	280 435	5,0
EU-27	147 871	154 533	153 591	154 152	154 173	0,0
Severní a Střední Amerika	120 864	130 663	132 296	132 561	132 921	0,3
Evropa	73 393	73 867	73 272	72 675	73 387	1,0
Jižní Amerika	67 016	68 820	69 195	68 148	68 653	0,7
Afrika	37 049	41 024	41 862	41 984	42 659	1,6
Oceánie	31 581	31 125	30 826	29 513	29 965	1,5
Svět	670 079	747 925	761 686	766 163	782 193	2,1

Zdroj: IDF

Tabulka 4 Mléko a mléčné výrobky – svět (tis. tun mléčného ekvivalentu)

Stát	Produkce			Dovoz			Vývoz		
	Ø 2020–22	2023 odhad	2024 výhled	Ø 2020–22	2023 odhad	2024 výhled	Ø 2020–22 odhad	2023 odhad	2024 výhled
ASIE	420 264	447 092	459 076	50 115	47 881	47 505	9 352	8 600	8 894
Čína	38 243	43 435	44 713	18 360	15 870	14 224	100	178	164
Indie	220 870	236 350	242 960	96	185	182	475	251	338
Indonésie	1 586	1 611	1 636	3 395	3 238	3 395	61	49	56
Írán	8 500	8 760	8 850	116	168	162	1 408	2 079	2 193
Japonsko	7 549	7 298	7 260	1 992	1 701	1 783	52	65	20
Malajsie	45	45	45	2 395	2 313	2 510	473	442	498
Pákistán	60 619	64 435	66 368	315	207	211	11	11	12
Filipíny	28	30	32	2 653	2 323	2 648	89	28	30
Korejská republika	2 041	1 938	1 909	1 443	1 482	1 545	40	48	56
Saudská Arábie	2 892	2 890	2 914	2 647	3 001	3 219	1 422	1 373	1 486
Singapur				1 461	1 257	1 260	409	401	455
Thajsko	1 278	1 210	1 185	1 692	1 833	2 001	304	338	356
Turecko	22 756	21 482	21 975	112	133	137	1 107	567	585
AFRIKA	54 355	53 872	53 774	10 436	9 705	9 957	1 183	959	943
Alžírsko	3 313	3 326	3 350	3 182	3 376	3 461	2		
Egypt	5 908	5 910	5 880	1 163	995	1 031	337	216	217
Keňa	5 751	5 780	5 840	163	160	166	4	7	9
Jižní Afrika	3 816	3 747	3 740	354	283	262	391	393	380
Tunis	1 423	1 407	1 425	105	183	166	48	37	36
STŘEDNÍ AMERIKA A KARIBIK	19 824	20 371	20 718	6 033	6 292	6 425	776	614	624
Kostarika	1 218	1 230	1 235	65	70	77	128	92	93
Mexiko	13 458	13 998	14 348	3 791	4 036	4 112	260	140	158

Stát	Produkce			Dovoz			Vývoz		
	Ø 2020–22	2023 odhad	2024 výhled	Ø 2020–22	2023 odhad	2024 výhled	Ø 2020–22 odhad	2023 odhad	2024 výhled
JIŽNÍ AMERIKA	67 940	68 893	69 442	3 210	4 005	3 924	4 470	4 210	4 618
Argentina	11 750	11 665	11 378	21	27	38	2 322	2 016	2 286
Brazílie	36 380	37 490	38 165	1 072	1 920	1 860	112	84	81
Kolumbie	7 277	7 097	7 190	502	513	474	30	25	28
Uruguay	2 294	2 294	2 340	28	31	24	1 572	1 544	1 578
SEVERNÍ AMERIKA	111 941	112 798	112 554	3 028	3 206	3 256	14 209	13 253	12 967
Kanada	9 721	9 877	10 045	876	957	972	848	728	729
USA	102 220	102 921	102 509	2 143	2 240	2 274	13 361	12 525	12 238
EVROPA	233 930	233 828	235 277	12 347	11 722	11 915	34 423	33 871	33 103
Bělorusko	7 818	8 331	8 540	72	78	80	4 426	4 457	4 505
EU	159 799	159 821	160 621	3 341	3 063	3 059	24 880	24 458	23 811
Ruská federace	32 516	33 500	34 170	3 740	3 596	3 618	387	443	457
Ukrajina	8 582	7 430	7 207	327	220	217	507	472	505
Spojené království Velké Británie a Severního Irska	15 632	15 547	15 505	3 624	3 504	3 646	3 136	3 192	2 965
OCEÁNIE	30 477	29 739	30 209	1 718	1 811	1 724	23 125	23 113	23 784
Austrálie	8 852	8 470	8 749	1 225	1 352	1 293	2 962	2 560	2 782
Nový Zéland	21 603	21 245	21 437	241	210	184	20 159	20 549	20 998
SVĚT	938 730	966 593	981 051	86 888	84 622	84 706	87 538	84 619	84 934
LIFDC ¹⁾	58 409	59 158	59 324	3 790	3 547	3 538	667	550	543
LDC ²⁾	49 145	51 466	52 323	4 813	4 335	4 361	333	244	243

Zdroj: FAO, Dairy market review – Emerging trends and outlook 2024

Poznámka: 1) LIFDC – low-income food deficit countries – země s nízkým příjmem potravin

2) LDC – least developer countries – nejméně rozvinuté země

3.3 Světový obchod s mlékem a mléčnými výrobky v roce 2022

V roce 2022 narušila světový obchod s mlékem válka na Ukrajině. Rostly vstupní náklady a exportní nabídka byla snížena.

Na počátku roku 2022 byl mléčný trh poměrně stabilní. Pokles produkce mléka vedl, společně se silnou poptávkou a omezenými zásobami, k výraznému zvýšení ceny. Uvolnění opatření souvisejících s pandemií COVID-19 mělo pozitivní vliv na tržní segment. Do konce února však, vlivem rusko-ukrajinského konfliktu, došlo k bezprecedentnímu zvýšení cenové hladiny různých komodit. Již tak rostoucí cenový trend na trhu s mlékem byl ještě posílen tímto válečným konfliktem. Na počátku října došlo k obratu. Rostoucí poptávka spojená s obnovou nabídky mléka v několika klíčových zemích odstartovala klesání cen na energetickém trhu a vyvinula výrazný tlak na tržní ceny. Rychlý pokles způsobil pokles cen mléka. Dovozci upustili od svého krátkodobého zaměření a začali nakupovat a dovážet mléčné komodity s jistotou až do konce roku, což následně vedlo k poklesu poptávky. Za rok 2022 došlo k poklesu

světového obchodu o 4,6 % na 90,6 milionů tun. Hlavní roli v tomto poklesu hraje export do Číny, jejíž poptávka byla silně zasažena opatřeními okolo COVID-19 a relativně skromným hospodářským růstem (+3,0 % za rok 2022). S výjimkou Číny vzrostl světový obchod o 1,0 %.

Vývoz mléka a mléčných výrobků z EU v roce 2022 prudce klesnul, a to zejména kvůli vysokým cenám, které ovlivnily konkurenceschopnost v mezinárodním měřítku. Export mléka a mléčných výrobků ze Spojeného království se během roku 2022 objemově zvýšil o 2,8 %.

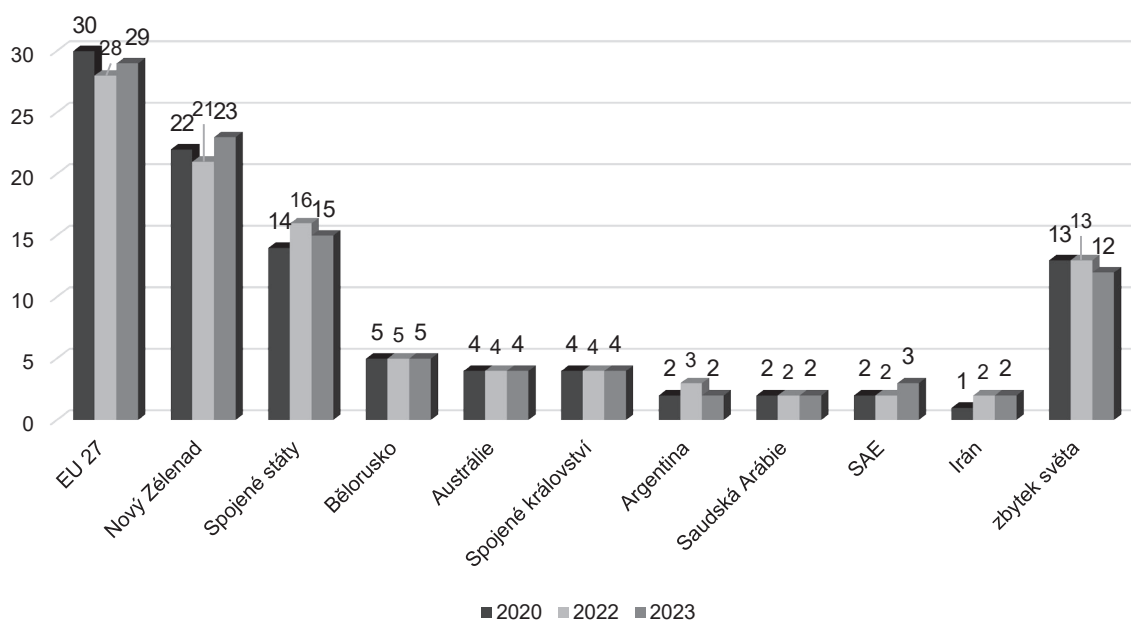
Zhruba v říjnu roku 2022 trh s mléčnými výrobky dosáhl bodu obratu, kdy poptávka oslabovala, zatímco nabídka mléka se v několika klíčových zemích zvyšovala. Klesající ceny energií rovněž vyvíjely tlak na ceny mléčných komodit. Tento rychlý pokles cen vedl k tomu, že dovozci přešli z krátkodobé orientace na dlouhodobější nákupy a dovozy do konce roku.

3.4 Světový obchod s mlékem a mléčnými výrobky v roce 2023

V roce 2023 zůstávala poptávka po většinu roku zklamáním. I když produkce mléka v klíčových exportních regionech byla v roce 2023 slabá, nabídka a poptávka byly relativně vyrovnané až do srpna, přičemž tato rovnováha byla křehká. Od třetího čtvrtletí došlo na globálním trhu k poklesu dodávek mléka z klíčových exportních regionů, což vedlo k užší nabídce mléčných výrobků. Zároveň, jak Čína zvládla uspokojit svou domácí poptávku, její dovozy zůstaly nižší, což vedlo k intenzivní konkurenci, zejména z Nového Zélandu.

Přestože na začátku roku 2023 byla očekávání pozitivnější, celkový obrázek ukazuje spíše stabilní nebo mírně rostoucí trend světového obchodu s růstem kolem 0,6 %.

Vývoj podílu exportu hlavních exportérů na světovém trhu s mlékem (v mléčném ekvivalentu) (%)

Zdroj: IDF

3.4.1 Máslo a mléčné tuky rok 2022

V kontrastu s roky 2020 a 2021, ve kterých byl zaznamenán pokles (-5,5 % a -3,6 %), došlo v roce 2022, v rámci světového obchodu s máslem a mléčnými tuky, k více než 10 % nárůstu. Top 10 exportérů pokrývalo v roce 2022 zhruba 92 % celého světového obchodu.

Největším světovým exportérem v této kategorii zůstává Nový Zéland (41,5 %) následovaný EU (21,9 %), jenž společně pokrývají zhruba 63 % celosvětového obchodu s máslem a mléčnými tuky. EU byla schopna zvyšovat objem exportu v první polovině roku, nicméně tento růst se nepodařilo udržet a ve třetím a čtvrtém kvartálu zaznamenala výrazný pokles, v důsledku čehož objem exportu klesl o 3,3 %. Víťaným oživením byl vývoz do Spojeného království, avšak objemy vývozu ještě nedosáhly těch před Brexitem.

Pozoruhodný je růst amerického exportu, který vzrostl o více než 40 %. Vývoz do Kanady se více než zdvojnásobil (více než 36 tisíc tun). Největšího relativního růstu bylo dosaženo vývozy do Mexika, a to o více než čtyřnásobek.

I přesto, že podíly Indie a Uruguaye na světovém trhu s máslem a mléčnými tuky jsou stále relativně malé, vykazují velice zajímavý průměrný roční růst (65,1, resp. 37,0 %). Indie vyváží především na Blízký východ.

3.4.2 Máslo a mléčné tuky rok 2023

Světový obchod s máslem a mléčnými tuky v roce 2023 klesl o 3,0 %, přičemž za období 2015–2023 nebyl zaznamenán žádný růst v exportech. Nový Zéland zůstává největším globálním vývozcem v této kategorii, přičemž objem exportu vzrostl o téměř 5 %, což představuje více než 22 tisíc tun, i když vývozy do Číny (včetně Hongkongu a Macaa) klesly.

Podíl EU-27 na globálním obchodu vzrostl o 3,5 %, přičemž růst byl zaznamenán především v Irsku, Nizozemsku a Belgii.

Spojené království vykázalo zajímavý růst v prvních třech čtvrtletích roku 2023, ale zaznamenalo mírný pokles v posledním čtvrtletí.

Naopak vývozy USA klesly o 55 %, přičemž vývozy do Kanady, jejich hlavního cíle, klesly o téměř 12 tisíc tun, což znamená pokles o 32 %.

Tabulka 5 Světový obchod s máslem a mléčnými tuky – hlavní vývozci

Země	Objem (tis. tun)	Podíl na světovém trhu (%)	Změna 2022/2023 (%)
Nový Zéland	513,8	44,9	4,5
EU-27	291,2	25,4	13,2
Bělorusko	81,2	7,1	1,5
Spojené království	57,0	5,0	12,0
Spojené státy	38,4	3,4	-55,3
Argentina	24,2	2,1	-16,7
Indie	23,6	2,1	-42,7
Irán	14,9	1,3	18,1
Saúdská Arábie	12,7	1,1	18,6
Uruguay	11,2	1,0	-33,6
Světový obchod	1 145,0	100,0	-3,0

Zdroj: IDF

Tabulka 6 Vývoz másla a mléčných tuků – svět a vybrané země (1 000 t)

Země		2015	2020	2021	2022	2023	Změna 2022/2023 (%)
Nový Zéland		546	466	432	492	514	4,5
EU-27 ¹⁾		271	319	268	257	291	13,2
z toho:	Irsko	89	105	85	90	97	8,1
	Francie	45	51	54	56	56	1,2
	Nizozemsko	55	55	42	33	40	20,2
	Dánsko	23	30	29	30	29	-4,1
	Belgie	21	24	18	18	22	21,4
	Polsko	4	15	8	5	14	178,1
	Německo	13	16	16	11	13	19,1
	Ostatní	20	24	17	14	20	38,4
Bělorusko		84	81	86	80	81	1,5
UK		53	65	55	51	57	12,0
USA		24	27	61	86	38	-55,3
Argentina		9	21	30	29	24	-16,7
Indie		9	20	25	41	24	-42,7
Irán		1	0	4	13	15	18,1
Saúdská Arábie		4	8	11	11	13	18,6
Uruguay		20	14	12	17	11	-33,6
Zbytek světa		124	95	91	104	77	-26,1
Svět		1 145	1 115	1 075	1 180	1 145	-3,0

Zdroj: IDF

Poznámka: ¹⁾ zahrnuje vnitřní obchod EU**Tabulka 7 Dovoz másla a mléčných tuků – svět a vybrané země (1 000 t)**

Země		2015	2020	2021	2022	2023	Změna 2022/2023 (%)
Čína ¹⁾		86	131	150	164	150	-8,5
USA		45	74	66	78	85	9,1
Saúdská Arábie		53	58	51	55	69	26,0
EU-27 ²⁾		58	52	50	74	58	-21,5
z toho:	Belgie	21	19	11	7	16	126,7
	Nizozemsko	5	8	12	22	14	-33,4
	Francie	10	4	9	13	11	-12,7
	Itálie	3	8	6	7	6	-17,4
	Irsko	8	5	4	6	5	-9,1
	Ostatní	11	8	9	20	6	-69,8

Země	2015	2020	2021	2022	2023	Změna 2022/2023 (%)
UK	93	77	56	54	57	6,2
Austrálie	25	43	37	41	50	20,1
Mexiko	42	27	24	46	45	-3,5
Kanada	17	24	29	33	37	13,6
SAE	28	33	30	24	30	22,7
Korejská republika	6	15	24	30	30	-0,4
Malajsie	19	22	23	24	27	12,5
Filipíny	24	33	33	27	25	-6,3
Zbytek světa	651	525	502	530	483	-9,0
Svět	1 145	1 115	1 075	1 180	1 145	-3,0

Zdroj: IDF

Poznámka: ¹⁾ zahrnuje Hong Kong a Macao

²⁾ zahrnuje vnitřní obchod EU

3.4.3 Sýry rok 2022

Objem světového obchodu se sýry vzrostl v roce 2022 pouze o 0,1 % na celkových 3,5 milionu tun. Celkový objem vývozu z EU-27 se snížil o 3,6 %. V roce 2021 došlo k poklesu v důsledku nižší míry exportu do Spojeného království, tento trend se však nepodařilo zvrátit ani v roce 2022, kdy došlo k poklesu o 0,5 %. USA vykazovaly v průběhu roku solidní růst a postupně se distancovaly od Nového Zélandu, jakožto významného exportéra. V porovnání s rokem 2021 vývoz vzrostl o více než 11 %. Nejvíce USA vyvážely do Mexika (+18,0 %), a to přibližně 125 milionů kg sýrů. Na Novém Zélandu poklesl obchod o téměř 5 %, zejména z důvodu nízkého vývozu do důležitých exportních destinací, kterými jsou Čína, Austrálie a Indonésie. Australský export prakticky nevykazuje růst, a to především z důvodu silného snižování produkce mléka. Vývoz ze Spojeného království výrazně vzrostl, zejména v první polovině roku 2022, což souviselo s oživením předchozího poklesu v obchodování mezi Spojeným královstvím a EU kvůli Brexitu. Nejvyšší míra relativního růstu byla zaznamenána v Bahrajnu, jenž se vyvinul v důležitý tranzitní bod v regionu, hlavně směrem k Saúdské Arábii.

3.4.4 Sýry rok 2023

Obchod se sýrem v roce 2023 opět rostl, ale pod průměrem. Růst o 1,3 % byl zlepšením oproti roku 2022, kdy růst činil pouze 0,1 %. Exporty z deseti největších dodavatelů ale ukázaly smíšený obraz.

Většina relativního růstu pocházela z Nového Zélandu, jehož vývozy sýra rostly silně v první polovině roku, ale následně nebylo možné udržet tento růst a objemy zůstaly téměř stabilní od třetího čtvrtletí. I přesto zůstala roční změna významná, blíží se 10 %. Vývozy do Číny (včetně Hongkongu a Macaa) a Austrálie vzrostly o 21 % respektive 39 %.

Vývozy Austrálie klesly, především kvůli poklesu produkce mléka.

Bahrajn je důležitým tranzitním bodem na Blízkém východě, přičemž téměř 50 % jeho vývozu sýra směřuje do Saúdské Arábie, která je také významným obchodníkem se sýrem v tomto regionu.

Írán se stále více profiluje jako významný vývozce sýrů a zažívá pozoruhodný růst, přičemž jeho hlavním obchodním partnerem je Irák.

Spojené království se pomalu zotavuje z negativních důsledků Brexitu, přičemž vývozy zatím nedosáhly předbrexitových úrovní, ale v posledních letech rostou.

Spojené státy vykázaly silný růst v roce 2022, ale v roce 2023 nastal pokles o 3,6 %. Pokles byl výrazný v první polovině roku, a i když ve druhé polovině došlo k určitému zotavení, bylo to nedostatečné k plnému obratu. Růst vývozu do Mexika (+20 %) si USA udržely, ale vývozy do dalších hlavních destinací, jako jsou Jižní Korea a Japonsko, klesly o 40 % resp. 15 %.

EU-27 zaznamenala celkový růst vývozu v roce 2023, přičemž top 5 exportérů vykázalo smíšený obraz. Vývozy z Nizozemska a Francie klesly, zatímco Německo, Itálie a Irsko zaznamenaly růst. Další klíčové země EU-27, jako Dánsko, vykázaly také růst, přičemž vývozy do Spojeného království vzrostly o téměř 20 %.

Tabulka 8 Světový obchod se sýry – hlavní vývozci

Země	Objem (tis. tun)	Podíl na světovém trhu (%)	Změna 2022/2023 (%)
EU-27	1 379,1	38,7	3,4
Spojené státy	437,9	12,3	-3,6
Nový Zéland	373,9	10,5	9,8
Bělorusko	293,5	8,2	0,3
Spojené království	178,7	5,0	1,8
Austrálie	129,8	3,6	-10,8
Irán	101,1	2,8	6,8
Saúdská Arábie	86,8	2,4	7,7
Argentina	85,2	2,4	3,4
Bahrajn	76,2	2,1	4,6
Světový obchod	3 565,0	100,0	2,3

Zdroj: IDF

Tabulka 9 Vývoz sýrů – svět a vybrané země (1 000 t)

Země		2015	2020	2021	2022	2023	Změna 2022/2023 (%)
EU-27 ¹⁾		1 160	1 402	1 385	1 333	1 379	3,4
z toho:	Německo	162	224	212	197	208	5,5
	Nizozemsko	167	191	193	194	193	-0,7
	Itálie	119	147	161	170	173	1,9
	Francie	218	186	179	172	163	-5,3
	Irsko	155	2023	164	144	162	12,2
	Dánsko	91	137	137	134	151	12,3
	Polsko	60	89	87	72	76	5,8
	Belgie	41	50	68	68	68	0,6
	Ostatní	147	174	183	182	186	2,0
USA		317	356	407	454	438	-3,6
Nový Zéland		327	327	358	340	374	9,8

Země	2015	2020	2021	2022	2023	Změna 2022/2023 (%)
Bělorusko	183	274	298	293	293	0,3
UK	150	190	154	175	179	1,8
Austrálie	171	154	157	145	130	-10,8
Irán	47	98	102	95	101	6,8
Saúdská Arábie	126	89	80	81	87	7,7
Argentina	43	70	78	82	85	3,2
Zbytek světa	442	462	495	521	499	-4,2
Svět	2 965	3 420	3 515	3 520	3 565	1,3

Zdroj: IDF

Poznámka: ¹⁾ zahrnuje vnitřní obchod EU

Tabulka 10 Dovoz sýrů – svět a vybrané země

Země	2015	2020	2021	2022	2023	Změna 2022/2023 (%)
UK	482	483	399	408	433	6,1
Japonsko	249	292	288	274	252	-8,1
Saúdská Arábie	164	181	192	212	216	2,0
Čína ¹⁾	91	145	195	163	194	19,4
USA	200	165	188	189	194	2,3
EU-27 ²⁾	187	223	196	187	174	-6,9
z toho:	Francie	29	26	29	39	3,0
	Německo	42	53	42	39	-3,0
	Irsko	32	53	57	33	-16,3
	Belgie	5	9	23	23	18
	Itálie	17	14	12	13	15
	Dánsko	10	12	11	11	8
	Ostatní	53	56	22	29	26
Korejská republika	112	148	157	154	162	5,0
Irák	86	48	128	130	130	0,5
Mexiko	116	114	132	156	128	-17,6
Austrálie	100	98	97	96	108	13,2
SAE	64	72	77	70	75	6,2
Zbytek světa	1 115	1 451	1 467	1 482	1 499	1,2
Svět	2 965	3 420	3 515	3 520	3 565	1,3

Zdroj: IDF

Poznámka: ¹⁾ zahrnuje Hong Kong a Macao

²⁾ zahrnuje vnitřní obchod EU

3.4.5 Sušené odtučněné mléko rok 2022

Celkový světový obchod s odtučněným sušeným mlékem se v roce 2022 snížil o 1,9 % na celkových 2,63 milionu tun. V porovnání s rokem 2021 klesl vývoz do Číny o 80 tisíc tun. Vývoz z USA klesl za celý rok o 7 %. Nejvýznamnějším obchodním partnerem USA bylo tradičně Mexiko. V roce 2022 Spojené státy exportovaly do této země o 6,5 % více sušeného odtučněného mléka než v roce předchozím. EU poklesl export o 10 %. Vývoz do Číny se snížil o jednu třetinu. Na Novém Zélandu došlo naopak k nárůstu exportu o 10 % za celý rok 2022. Překvapivě také došlo k nárůstu exportu z Íránu, jakožto relativně nového velkého hráče ve světovém obchodu. Export stoupl o více než 100 %, což představuje téměř 50 tisíc tun sušeného odstředěného mléka. Klíčovými obchodními partnery Íránu jsou Pákistán a Irák. Přestože jde o poměrně malé hráče na světovém trhu, Kanada, Uruguay a Argentina dosáhly významného nárůstu objemu exportu.

3.4.6 Sušené odtučněné mléko rok 2023

Navzdory výraznému poklesu vývozu do jednoho z nejdůležitějších cílů, Číny (včetně Hong Kongu a Macaa), globální obchod se sušeným odstředěným mlékem vzrostl o 2,9 % a dosáhl objemu 2 660 milionů kg.

Stejně, jako v roce 2022, vývozy USA v roce 2023 klesly, přičemž pokles byl relativně mírný (-2,5 %), ale vzhledem k tomu, že USA jsou největším vývozcem, znamenalo to pokles o 20 tisíc tun. USA dokázaly výrazně zvýšit vývozy do Mexika (+16 %), ale výrazně poklesly vývozy z Filipín (-21 %), Indonésie (-16 %), Malajsie (-39 %) a Číny (včetně Hongkongu a Macaa (-59 %)).

Vývozy EU-27 klesly výrazně v posledním čtvrtletí roku 2023, přičemž první tři čtvrtletí vykázaly silný růst. I přesto celkový růst za celý rok dosáhl téměř 10 %. Výrazný růst byl zaznamenán v exportech do Alžírsku, což je největší obchodní partner EU-27. Celkový vývoz do této země vzrostl meziročně o 27,5 %, což představuje nárůst o více než 140 tisíc tun.

I když v posledním čtvrtletí 2023 došlo k poklesu, Spojené království vykázalo silný růst o více než 50 %, téměř se vrátilo na předbrexitové úrovni.

Relativně malí exportéři, jako Kanada a Argentina, nedokázali udržet svůj růst z roku 2022. Na druhé straně, Írán, který se stal významným hráčem na globálním trhu, dosáhl růstu o 11 % v roce 2023, po téměř 60% nárůstu v roce 2022.

Tabulka 11 Světový obchod se sušeným odtučněným mlékem (SOM) – hlavní vývozci

Země	Objem (tis. tun)	Podíl na světovém trhu (%)	Změna 2022/2023 (%)
Spojené státy	809,8	30,4	-2,5
EU-27	775,4	29,2	9,6
Nový Zéland	451,3	17,0	26,3
Austrálie	133,6	5,0	-13,2
Bělorusko	116,2	4,4	6,6
Irán	105,3	4,0	11,0
Spojené království	70,9	2,7	51,8
Kanada	25,5	1,0	-14,2
Ukrajina	20,4	0,8	-5,2
Argentina	18,3	0,7	-33,8
Světový obchod	2 660,0	100,0	2,9

Zdroj: IDF

Tabulka 12 Vývoz sušeného mléka odtučněného (SOM) – svět a vybrané země (1 000 t)

Země		2015	2020	2021	2022	2023	Změna 2022/2023 (%)
USA		560	813	894	831	810	-2,5
EU-27 ¹⁾		704	831	788	707	775	9,6
z toho:	Francie	163	158	165	129	137	6,8
	Belgie	112	151	138	144	137	-4,8
	Německo	155	143	117	85	106	23,5
	Irsko	39	97	97	88	100	13,2
	Nizozemsko	73	85	80	94	94	0,8
	Polsko	69	80	72	71	93	30,7
	Finsko	26	36	37	34	35	3,4
	Ostatní	67	80	82	62	73	17,4
Nový Zéland		411	356	326	357	451	26,3
Austrálie		201	129	157	154	134	-13,2
Bělorusko		122	123	120	109	116	6,6
Irán		8	29	60	95	105	11,0
UK		51	72	51	47	71	51,8
Kanada		14	39	18	30	26	-14,2
SAE		12	29	32	22	22	0,0
Ukrajina		35	16	13	22	20	-5,2
Zbytek světa		194	138	235	212	130	-38,8
Svět		2 310	2 575	2 695	2 585	2 660	2,9

Zdroj: IDF

Poznámka: ¹⁾ zahrnuje vnitřní obchod EU

Tabulka 13 Dovoz sušeného mléka odtučněného (SOM) – svět a vybrané země (l 000 t)

Země		2015	2020	2021	2022	2023	Změna 2022/2023 (%)
Čína ¹⁾		208	341	431	340	350	3,0
Indonésie		145	197	199	215	182	-15,5
Mexiko		259	309	338	333	174	-47,9
Alžírsko		124	143	138	168	168	-0,1
Filipíny		101	168	157	180	155	-14,0
Malajsie		144	117	124	124	108	-12,7
Vietnam		47	100	106	87	105	19,8
Egypt		73	82	80	70	75	8,3
Saúdská Arábie		54	60	39	42	72	71,1
Thajsko		82	62	65	63	69	8,5
Singapur		70	62	60	58	53	-8,2
Bangladéš		42	46	56	50	47	-5,2
Jemen		21	41	48	39	41	5,0
SAE		38	28	38	32	40	25,0
Nigérie		42	122	68	47	38	-19,8
EU-27 ²⁾		53	36	32	36	36	-1,6
z toho:	Nizozemsko	10	10	11	16	11	-27,9
	Irsko	33	7	10	8	6	-28,0
	Ostatní	11	18	10	12	18	50,4
Zbytek světa		807	659	717	700	948	35,4
Svět		2 310	2 575	2 695	2 585	2 660	2,9

Zdroj: IDF

Poznámka: ¹⁾ zahrnuje Hong Kong a Macao²⁾ zahrnuje vnitřní obchod EU

3.4.7 Sušené plnotučné mléko rok 2022

Mezinárodní obchod se sušeným plnotučným mlékem (SPM) se vyznačuje vysokým stupněm koncentrace. Předních deset exportérů představovalo v roce 2022 zhruba 90 % celkového světového obchodu, z nichž Nový Zéland zastupuje asi 55 % podíl. V roce 2022 došlo k výraznému poklesu v rámci světového exportu (-11,0 %). I přes nárůst vývozů do různých důležitých destinací utrpěl světový obchod především kvůli snížení poptávky z Číny. Zejména Nový Zéland se musel potýkat s prudkým poklesem exportu do této země (-50 %). I EU-27 byla konfrontována s výrazně negativním trendem exportu, a to už v roce 2021, načež tento trend dále pokračoval i v roce 2022, hlavně kvůli vysoké konkurenci Nového Zélandu. V případě Argentiny nastal za rok zajímavý nárůst exportu (+6,4 %). I přes prudký pokles produkce mléka byl australský export stále silný a vzrostl o téměř 12 %.

3.4.8 Sušené plnotučné mléko rok 2023

Globální trh s plnotučným sušeným mlékem je silně koncentrovaný. Deset největších exportujících zemí pravidelně zajišťuje více než 90 % celkového světového obchodu a v roce 2023 tento trend pokračoval, přičemž Nový Zéland reprezentoval více než 55 % trhu.

Globální obchod s WMP vykázal v roce 2023 volatilní trend s obdobími významného růstu a poklesu. Celkový objem obchodu vzrostl o 0,4 %, což představuje 2 475 tisíc tun.

Po výrazném poklesu v globálním obchodě v roce 2022 (-13 %) došlo v roce 2023 k částečnému oživení. I přesto byl obchod opět silně ovlivněn prudce sníženým poptáváním z Číny (včetně Hong Kongu a Macaa). Zejména Nový Zéland čelil výraznému poklesu vývozu z této země, kdy poklesl o téměř 50 % v roce 2022 a o více než 7 % v roce 2023. Nicméně Nový Zéland úspěšně zvýšil vývozy do jiných destinací, což vedlo k celkovému růstu o téměř 3 % v roce 2023.

EU-27 dosáhla výrazně vyššího růstu exportu v roce 2023 (+11,3 %). I přesto, že došlo k růstu, EU-27 se stále nevrátila na úroveň před pandemií COVID-19. Významný růst zaznamenaly belgické exporty, které se zdvojnásobily, přičemž hlavními destinacemi byly Alžírsko a Peru. Další země EU-27, včetně Francie, Německa a Švédska, vykazaly také značné zvýšení vývozu.

Navzdory výraznému zvýšení vývozu Argentiny do Brazílie (+72 %), celkové vývozy za rok 2023 klesly o 28 %. Tento pokles byl způsoben především velkým poklesem vývozu do Alžírsko, Číny (včetně Hong Kongu a Macaa) a Peru. Pokles dodávek začal ve druhé polovině roku 2022 a v roce 2023 se zhoršil kvůli suchu.

V roce 2023 dosáhla Uruguay silného růstu vývozu, který vzrostl o více než 17 %.

Tabulka 14 Světový obchod se sušeným plnotučným mlékem – hlavní vývozci

Země	Objem (tis. tun)	Podíl na světovém trhu (%)	Změna 2022/2023 (%)
Nový Zéland	1 365,8	55,2	2,8
EU-27	260,3	10,5	11,3
SAE	188,2	7,6	0,0
Uruguay	159,0	6,4	17,4
Argentina	111,1	4,5	-28,0
Singapur	38,6	1,6	-5,9
Austrálie	38,1	1,5	-33,8
Bělorusko	35,0	1,4	2,5
Malajsie	27,0	1,1	30,7
Spojené státy	26,1	1,1	-32,7
Světový obchod	2 475,0	100,0	0,4

Zdroj: IDF

Tabulka 15 Vývoz sušeného mléka plnotučného – svět a vybrané země (1 000 t)

Země		2015	2020	2021	2022	2023	Změna 2022/2023 (%)
Nový Zéland		1 380	1 533	1 619	1 329	1 366	2,8
EU-27 ¹⁾		385	345	298	234	260	11,3
z toho:	Nizozemsko	146	110	99	75	74	-0,9
	Francie	42	40	43	32	34	6,2
	Německo	26	19	14	28	32	13,8
	Dánsko	59	43	49	37	29	-19,4
	Švédsko	38	19	20	22	26	18,5
	Irsko	23	44	31	17	24	42,4
	Belgie	28	48	25	10	21	104,0
	Ostatní	23	22	18	13	19	49,0
SAE		81	171	175	188	188	0,0
Uruguay		96	138	141	135	159	17,4
Argentina		138	148	145	154	111	-28,0
Omán		77	123	67	64	64	0,0
Singapur		55	41	38	41	39	-5,9
Austrálie		65	37	51	58	38	-33,8
Bělorusko		38	27	37	34	35	2,5
Malajsie		28	39	27	21	27	30,7
Zbytek světa		331	237	221	207	188	-9,0
Svět		2 675	2 840	2 820	2 465	2 475	0,4

Zdroj: IDF

Poznámka: ¹⁾ zahrnuje vnitřní obchod EU**Tabulka 16 Dovoz sušeného mléka plnotučného – svět a vybrané země**

Země		2015	2020	2021	2022	2023	Změna 2022/2023 (%)
Čína ¹⁾		421	690	882	733	461	-37,1
Alžírsko		212	251	221	250	251	0,3
Brazílie		59	89	52	82	165	101,5
Saudská Arábie		134	155	108	110	125	13,9
SAE		162	110	112	112	104	-7,2
Indonésie		44	51	63	94	80	-15,6
Bangladéš		61	72	77	83	76	-8,4
Thajsko		46	58	64	75	75	0,9
Srí Lanka		73	89	72	37	61	63,9
Omán		89	82	80	76	60	-20,8

Země	2015	2020	2021	2022	2023	Změna 2022/2023 (%)
Malajsie	46	49	43	46	58	24,7
Singapur	75	57	61	59	49	-17,9
Austrálie	11	43	37	40	47	17,4
Nigérie	74	56	69	39	43	9,8
Vietnam	75	46	43	38	40	5,8
Peru	16	24	32	33	36	8,8
Kolumbie	10	22	16	25	21	-16,1
Egypt	44	21	25	25	20	-19,2
UK	23	22	20	19	19	0,2
EU-27 ²⁾	39	27	11	20	18	-8,8
Zbytek světa	964	828	732	469	666	42,1
Svět	2 675	2 840	2 820	2 465	2 475	0,4

Zdroj: IDF

Poznámka: ¹⁾ zahrnuje Hong Kong a Macao

²⁾ zahrnuje vnitřní obchod EU

3.4.9 Mléko a smetana rok 2022

Za rok 2022 byl světový obchod s mlékem a smetanou na úrovni 4,8 milionů tun, což bylo asi o 1,2 % méně než v roce 2021. EU-27 je zdaleka největším exportérem těchto komodit. Pokrývá 28,2 % celkového světového obchodu a jejím hlavním obchodním partnerem je Čína, jejíž poptávka však v roce 2022 výrazně klesla. I přesto však vývoz do této země představuje zhruba 35 % celkově exportovaného objemu. Asi 20 % je vyváženo do Spojeného království. EU je následována Spojeným královstvím, jakožto druhým nejvýznamnějším exportérem. V současnosti drží Spojené království asi 16% podíl na světovém trhu. Nejvýznamnějším partnerem UK je Irsko, kam putuje až 98 % britského exportu. V rámci skupiny největších exportérů byla schopna dosáhnout významného růstu pouze Saúdská Arábie (+17 %). Tato země hraje důležitou roli dodavatele na Blízkém východě a více než 95 % exportu je dodáváno do sousedních zemí. I přes prudký pokles poptávky z Číny a dalších klíčových destinací (Filipíny, Korejská republika, Vietnam) vykázala dvouciferný růst.

3.4.10 Mléko a smetana rok 2023

V roce 2023 globální obchod s mlékem a smetanou dosáhl téměř 4,3 milionu tun, což představuje pokles o přibližně 5,3 % ve srovnání s rokem 2022.

EU-27 zůstává největším vývozcem v této kategorii, přičemž podíl EU na celkovém globálním obchodu činí 28,9 %, což je méně než v roce 2022. Tento podíl však od roku 2021, kdy činil 33 %, významně klesl.

Čína (včetně Hongkongu a Macaa) i nadále zůstává hlavním obchodním partnerem EU-27, ale vývozy do této země v roce 2023 opět klesly. V roce 2021 činil vývoz mléka a smetany do Číny 770 tisíc tun, zatímco v roce 2023 to bylo pouze 415 tisíc tun, což představuje pokles o více než 50 %. Spojené království je druhým největším odběratelem. Vývozy do Číny (33,7 %) a Spojeného království (16,7 %) tvořily více než 50 % celkových vývozu EU-27.

EU-27 je následována Spojeným královstvím jako druhým nejvýznamnějším vývozcem. Ačkoli vývozy každoročně klesají od roku 2018, Spojené království stále představuje více než 18 % světového obchodu. Irsko je jeho nejdůležitějším obchodním partnerem, přičemž téměř 97 % britských exportů mléka a smetany (převážně v balení pro velkoobchod) směřuje do Irska.

Mezi největšími exportéry vyniká Írán, který v roce 2023, jako jediný, dosáhl významného růstu (+17,9 %). Írán hraje klíčovou roli jako dodavatel v oblasti Blízkého východu a jižní Asie, zejména pro země jako Irák.

V seznamu deseti největších destinací exportů zaujímá významné místo i Jižní Korea. Exporty do této země rostly z 13 tisíc tun v roce 2015 na 84 tisíc tun v roce 2023 (CAGR +26,6 %). Polsko je odpovědné za téměř 50 % celkových vývozů do Jižní Koreje a podařilo se mu i nadále zvyšovat prodej mléka v balení pro spotřebitele.

Tabulka 17 Světový obchod s mlékem a smetanou – hlavní vývozci

Země	Objem (tis. tun)	Podíl na světovém trhu (%)	Změna 2022/2023 (%)
EU-27	1 231,7	28,9	-6,6
Spojené království	768,7	18,1	-1,5
Nový Zéland	406,4	9,6	-4,9
Saudská Arábie	352,6	8,3	-5,0
Austrálie	203,4	4,8	-37,4
Bělorusko	191,9	4,5	1,8
USA	138,9	3,3	-5,2
Írán	130,5	3,1	17,9
Jižní Afrika	90,9	2,1	3,1
Thajsko	90,4	2,1	-3,8
Světový obchod	4 255,0	100,0	-5,3

Zdroj: IDF

3.5 Ceny 2022

Mezinárodní ceny mléčných výrobků, měřené pomocí FAO Dairy Price Index, dosáhly v roce 2022 v průměru 142,2 bodu, což je nárůst o 23,3 bodu (19,5 %) od roku 2021, což byl nejvyšší dosažený roční průměr v historii měření od roku 1990. Tato roční průměrná hodnota však skrývá významnou volatilitu cen mléčných výrobků v průběhu roku. V první polovině roku ceny mléčných výrobků nadále rostly a dostaly se pouze 4 % pod historické maximum, kterého index dosáhl v roce 2013. Tyto meziměsíční nárůsty byly podpořeny omezenou dostupností vývozu z předních exportních zemí, včetně Severní Ameriky, západní Evropy a Oceánie, kde se dodávky mléka v některých kritických obdobích pohybovaly pod hranicí sezónní úrovně. V některých západoevropských zemích byla silná poptávka po másle, což omezovalo exportní dodávky. Poptávka po dovozu, zejména v blízkém časovém horizontu, zůstala vysoká v severní Asii a na Středním východě, což podpořilo růst cen. V červenci však ceny začaly, kvůli utlumeným dovozním nákupům, primárně vlivem nahromaděných zásob, ze strany hlavních importérů, klesat. Dalším faktorem bylo zpomalování ekonomiky a rostoucí inflace, na základě čehož se snížila kupní síla spotřebitelů, což vedlo k nejistotě ohledně vyhlídek poptávky hlavních importérů, zejména u východní Asie a Středního východu. Ke snížení světových cen mléčných výrobků přispěl i dopad slabšího eura vůči americkému dolaru.

Index cen másla FAO dosáhl za rok 2022 v průměru 179,3 bodu, což je zhruba 32% nárůst od roku 2021. Těsné globální exportní možnosti v Evropě, kde byla produkce mléka pod běžnou sezónní úrovní, podpořilo prudký nárůst cen másla. Mimo to také zpracovatelé směřovali více mléka do jiných typů výrobků, zejména sýra, kde jsou vyšší marže a stabilní trh. Mezitím poptávka po másle prudce vzrostla, a to vlivem nedostatku slunečnicového oleje a margarínů ze zemí v oblasti Černého moře, kde probíhal rusko-ukrajinský konflikt. Index cen odtučněného sušeného mléka dosáhl za rok 2022 na 151,0 bodu, což je 21,5% nárůst oproti roku 2021. Index cen plnotučného sušeného mléka dosáhl za rok 2022 na 143,8 bodu, což je asi 10% nárůst oproti roku 2021. Index cen sýrů stoupal během celého roku 2022 a dosáhl 130,5 bodu (nárůst oproti roku 2021 o 18,8 %).

3.6 Ceny 2023

Podle indexu FAO pro ceny mléčných produktů (FDPI) vzrostly mezinárodní ceny mléčných produktů v roce 2023 o 123,7 bodu, což představuje meziroční pokles o 25,8 bodu (-17,2 %) ve srovnání s nejvyšším průměrem roku 2022. Od října 2023 do června 2024 však ceny vzrostly, přičemž hlavním důvodem byl jak prudký nárůst cen másla, tak i nárůst cen WMP. Tyto nárůsty byly částečně kompenzovány poklesy průměrných cen SMP a sýrů.

Slabší tempo importů od hlavních světových dovozců, zejména Číny, která je největším světovým dovozcem mléka, vedlo k poklesu světových cen mléčných produktů v roce 2023 ve srovnání s rokem 2022. V Číně se snížila poptávka, zejména z hotelového, restauračního a institucionálního sektoru, což vedlo k růstu domácí produkce mléka a zvýšené výrobě mléčných prášků. Růst domácí produkce a nižší poptávka zpomalily dovozy. Také tempo importů v dalších velkých zemích kleslo nebo zpomalilo, zejména východní Asii a regionu Blízkého východu a severní Afriky. Ceny mléka v Evropě v letních měsících oslabily, ale očekávání vyšších dodávek z Oceánie a mírný nárůst mléka v Evropě vedly k dalšímu tlaku na ceny. Globální ceny mléčných produktů začaly růst opět od října 2023, tento trend pokračoval až do května 2024.

Tabulka 18 Ceny na světovém trhu v USD/t a EUR/t u vybraných mléčných výrobcích

Měna	Mléčný výrobek	2015	2020	2021	2022	2023	Změna 2022/2023 (%)
USD/t	Máslo	3 180	3 860	5 099	5 817	4 853	-16,6
	Sýry	3 334	3 955	4 407	5 459	4 412	-19,2
	Sušené mléko odstředěné (SOM)	2 166	2 800	3 350	3 869	2 681	-30,7
	Sušené mléko plnotučné (SPM)	2 477	2 984	3 846	3 877	3 081	-20,5
EUR/t	Máslo	2 865	3 383	4 314	5 511	4 487	-18,6
	Sýry	3 004	3 469	3 730	5 178	4 080	-21,2
	Sušené mléko odstředěné (SOM)	1 952	2 450	2 834	3 667	2 479	-32,4
	Sušené mléko plnotučné (SPM)	2 233	2 609	3 252	3 674	2 849	-22,5

Zdroj: IDF

3.7 Střednědobý výhled na mléčných trzích 2023–2033

Výhled bere v úvahu vývoj směrem k udržitelnějšímu a segmentovanějšímu trhu s mlékem, což může přidat hodnotu do mlékárenského sektoru prostřednictvím spotřeby a exportu. Na druhou stranu tento výhled odráží rostoucí tlak z národní a EU environmentální politiky, jež by mohly vést k určitému poklesu

výroby (snížení stavu dojníc o 13 % do roku 2035 v porovnání s průměrem z let 2021–2023). Dodávky mléka v EU jsou stabilní, nicméně se očekává, že do roku 2035 bude produkce mléka klesat v průměru o 0,2 % ročně. Cena syrového mléka v EU v budoucnu pravděpodobně poroste a dále se očekává nárůst výnosů (0,9 % ročně), i když pomalejším tempem než v minulosti. Mnoho producentů zaměřujících se na vysoce specializované a účinné systémy produkce mléka v EU dosahuje bodu zvratu, což může být vyváženo zavedením nových výrobních systémů (extenzivní a nízkonákladové chovy, organické a jiné alternativní produkční systémy).

Růst celosvětové produkce mléka poroste podobným tempem jako v posledním desetiletí (o 1,6 % ročně). Oproti předchozím rokům však nebude tahounem světové produkce EU, nýbrž jiné země a regiony. Například země jihovýchodní Asie a severní Afriky zvýší do roku 2035 svou produkci o 3 % ročně.

I přes rostoucí míru soběstačnosti budou muset země nadále dovážet mléko a mléčné výrobky, aby plnohodnotně uspokojily domácí poptávku. Mezi lety 2023 a 2035 se však očekává zpomalení růstu celkového světového dovozu na 2 % ročně, ve srovnání se 4 % z předchozí dekády. EU a Nový Zéland zůstanou dvěma největšími světovými exportéry s celkovým podílem 24 % na trhu. Americká produkce poroste mezi velkými vývozci nejvíce a upevní tak svou třetí pozici v rámci globálního trhu (20% podíl na světové exportu v roce 2035 ve srovnání se současnými 14 %). Do roku 2035 by mohlo dojít k omezenému růstu produkce sušeného odstředěného mléka (SOM) (+2,3 % do roku 2035 ve srovnání s průměrem let 2021–2023), v případě plnotučného sušeného mléka (SPM) se očekává pokles výroby. Produkce másla by měla zůstat stabilní. Spotřeba mléka bude pravděpodobně následovat klesající trend. Vývoz sýrů, jako hlavního exportního artiklu EU, bude nadále růst (+0,8 % ročně), stejně tak, jako se bude zvyšovat jeho spotřeba (+0,3 % ročně). Spotřeba čerstvých mléčných výrobků by do roku 2035 měla klesat (-0,7 % ročně). Očekává se, že ceny syrového mléka zůstanou do roku 2035 v rámci EU výrazně nad cenovými hladinami před rokem 2022, což bude z velké části způsobeno inflačním efektem, v reálném vyjádření budou ceny pravděpodobně stagnovat. Nejvyšší zdražení se očekává u sýrů, másla a SOM.

4 PRODUKCE A UŽITÍ MLÉKA V ČR

- **ROK 2023** – Meziroční zvýšení průměrných stavů dojnic o 0,28 % na 357 663 ks, zvýšení mléčné užitkovosti dojnic o 2,9 % na 9 351,8 l/ks/rok
- **ROK 2024** – Stavby dojeného skotu čítaly k 31. 12. 2024 celkem 360 018 ks. V roce 2024 dosáhla denní dojivost úrovně 26,16 l/ks a roční mléčná užitkovost krav se zvýšila na 9 573,5 l/ks (+ 222 l/ks), tj. o 2,4 %.

Tabulka 19 Vývoj stavů skotu

Rok	Skot celkem	Z toho krávy	Z toho:	
			Dojné krávy	Ostatní ¹⁾
1990	3 506 222	1 236 218		
2000	1 573 530	614 787	547 493	67 294
2005	1 397 308	573 724	432 578	141 146
2010	1 349 286	551 245	383 523	167 722
2015	1 407 132	580 102	376 144	203 958
2016	1 415 658	583 747	372 510	211 237
2017	1 421 242	585 897	369 802	216 095
2018	1 415 770	587 322	365 448	221 874
2019	1 418 106	590 518	364 263	226 255
2020	1 404 117	585 897	359 853	226 044
2021	1 406 430	585 904	358 719	227 185
2022	1 421 254	587 859	358 255	229 604
2023 ²⁾	1 369 593	568 472	357 663	210 809
2024 ²⁾	1 397 414	579 648	360 018	219 630

Zdroj: ČSÚ – Soupis hospodářských zvířat k 1. 4. daného roku

Poznámka: ¹⁾ ostatní krávy včetně krav bez tržní produkce mléka, početní stavy dojených krav a ostatní jsou sledovány zvlášť od roku 1996

²⁾ data k 31. 12. daného roku

V roce 2023 činil celkový početní stav skotu 1 369 593 kusů, což je o něco méně než v předchozím roce (2022), kdy bylo evidováno 1 421 254 kusů. Pokles činil tedy přibližně 51 661 kusů, což představuje asi 3,6% snížení. Tento trend poklesu je v souladu s dlouhodobým klesajícím trendem v počtu skotu, který se projevuje i v posledních letech. V roce 2023 bylo v ČR evidováno 568 472 krav, což je o něco méně než v roce 2022 (587 859 krav). Tento pokles činí přibližně 19 387 kusů, což představuje snížení o přibližně 3,3 %.

V roce 2024 se početní stavy skotu mírně zvýšily na 1 397 414 kusů, což naznačuje určitou stabilizaci v celkovém počtu skotu. Počet krav vzrostl na 579 648 kusů, což je o něco více než v roce 2023 a počet dojnic vzrostl na 360 018 kusů, což je mírný nárůst oproti předchozímu roku.

Počet ostatních krav vzrostl na 219 630 kusů, což představuje nárůst o 8 821 kusů oproti roku 2023, což může ukazovat na oživení v chovu krav, které nejsou zapojeny do produkce mléka.

Tabulka 20 Počet krav celkem za roky 2023 a 2024 podle krajů

Území, Kraj	ROK		Rozdíl (±)	Index (%)
	2023	2024		
Praha + Středočeský	61 337	61 772	435	100,7
Jihočeský	90 937	95 420	4 483	104,9
Plzeňský	65 877	65 712	-165	99,8
Karlovarský	16 616	16 960	344	102,1
Ústecký	16 774	17 550	776	104,6
Liberecký	19 919	19 945	26	100,1
Královéhradecký	41 011	41 108	97	100,2
Pardubický	45 969	45 855	-114	99,8
Vysočina	90 608	91 073	465	100,5
Jihomoravský	26 190	27 304	1 114	104,3
Olomoucký	35 967	37 061	1 094	103,0
Zlínský	27 693	28 510	817	102,9
Moravskoslezský	40 017	39 963	-54	99,9
Česká republika	578 915	588 234	9 319	101,6

Zdroj: ČSÚ – Soupis hospodářských zvířat

Celkový počet krav v ČR meziročně vzrostl o 9 319 kusů, což je nárůst o 1,6 %. Největší nárůst byl zaznamenán v Jihočeském (+4,9 %), Ústeckém (+4,6 %) a Jihomoravském kraji (+4,3 %). Největší pokles zaznamenaly Plzeňský (-0,2 %) a Pardubický kraj (-0,2 %). Některé kraje, jako Praha a Středočeský kraj (+0,7 %) a Královéhradecký kraj (+0,2 %), vykazaly pouze malé změny v počtu skotu. Celkově lze říci, že většina krajů zaznamenala mírný nárůst počtu skotu, s výjimkou několika regionů, kde došlo k malému poklesu.

Tabulka 21 Vývoj průměrných stavů dojených krav v roce 2023 a 2024 k 31. 12. podle krajů (v ks)

Území, Kraj	ROK		Index (%)
	2023	2024	
Praha + Středočeský	43 196	44 017	101,9
Jihočeský	46 090	46 959	101,9
Plzeňský	38 380	37 394	97,4
Karlovarský	6 015	6 261	104,1
Ústecký	6 745	6 914	102,5
Liberecký	8 810	7 399	84,0
Královéhradecký	27 908	28 281	101,3
Pardubický	32 912	32 688	99,3
Vysočina	65 774	66 677	101,4
Jihomoravský	21 800	22 672	104,0
Olomoucký	23 014	23 883	103,8
Zlínský	17 604	17 984	102,2
Moravskoslezský	19 415	18 889	97,3
Česká republika	357 663	360 018	100,7

Zdroj: ČSÚ – Výsledky chovu skotu

V meziročním srovnání došlo v roce 2024 ke zvýšení stavů dojeného skotu o 0,7 %, což odpovídá nárůstu počtu dojnic o 2 355 kusů. Nejvíce klesly stavy dojeného skotu v Libereckém (-16,0 %) a Moravskoslezském kraji (-2,7 %). Naopak největší nárůst stavů dojeného skotu byl zaznamenán v Karlovarském (+4,1 %), Jihomoravském (+4,0 %) a Olomouckém kraji (+3,8 %). V ostatních krajích došlo meziročně pouze k zanedbatelnému poklesu či nárůstu stavů.

Tabulka 22 Vývoj průměrné dojivosti (l/ks)

Rok	Dojivost	
	denní	roční
1989	10,91	3 982
2000	14,36	5 255
2005	17,30	6 254
2010	18,91	6 904
2011	19,53	7 128
2012	20,31	7 433
2013	20,39	7 443
2014	21,11	7 705
2015	21,92	8 001
2016	22,03	8 061
2017	22,53	8 223
2018	23,36	8 526
2019	23,21	8 471
2020	24,30	8 893
2021	24,43	8 916
2022	24,89	9 084
2023	25,62	9 352
2024	26,16	9 574

Zdroj: ČSÚ – Výsledky chovu skotu

Od roku 1989 došlo k významnému zvýšení mléčné užitkovosti u českých dojnic, a to celkem o 5 592 l/ks/rok, což odpovídá 140% nárůstu. K neustálému zvyšování dojivosti dochází na základě špičkové šlechtitelské práce, selekce, využívání nejmodernějších biotechnologických metod reprodukce a stále se zlepšujících podmínek chovů vysokoprodukčních dojnic ve velkokapacitních chovech.

Tabulka 23 Vývoj průměrné denní a roční dojivosti podle krajů v l/ks za roky 2023 a 2024

Území, kraj	Průměrná denní dojivost		Index 2024/2023 (%)	Průměrná roční dojivost		Index 2024/2023 (%)
	2023	2024		2023	2024	
Praha + Středočeský	26,75	26,65	99,6	9 765,0	9 754,7	99,9
Jihočeský	23,12	23,69	102,5	8 438,5	8 671,2	102,8
Plzeňský	25,94	26,57	102,4	9 468,2	9 726,4	102,7
Karlovarský	21,10	21,50	101,9	7 701,1	7 867,8	102,2
Ústecký	23,85	23,67	99,2	8 706,8	8 664,9	99,5
Liberecký	23,05	22,31	96,8	8 412,7	8 164,5	97,0
Královéhradecký	25,71	25,90	100,7	9 384,3	9 479,2	101,0
Pardubický	25,84	26,14	101,2	9 430,4	9 567,4	101,5
Vysočina	26,36	27,04	102,6	9 621,3	9 898,0	102,9
Jihomoravský	26,22	26,92	102,7	9 570,6	9 853,8	103,0
Olomoucký	25,50	26,55	104,1	9 308,0	9 715,7	104,4
Zlínský	26,97	26,71	99,0	9 844,6	9 775,3	99,3
Moravskoslezský	26,94	29,97	111,3	9 831,9	10 968,3	111,6
Česká republika	25,62	26,16	102,1	9 351,8	9 573,5	102,4

Zdroj: ČSÚ – Výsledky chovu skotu

V meziročním srovnání v roce 2024 vzrostla průměrná mléčná užitkovost o 0,54 l/ks/den, a to na 26,16 l/ks a roční mléčná užitkovost o 221,6 l/ks (+2,4 %) na celkových 9 573,5 l/dojnice. K největšímu navýšení mléčné užitkovosti došlo meziročně v rámci Moravskoslezského (+11,6 %) a Olomouckého (+4,4 %) kraje. K nejnižšímu meziročnímu nárůstu došlo v kraji Královéhradeckém (+1,0 %). K poklesu mléčné užitkovosti dojnic došlo meziročně v Libereckém (-3,0 %), Zlínském (-0,7 %) a Ústeckém kraji (-0,5 %).

V kontrolním roce 2023/2024 bylo v kontrole mléčné užitkovosti dojeného skotu evidováno 334 623 krav (meziročně -1,4 %). Z celkového počtu 287 564 normovaných laktací v rámci kontroly užitkovosti dojených plemen skotu má se 177 136 laktacemi nejvyšší podíl laktací (62,2 %) plemeno holštýnského skotu (včetně kříženek s minimálně 51% podílem krve H), následované plemenem českého strakatého skotu s 98 526 laktacemi (33,8 %). Dále jsou v celkovém počtu laktací (4 %) zahrnuta i plemena montbeliard, ayrshire, jersey, braunvieh, normand. U krav zapojených do kontroly mléčné užitkovosti došlo meziročně ke zvýšení dojivosti o 387 kg za normovanou laktaci (+4,0 %), a to z 9 741 kg na 10 128 kg mléka.

V kontrolním roce 2023/2024 dosáhly dojnice holštýnského plemene mléčné užitkovosti 11 135 kg (+3,6 % za normovanou laktaci). V případě českého strakatého plemene to bylo 8 506 kg. Nejvyšší podíl mléčných složek – tuku a bílkovin – byl opět zaznamenán u plemene Jersey, a to konkrétně 4,61 % tuku a 3,94 % bílkovin (mléčná užitkovost 8 031 kg).

Tabulka 24 Vývoj výroby mléka podle krajů za rok 2023 a 2024

Území, kraj	Výroba mléka (tis. l)		Index 2024/2023 (%)	Podíl kraje v roce 2024 (%)
	2023	2024		
Praha + Středočeský	423 914	426 736	100,7	12,3
Jihočeský	395 534	412 066	104,2	11,9
Plzeňský	369 741	379 855	102,7	11,0
Karlovarský	48 017	49 321	102,7	1,4
Ústecký	59 041	6 123	103,5	0,2
Liberecký	75 644	63 715	84,2	1,8
Královéhradecký	263 189	266 630	101,3	7,7
Pardubický	315 422	319 269	101,2	9,2
Vysočina	637 874	657 520	103,1	19,0
Jihomoravský	209 137	221 943	106,1	6,4
Olomoucký	216 417	229 232	105,9	6,6
Zlínský	173 810	175 952	101,2	5,1
Moravskoslezský	196 180	197 081	100,5	5,7
Česká republika	3 383 919	3 460 442	102,3	100,0

Zdroj: ČSÚ – Výsledky chovu skotu

Celková výroba mléka v ČR meziročně vzrostla o 2,3 %, z 3 383,9 mil. litrů v roce 2023 na 3 460,4 mil. litrů v roce 2024. Největší nárůst ve výrobě mléka byl zaznamenán v Jihomoravském (+6,1 %), Olomouckém (+5,9 %) a Jihočeském kraji (+4,2 %). Liberecký kraj, jako jediný, vykázal pokles výroby mléka (-15,8 %). Největší podíl na celkové produkci mléka má Kraj Vysočina (19,0 %), následována Prahou a Středočeským krajem (12,3 %) a krajem Jihočeským (11,9 %). Většina krajů vykázala nárůst výroby mléka, ale některé regiony, jako Liberecký, zaostávaly, což může naznačovat regionální rozdíly v efektivitě nebo podmínkách chovu.

Tabulka 25 Výsledky chovu skotu k 31. 12. 2023 a 2024

Území, kraj	Stavy dojných krav k 31. 12. (ks)			Průměrná denní dojivost (l/ks)			Výroba mléka podle krajů (tis. l)		
	2023	2024	Index (%)	2023	2024	Index (%)	2023	2024	Index (%)
Praha + Středočeský	43 196	44 017	101,9	26,49	25,57	96,5	211 476	207 145	98,0
Jihočeský	46 090	46 959	101,9	22,94	24,42	106,4	197 587	210 100	106,3
Plzeňský	38 380	37 394	97,4	26,08	27,30	104,7	184 934	194 390	105,1
Karlovarský	6 015	6 261	104,1	21,29	20,32	95,4	24 319	23 208	95,4
Ústecký	6 745	6 914	102,5	23,56	22,48	95,4	29 329	29 882	101,9
Liberecký	8 810	7 399	84,0	22,85	18,49	80,9	37 777	25 830	68,4
Královéhradecký	27 908	28 281	101,3	25,29	25,31	100,1	130 273	130 062	99,8
Pardubický	32 912	32 688	99,3	25,70	25,50	99,2	156 451	155 338	99,3
Vysočina	64 774	66 677	101,4	26,30	26,47	100,6	319 619	321 956	100,7
Jihomoravský	21 800	22 672	104,0	25,49	26,08	102,3	102 280	107 384	105,0
Olomoucký	23 014	23 883	103,8	25,12	25,89	103,0	106 230	109 962	103,5
Zlínský	17 604	17 984	102,2	26,45	25,45	96,3	85 066	83 966	98,7
Moravskoslezský	19 415	18 889	97,3	26,38	29,19	110,6	96 019	95 477	99,4
Česká republika	357 663	360 018	100,7	25,39	25,67	101,1	1 681 361	1 694 698	100,8

Zdroj: ČSÚ – Výsledky chovu skotu, údaje jsou zaokrouhleny

V roce 2024 došlo k mírnému nárůstu počtu dojných krav (+0,7 %) na 360 018 kusů. Největší nárůst byl v Jihočeském kraji (+869 krav). Liberecký kraj zaznamenal výrazný pokles v počtu dojnic (-1 411 krav). Průměrná denní dojivost na krávu v ČR vzrostla o 1,1 % na 25,67 l/ks. Největší nárůst byl zaznamenán v Moravskoslezském kraji (+3,1 l/ks). Celková výroba mléka v ČR vzrostla o 0,8 %, přičemž růst byl nejvíce patrný v Jihočeském (+6,3 %) a Plzeňském kraji (+5,1 %). V Libereckém kraji byl naopak zaznamenán výrazný pokles (-31,6 %) v produkci mléka, což může souviset s poklesem počtu dojnic a nižší dojivostí. V roce 2024 došlo k mírnému nárůstu počtu dojných krav a průměrné dojivosti, což vedlo k celkovému zvýšení výroby mléka, i když některé kraje, jako kupříkladu Liberecký, vykázaly pokles ve všech sledovaných ukazatelích.

5 BILANCE PRODUKCE A UŽITÍ MLÉKA

- **Rok 2023 – Meziroční snížení stavu dojených krav, nárůst objemu výroby mléka, vyšší užitkovost dojnic. Meziroční nárůst podílu vývozu na celkové domácí spotřebě. Nárůst objemu vývozu mléka a mléčných výrobků. Objem vývozu mléčné suroviny zůstává stabilně na úrovni okolo 29 % celkové produkce mléka.**
- **Předběžné zhodnocení 2024 – Roste objem produkce mléka a užitkovost dojnic. Pokles poptávky po mléku a mléčných výrobcích ze strany spotřebitelů kvůli jejich rostoucím cenám zapříčiněných mimo jiné rostoucími cenami vstupů (krmiva, energie, paliva aj.).**

Tabulka 26 Vývoj bilance produkce a užití mlék (mil. l)

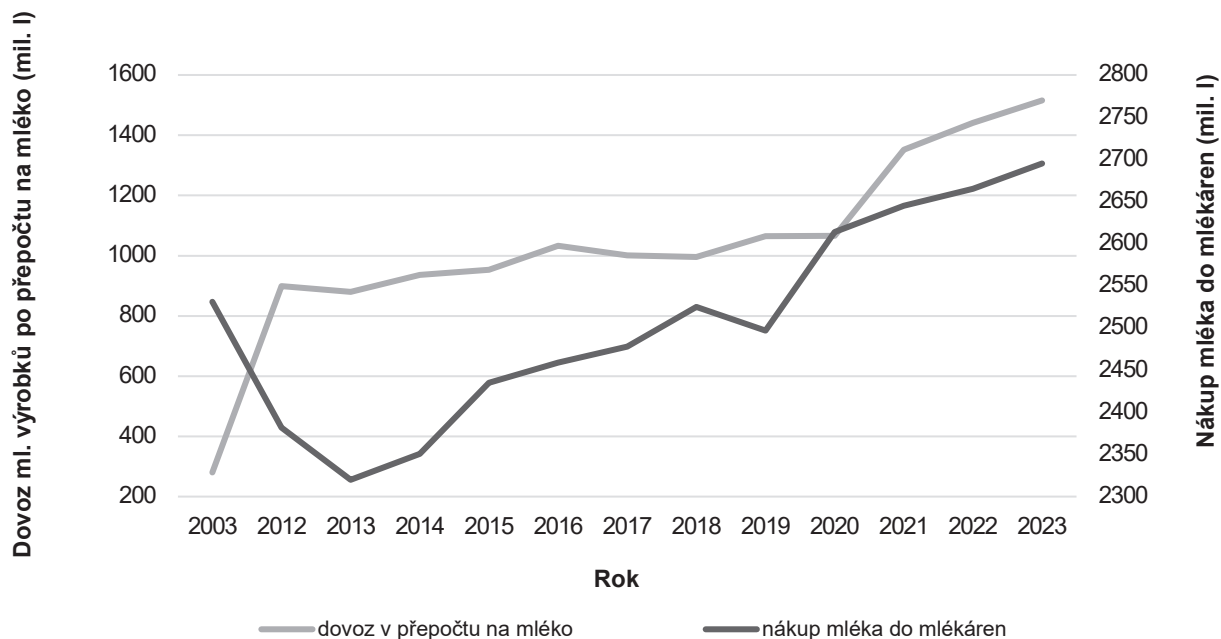
Ukazatel/rok	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024 ¹⁾
Prům. stav dojnic v tis. ks	370,2	364,6	361,1	362,7	357,8	361,5	357,9	361,9	362,5
Prům. roční dojnost v l/ks	8 061,3	8 222,5	8 525,7	8 471,4	8 892,8	8 915,7	9 084,3	9 351,8	9 573,5
Výroba mléka v mil. l	2 984,2	2 998,3	3 078,4	3 072,8	3 181,8	3 222,9	3 251,4	3 383,9	3 460,4
Tržní produkce v mil. l	2 885,2	2 897,5	2 978,4	2 974,6	3 083,8	3 125,8	3 160,9	3 287,5	3 360,4
Tržnost v %	96,7	96,6	96,8	96,8	96,9	96,9	97,2	97,2	97,1
Bilance									
Počáteční zásoby ¹⁾ v mil. l	90,9	73,6	83,7	74,3	72,3	68,9	80,9	67,3	63,5
Nákup do mlékáren v mil. l	2 458,6	2 478,1	2 525,3	2 497,1	2 614,3	2 645,0	2 665,8	2 694,7	2 758,0
Dovoz ¹⁾ v mil. l	1 033,3	1 000,5	996,4	1 064,9	1 065,5	1 111,9	1 094,6	1 218,1	1 316,4
Celková nabídka v mil. l	3 582,8	3 552,2	3 605,4	3 636,3	3 752,1	3 825,8	3 841,3	3 980,1	4 137,9
Domácí tržní spotřeba v mil. l	2 266,1	2 256,8	2 233,9	2 279,8	2 387,2	2 393,0	2 332,2	2 364,2	2 409,9
Vývoz ¹⁾ v mil. l	1 208,3	1 211,7	1 297,2	1 284,2	1 296,0	1 352,0	1 441,8	1 552,4	1 652,7
Konečné zásoby ¹⁾ v mil. l	73,6	83,7	74,3	72,3	68,9	80,9	67,3	63,5	75,3
Intervenční nákup SOM, másla ¹⁾ v mil. l	34,8								
Podíl dovozu na spotřebě v %	45,6	44,3	44,6	46,7	44,6	46,5	46,9	51,5	54,6
Podíl vývozu na nákupu v %	49,1	48,9	51,4	51,4	49,6	51,1	54,1	57,6	59,9
Míra soběstačnosti (výroba/spotřeba) v %	131,7	132,9	137,8	134,8	133,3	134,7	139,4	143,1	143,6

Zdroj: ČSÚ, Celní statistika (MZe), SZIF (tržní produkce), propočty MZe ČR

Poznámka: ¹⁾ odhad

¹⁾ přepočet na ekvivalent mléka

Vývoj nákupu mléka do mlékáren a dovozu mléčných výrobků v přepočtu na mléko

Zdroj: ČSÚ, celní statistika

5.1 Změny produkce a užití mléka v roce 2024 ve srovnání s rokem 2023

- Průměrný roční stav dojených krav v roce 2024 představoval 360 018 ks, tj. o 2 355 ks více (+0,7 %) než v roce 2023.
- Průměrná cena za mléčnou surovinu se meziročně zvýšila z 11,31 Kč/l v roce 2023 na 11,73 Kč/l v roce 2024 (+3,7 %).
- Roční mléčná užitkovost dojnic meziročně vzrostla z 9 351,8 l/kus v roce 2023 na 9 573,5 l/ks (+2,4 %) v roce 2024.
- Výroba mléka vykázala meziroční nárůst (+2,3 %), v roce 2024 tedy byla o 76,5 mil. l mléka vyšší.
- Nákup mléka do mlékáren v celkovém objemu 2 758,0 mil. l mléka byl v meziročním srovnání vyšší, a to o 63,3 mil. l mléka (+2,3 %), část nakoupeného mléka ve výši 273 mil. l (tj. 9,9 % z celkového množství nakoupeného mléka) byla z mlékáren vyvezena k dalšímu zpracování do zahraničí.
- Dovoz mléka a mléčných výrobků v roce 2024 (v přepočtu na ekvivalent mléka) zaznamenal roční nárůst o 8,7 %, podíl dovozu na celkové spotřebě meziročně vzrostl na 54,6 %. Dovozy ze tří zemí – z Německa (29,2 %), Polska (26,8 %) a Slovenska (13,4 %) představují celkem 69,4 % veškerého dovozu mléka a mléčných výrobků (z finančního vyjádření). Objemy dovozu sýrů (včetně tvarohů) se v meziročním porovnání 2024/2023 v období leden až prosinec zvýšily o 4 924 t na 122 186 t (zvýšil se objem dovozu čerstvých sýrů, strouhaných sýrů, Ementálu, Čedaru Eidamu, Tilsitu, Maasdamu, Fety, Jarlsbergu, Grana Padano a Parmigiano Reggiano, Goudy a Provolone). Toto dovážené množství představuje 63,9 % objemu domácí výroby sýrů a tvarohů za dané období. Největší objemy sýrů a tvarohů se do ČR v období leden až prosinec 2024 dovezly z Německa.
- V roce 2024 došlo k meziročnímu zvýšení vývozu mléka a mléčných výrobků (v přepočtu na ekvivalent mléka) 74 mil. l, tj. o 3,5 %. Export mléčné suroviny (vývoz zboží s nízkou přidanou hodnotou) představoval 27,5 % celkové finanční hodnoty exportu.
- Celková domácí tržní spotřeba mléka a mléčných výrobků se v roce 2024 v meziročním porovnání zvýšila o 1,9 %. Vzrostl i podíl zahraniční produkce na tuzemské spotřebě.

5.2 Vývoj produkce a užití mléka v roce 2024

- V důsledku neustále rostoucí poptávky po mléčné surovině došlo dle statistického šetření “Výsledky chovu skotu za rok 2024” k meziročnímu zvýšení objemu výroby mléka o 76,5 mil. litrů mléka (+2,3 %) na celkových 3 460,4 milionů litrů.
- Spolu s rostoucím objemem výroby mléka roste i nákup mléka do tuzemských mlékáren. V roce 2024 se meziročně zvýšil objem nákupu o 2,3 % (63 mil. l), na celkových 2 758 mil. litrů mléka.
- Na trh s mlékem v ČR působí faktory, jenž negativně ovlivňují další vývoj trhu – rostoucí ceny vstupů (krmiva, energie, paliva), rostoucí spotřebitelské ceny, rostoucí ceny zemědělských výrobců mléka aj. Chování spotřebitelů se změnilo a v současnosti dávají přednost levnějším variantám mléčných výrobků.

6 ZPRACOVATELSKÝ PRŮMYSL

- V roce 2024 mlékárny nakoupily o 2,3 % mléka více než v roce 2023.
- Čeští výrobci nabízejí širokou škálu nutričně vyvážených, chutných a bezpečných mléčných výrobků. Nabízený sortiment obsahuje i výrobky se sníženým obsahem cukru a tuku nebo naopak produkty obohacené bílkovinami. Tato rozmanitost umožňuje snadno sestavit vyvážený jídelníček.
- Sortiment sýrů představuje nejdynamičtější výrobovou skupinu, což se odvíjí od vysoké přidané hodnoty, nutričních benefitů a rostoucí obliby mezi spotřebiteli. Objem výroby sýrů v České republice postupně narůstá, což je dáno stále se zvyšující spotřebou a vývozem.
- Vývoz i dovoz másla a mléčných tuků v roce 2024 meziročně vzrostl. U objemu výroby došlo taktéž k nárůstu (+5,9 %).
- Nárůst výroby byl v roce 2024 zaznamenán např. i u tvarohů (+6,6 %), přírodních sýrů (+9,1 %), smetanových krémů (+13,4 %), mléčných dezertů (+22,1 %) a kondenzovaných mlék (+17,4 %).
- K poklesu výroby naopak došlo v případě čerstvého mléka (-3,4 %), tavených sýrů (-3,4 %) a sušených mlék (-14,8 %).
- CZV za mléko v roce 2024 činila průměrně 11,36 Kč/l mléka, meziročně tedy vzrostla o 3,6 %.

Situace ve zpracovatelském průmyslu byla v roce 2024 ovlivňována celou řadou faktorů souvisejících s celosvětovým vývojem v oblasti mlékárenství. Prvním z vlivů bylo meziroční navýšení dodávek mléka ke zpracování o 0,9 % a dále také 2,5% nárůst tržní produkce mléka. Kumulovaný roční nákup mléka ke zpracování byl v českých mlékárnách meziročně vyšší o 2,3 %.

Dalším faktorem ovlivňujícím vývoj domácího zpracovatelského průmyslu mohla být i skutečnost významného vývozu syrového mléka ke zpracování do zahraničí, jenž za rok 2024 tvořil celkem 27,5 % celkové finanční hodnoty vývozu, a to především do Německa, což v důsledku vyvolává zpětný dovoz hotových mléčných výrobků zpět do České republiky. Podíl dovozu mléčných výrobků na domácí spotřebě představoval v roce 2024 celkem 54,6 %. Tento vývoj v důsledku ovlivňuje domácí spotřebu.

Zpracovatelské kapacity mlékárenského průmyslu v České republice jsou plně schopny zpracovat v nejvyšší kvalitě veškeré mléko vyprodukované českými prvovýrobci.

Tabulka 27 Vývoj v mlékárenském průmyslu

Ukazatel		Jednotka	2003	2021	2022	2023	2024	Změna 2024/2023	
								v objemu (Kč)	Index (%)
Nákup syrového mléka		tis. l	2 530 871,0	2 645 039,0	2 665 773,0	2 694 689,0	2 757 996,0	63 307,0	102,3
Obsah tuku		%	3,97	3,88	3,89	3,84	3,83	-0,01	99,7
Obsah bílkovin		%	3,39	3,44	3,44	3,46	3,47	0,01	100,3
CZV za mléko celkem		Kč/l	7,79	9,04	11,4	10,97	11,33	0,39	103,6
Vývoz syrového mléka zpracovateli		tis. l	x	254 720,0	212 949,0	227 213,0	273 141,0	45 928	120,2
Dovoz syrového mléka		tis. l	x	8 421,0	9 085,0	6 541,0	12 334,0	5 793,0	188,6
Mléka ke zpracování v ČR		tis. l	2 530 871,0	2 398 740,0	2 461 909,0	2 474 017,0	2 497 189,0	23 172,0	100,9
Mlékárenská výroba									
Konzumní mléka celkem		tis. l	478 463,7	611 544,4	657 100,5	679 373,1	677 098,1	-2 274,9	99,7
z toho:	– čerstvé pasterované	tis. l	137 150,2	121 549,2	124 811,1	119 421,1	115 312,1	-4 109,0	96,6
	– trvanlivé	tis. l	336 697,8	487 735,9	531 062,3	559 325,0	561 127,3	1 802,3	100,3
	– školní ¹⁾	tis. l	4 384,1	2 259,3	1 227,1	627,0	658,8	31,8	105,1
Konzumní smetany		tis. l	38 088,4	64 495,8	63 320,3	62 683,3	64 199,4	1 516,1	102,4
Jogurty		tis. l	86 671,6	127 183,4	121 657,7	121 455,4	121 087,3	-368,1	99,7
Kysané výrobky ostatní celkem ²⁾		tis. l	42 157,7	56 412,3	61 320,7	60 417,4	61 586,8	1 169,4	101,9
Máslo celkem CN 0405		t	63 133,8	33 746,6	34 290,1	32 151,4	34 034,0	1 882,6	105,9
z toho:	– máslo ve spotřebitelském balení	t	7 416,3	21 970,4	21 425,2	20 807,3	21 835,4	1 028,1	104,9
	– tradiční pomazánkové ³⁾	t	7 416,3	8 044,6	7 376,3	7 080,5	7 601,9	521,4	107,4
Tvarohy		t	32 705,6	39 839,8	41 540,9	42 095,1	44 863,9	2 768,8	106,6
Sýry celkem		t	114 310,3	128 951,2	127 887,5	135 786,9	146 295,9	10 509,0	107,7
z toho:	– přírodní	t	94 392,6	113 579,1	112 294,7	121 078,3	132 083,3	11 005,0	109,1
	– tavené	t	19 917,7	15 372,1	15 592,8	14 708,6	14 212,6	-496,1	96,6
Smetanové krémy		t	10 182,9	14 583,0	12 488,7	12 794,5	14 509,3	1 714,8	113,4
Tvarohové dezerty ⁴⁾		t	4 297,7	7 276,1	7 875,0	7 371,0	8 396,3	1 025,3	113,9
Mléčné pudinky, dezerty ⁵⁾		t	61 354,7	14 935,0	13 505,8	13 059,9	15 948,4	2 888,5	122,1
Sušená mléka celkem bez KDV		t	37 440,8	30 855,2	28 219,4	27 352,7	23 310,5	-4 042,2	85,2
z toho:	– sušené odtučněné mléko	t	23 913,9	18 905,5	16 962,4	17 209,0	15 331,9	-1 877,1	89,1
	– sušené plnotučné mléko vč. výrobků s přísadami	t	32 705,6	11 949,8	11 257,0	10 143,7	7 978,6	-2 165,1	78,7
Kondenzovaná mléka ⁶⁾		t	21 035,7	9 430,0	10 106,5	8 176,0	9 600,0	1 424	117,4
Syrovátka sušená		t	19 210,4	34 274,3	34 905,5	30 900,6	35 483,2	4 582,6	114,8
Syrovátka zahuštěná		t	64 505,5	52 792,6	58 576,7	58 596,5	61 016,7	2 420,2	104,1

Zdroj: Rezortní statistika Mlék (6–12)

Poznámka: ^{*)} odhad

Tabulka 28 Vývoj nákupu mléka do mlékáren na území ČR dle měsíců (v tis. l)

Měsíc/rok	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	Změna 2024/2023	
								Objem (tis. l)	Index (%)
Leden	251 258	212 019	218 026	220 645	225 970	226 645	229 580	2 935	101,3
Únor	229 850	195 124	209 305	203 203	209 336	208 900	222 892	13 992	106,7
Březen	255 802	220 366	228 293	229 914	235 230	235 833	244 321	8 488	103,6
Duben	253 280	215 910	222 472	224 071	227 264	229 238	239 588	10 350	104,5
Květen	263 768	222 679	230 623	232 669	233 676	237 645	247 695	10 050	104,2
Červen	250 116	209 989	220 547	222 165	222 457	227 439	234 183	6 744	103
Červenec	257 302	211 168	226 055	226 685	226 696	232 899	233 684	785	100,3
Srpen	245 619	207 084	219 143	224 498	223 429	224 895	229 238	4 343	101,9
Září	236 467	196 010	208 538	213 218	213 364	214 553	216 506	1 953	100,9
Říjen	239 245	200 476	211 928	217 303	216 615	219 952	220 583	631	100,3
Listopad	229 884	196 490	204 706	210 477	211 143	213 105	214 018	913	100,4
Prosinec	240 688	209 741	214 711	220 191	220 593	223 585	225 708	2 123	100,9
Celkem	2 953 279	2 497 056	2 614 348	2 645 039	2 445 180	2 694 689	2 757 996	63 307	102,3

Zdroj: Rezortní statistika Mlék (6–12)

Tabulka 29 Vývoj vývozu mléka (v tunách) (položka CN 0401 20 99)

Měsíc/rok	2021		2022		2023		2024		Index (%) množství 2024/2023
	Množství (t)	Cena (Kč/kg)	Množství (t)	Cena (Kč/kg)	Množství (t)	Cena (Kč/kg)	Množství (t)	Cena (Kč/kg)	
Leden	56 779	8,68	55 477	9,97	56 534	14,03	62 641	11,26	110,80
Únor	53 464	8,74	52 635	10,53	51 967	12,91	62 889	11,30	121,02
Březen	60 057	8,82	57 799	10,54	61 654	12,17	46 966	11,51	76,18
Duben	60 972	8,74	56 803	11,16	60 066	11,61	69 628	11,41	115,92
Květen	65 283	8,6	60 789	11,59	61 194	11,17	70 681	11,10	115,50
Červen	63 208	8,84	56 344	11,86	64 131	10,50	64 854	11,25	101,13
Červenec	64 845	8,83	59 823	12,15	69 075	10,23	67 240	11,37	97,34
Srpen	61 210	9,05	57 135	12,60	66 264	10,27	60 613	11,53	91,47
Září	54 551	9,24	53 413	13,19	58 133	10,41	59 082	11,87	101,63
Říjen	61 543	10,18	52 725	13,67	59 276	10,51	59 448	12,35	100,29
Listopad	56 951	10,38	49 981	14,21	55 820	10,76	54 807	12,78	98,19
Prosinec	59 207	9,82	55 395	14,2	58 974	11,18	58 123	13,08	98,56
Rok	718 070	x	668 319	x	723 088	x	736 972	x	101,92
Měsíční průměr	59 839	9,16	55 693	12,14	60 257	11,31	61 414	11,73	101,92

Zdroj: Celní statistika (MZe)

6.1 Konzumní mléka a smetany

Výroba konzumních mlék zaznamenala meziročně pokles o 0,3 %, a to možná i pro to, že spotřebitelé mají v současné době mnoho možností, především s ohledem na stále se rozrůstající nabídku alternativních konkurenčních produktů, zejména rostlinných, které jsou mezi spotřebiteli čím dál více populární.

Výroba čerstvého konzumního mléka byla v roce 2024 meziročně nižší o 3,4 %. V případě trvanlivého mléka došlo k mírnému nárůstu výroby, a to o 0,3 %. Poměrné zastoupení mlék dle způsobu pasterace zůstává víceméně stejné, tedy ve prospěch trvanlivých mlék, jejichž podíl činil v roce 2024 celkem 82,9 % z celkového objemu vyrobeného mléka.

V roce 2024 došlo k nárůstu výroby školního mléka, meziročně o 5,1 %. Vzhledem k tomu, že jsou do škol v současnosti dodávány pouze výrobky neochucené, dochází u dětí k preferenci jiných mléčných výrobků, než je konzumní mléko.

Tabulka 30 Skladba konzumního mléka dle způsobu ošetření

Konzumní mléko		Výroba (tis. l)				Podíl (%)			
		2021	2022	2023	2024	2021	2022	2023	2024
Celkem		611 544,40	600 998,60	679 373,10	677 098,13	100	100	100	100
z toho:	čerstvé	121 549,2	114 141,2	119 421,1	115 312,1	19,88	19,00	17,60	17,03
	trvanlivé	487 735,9	486 857,4	559 325,0	561 127,3	79,75	81,00	82,40	82,87

Zdroj: Rezortní statistika Mlék (6–12)

Tabulka 31 Výroba konzumního mléka dle obsahu tuku

Konzumní mléko	Výroba (tis. l)			
	2021	2022	2023	2024
Odtučněné/nízkotučné ¹⁾	35,7	2,8	7,2	594,3
Polotučné	58 257,9	59 280,2	53 718,9	53 076,0
Plnotučné	63 255,6	65 528,1	65 695,0	61 641,8
Celkem	121 549,2	124 811,1	119 421,1	115 312,1

Zdroj: Rezortní statistika Mlék (6–12)

Poznámka: ¹⁾ odhad

Vzestupný trend výroby se objevil u konzumních smetan, kde při meziročním srovnání v roce 2024 vzrostla výroba o 2,4 %, na celkových 64 199 tisíc litrů.

6.2 Jogurty a ostatní tekuté kysané mléčné výrobky

Výroba jogurtů meziročně klesla o 0,3 %, naopak dovoz jogurtů zaznamenal v roce 2024 meziroční nárůst o 12,6 %. Sortiment jogurtových výrobků se v současnosti rozšiřuje o produkty bez laktózy, které jsou určeny pro osoby s laktózovou intolerancí, nebo například o výrobky obohacené proteiny. V případě výroby ostatních tekutých kysaných mléčných výrobků došlo k poklesu výroby o 6,4 % a pouze k mírnému nárůstu dovozu (+2,3 %).

Tabulka 32 Orientační bilance jogurtů a ostatních tekutých kysaných mléčných výrobků (CN 0403) (v tunách)

Ukazatel	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2024/2023	
							Rozdíl (±)	Index (%)
Výroba	130 426,4	184 440,5	183 595,8	182 978,4	178 847,8	182 674,1	3 826,3	102,1
Dovoz	36 013,6	35 849,7	35 816,6	36 076,4	38 466,0	43 308,9	4 842,9	112,6
Celková nabídka	166 440,0	220 290,2	219 412,4	219 054,8	217 313,9	225 983,0	8 669,1	104,0
Vývoz	59 669,9	57 269,6	56 244,5	61 180,9	59 769,2	61 582,7	1 813,5	103,0
Domácí spotřeba	106 770,1	163 020,6	163 167,9	157 873,9	157 544,7	164 400,3	6 855,6	104,4
Podíl dovozu na výrobě v %	27,6	19,4	19,5	19,7	21,5	23,7		
Podíl dovozu na spotřebě v %	33,7	22,0	22,0	22,9	24,4	26,3		
Podíl vývozu na výrobě v %	45,7	31,1	30,6	33,4	33,4	33,7		

Zdroj: Rezortní statistika Mlék (6–12)

6.2.1 Jogurty

Tabulka 33 Bilance jogurtů (CN 0403 20) (v tunách)

Ukazatel	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2024/2023	
							Rozdíl (±)	Index (%)
Výroba (tis.l)	130 426,4	129 931,8	127 183,4	121 657,7	121 455,4	121 087,3	-368,1	99,7
Dovoz (t)	17 597,0	18 933,7	19 591,3	15 829,9	17 754,3	19 086,8	1 332,5	107,5
Celková nabídka	148 023,4	148 865,5	146 774,7	137 487,6	139 209,7	140 174,1	964,4	100,7
Vývoz	38 659,0	37 447,6	37 039,2	40 076,0	39 308,2	39 170,8	-137,4	99,7
Domácí spotřeba	109 364,4	111 417,9	109 735,5	97 411,6	99 901,5	101 003,3	1 101,8	101,1
Podíl dovozu na výrobě v %	13,5	14,6	15,4	13,0	14,6	15,8		
Podíl dovozu na spotřebě v %	16,1	17,0	17,9	16,3	17,8	18,9		
Podíl vývozu na výrobě v %	29,6	28,8	29,1	32,9	32,4	32,3		

Zdroj: Rezortní statistika Mlék (6–12), Celní statistika (MZe)

Tabulka 34 Výroba jogurtů dle druhových skupin v letech 2022, 2023 a 2024

Jogurty		Výroba (t)			Rozdíl 2024/2023 (±)	Index (2024/2023) (%)
		2022	2023	2024		
Výroba celkem		121 657,7	121 455,4	121 087,3	-368,1	99,7
Z toho:	jogurt bílý do 4,5 % tuku, v obalech o obsahu do 1 kg nebo 1 l	40 113,6	39 575,2	39 376,7	-198,5	99,5
	jogurt ochucený, v obalech o obsahu do 1 kg nebo 1 l	43 123,8	42 005,4	40 699,7	-1 335,7	96,8

Zdroj: Rezortní statistika Mlék (6–12), Celní statistika (MZe)

Tabulka 35 Skladba dovozu a vývozu jogurtů v letech 2022, 2023 a 2024

Jogurty		Vývoz (t)				Dovoz (t)			
		2022	2023	2024	Rozdíl (±) 2024/2023	2022	2023	2024	Rozdíl (±) 2024/2023
Jogurty celkem		40 076	39 308	39 171	-137	15 830	17 754	19 087	1 333
Z toho:	neochucené	13 739	11 572	11 467	-105	7 982	9 438	10 168	730
	v prášku	691	2 475	912	-1 563	1 756	2 050	2 141	81
	ochucené	25 646	25 261	26 792	1 531	6 092	6 266	6 779	523

Zdroj: Rezortní statistika Mlék (6–12), Celní statistika (MZe)

6.2.2 Ostatní tekuté kysané mléčné výrobky

Tabulka 36 Balance ostatních tekutých kysaných mléčných výrobků (CN 0403 90) (v tunách)

Ukazatel	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2024/2023	
							Rozdíl (±)	Index (%)
Výroba ^{a)} (tis.l)	55 913,20	54 508,70	56 412,33	61 320,70	60 417,40	61 586,83	1 169,43	101,9
Dovoz (t)	18 416,00	16 916,00	16 225,31	20 246,50	20 711,80	24 222,10	3 510,30	116,9
Celková nabídka	74 329,20	71 424,70	72 637,64	81 567,20	81 129,20	85 808,93	4 679,73	105,8
Vývoz	21 011,00	19 822,00	19 205,24	21 105,00	20 461,00	22 411,90	1 950,90	109,5
Domácí spotřeba	53 318,20	51 602,70	53 432,40	60 462,20	60 668,20	63 397,03	2 728,83	104,5
Podíl dovozu na výrobě v %	32,9	31,0	28,8	33,0	34,3	39,3		
Podíl dovozu na spotřebě v %	34,5	32,8	30,4	33,5	34,1	38,2		
Podíl vývozu na výrobě v %	37,6	36,4	34,0	34,4	33,9	36,4		

Zdroj: Rezortní statistika Mlék (6–12), Celní statistika (MZe)

Tabulka 37 Skladba dovozu a vývozu ostatních tekutých kysaných mléčných výrobků v letech 2022, 2023 a 2024

Kysané výrobky		Vývoz (t)				Dovoz (t)			
		2022	2023	2024	Rozdíl 2024/2023 (±)	2022	2023	2024	Rozdíl 2024/2023 (±)
Celkem		21 105,00	20 461,00	22 411,90	1 950,90	20 247,00	20 712,00	24 222,10	3 510,10
Z toho:	v prášku	1 708,00	1 856,50	910,20	-946,30	471,00	865,60	607,40	-258,20
	neochucené	15 287,00	14 617,00	15 180,40	563,40	2 112,00	1 698,00	2 780,20	1 082,20
	ochucené	5 819,00	5 845,46	6 321,20	475,74	18 133,30	19 012,60	20 834,50	1 821,90

Zdroj: Celní statistika (MZe)

6.3 Tvarohové speciality, mléčné pudinky

Tabulka 38 Vývoj výroby tvarohových specialit, pudinků (v tunách)

Sortiment	2020	2021	2022	2023	2024	Index 2024/2023 (%)
Smetanové krémy	13 890,6	14 583,0	12 488,7	12 794,5	14 509,3	113,4
Tvarohové dezerty	7 208,9	7 276,1	7 875,0	7 371,0	8 396,3	113,9
Mléčné pudinky, dezerty	16 123,2	14 935,0	13 505,8	13 059,9	15 948,4	122,1
Celkem	37 222,7	36 794,1	33 869,5	33 225,4	38 854	116,9

Zdroj: Rezortní statistika Mlék (6–12)

6.4 Sýry a tvarohy

Celosvětově nejdynamičtější výrobní skupinou v oblasti mlékárenské výroby jsou sýry, které mají vysokou přidanou hodnotu, nutriční benefity a velkou oblibu mezi spotřebiteli. V České republice byla v roce 2018 nastartována výroba sýrů a narůstající trend se drží do současnosti, což je na jedné straně dáno zvyšující se domácí spotřebou a na straně druhé rostoucím objemem vývozu. Mezi lety 2023 a 2024 došlo k nárůstu výroby přírodních sýrů, celkem o 9,1 %. Meziroční pokles výroby byl v roce 2024 zaznamenán pouze u skupiny tavených sýrů, a to o 3,4 %.

Vývoz sýrů a tvarohů z České republiky se dlouhodobě drží na vysoké úrovni. Ačkoli podíl dovozu sýrů na domácí spotřebě v roce 2024 dosáhl 58,3 % u přírodních sýrů a tvarohů a 51,3 % u tavených sýrů, rozšíření sortimentu zahraničních sýrů na českém trhu je stále žádoucí. Kvalita českých sýrů je v zahraničí hodnocena pozitivně, což se projevilo i meziročním nárůstem jejich vývozu o 14,8 %.

6.4.1 Tvarohy

Výroba konzumních tvarohů, které patří do skupiny tzv. kyselých sýrů, meziročně vzrostla, a to o 6,6 %. Celkem se v České republice v roce 2024 vyrobilo 44 864 tun tvarohu. Tvarohy jsou mezi spotřebiteli oblíbené především kvůli vysokému obsahu bílkovin (a současně nízkému obsahu sacharidů a tuků) a neméně důležité je i tradiční využití tvarohu v českém cukrárenství a pekárenství.

Tabulka 39 Vývoj výroby tvarohů (v tunách)

Sortiment	2020	2021	2022	2023	2024	Index 2024/2023 (%)
Tvarohy celkem	41 029,3	39 839,7	41 540,9	42 095,1	44 863,9	106,6

Zdroj: Rezortní statistika Mlék (6–12)

6.4.2 Sýry

Tabulka 40 Sortimentní skladba výroby sýrů (v tunách)

Druh sýrů	Výroba								2024/2023	
	2013	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	Rozdíl (±)	Index (%)
Sýry přírodní	84 755,8	96 869,7	96 414,5	106 369,0	113 579,1	112 294,7	121 078,3	132 083,3	11 005	109,1
Tavené sýry bez analogů	17 038,2	14 887,7	14 315,3	15 244,5	15 372,1	15 592,8	14 708,6	14 212,6	-496	96,6

Zdroj: Rezortní statistika Mlék (6–12), Celní statistika (MZe)

Tabulka 41 Orientační bilance přírodních sýrů a tvarohů (v tunách)

Ukazatel	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2024/2023	
							Rozdíl (±)	Index (%)
Počáteční zásoba	3 602,7	4 573,0	3 999,2	3 717,9	4 553,8	4 158,6	835,9	122,5
Výroba	133 297,0	134 898,0	134 311,3	147 398,3	153 418,9	115 635,8	6 020,6	104,1
Dovoz	86 403,0	88 547,0	95 763,0	96 690,9	100 465,6	90 270,4	3 774,7	103,9
Nabídka celkem	223 302,7	228 018,0	234 073,5	247 807,1	258 438,3	210 064,8	10 631,2	104,3
Vývoz	49 898,0	52 364,0	51 965,0	59 505,4	70 164,6	66 852,6	10 659,2	117,9
Domácí spotřeba	170 679,1	171 654,8	178 390,6	183 747,9	184 115,1	139 053,6	367,2	100,2
Celková poptávka	220 577,1	224 018,8	230 355,6	243 253,3	254 279,7	205 906,2	11 026,4	104,5
Konečná zásoba	2 725,6	3 999,2	3 717,9	4 553,8	4 158,6	4 056,4	-395,2	91,3
Podíl dovozu na výrobě v %	64,8	65,6	71,3	65,6	65,5	78,1		
Podíl dovozu na spotřebě v %	50,6	51,6	53,7	52,6	54,6	64,9		
Podíl vývozu na výrobě v %	37,4	38,8	38,7	40,4	45,7	57,8		

Zdroj: Rezortní statistika Mlék (6–12), Celní statistika (MZe)

Tabulka 42 Vývoj vývozu a dovozu přírodních sýrů a tvarohu v letech 2020–2024

		Vývoz (t)						Dovoz (t)					
		2020	2021	2022	2023	2024	Rozdíl (±) 2024/2023	2020	2021	2022	2023	2024	Rozdíl (±) 2024/2023
Celkem		63 007	73 928	76 292	88 913	106 306	17 393	105 777	110 434	98 361	107 489	122 186	14 697
z toho:	čerstvé, tvaroh	21 732	25 768	22 908	27 620	32 877	5 257	29 994	31 407	30 296	31 837	35 065	3 228
	strouhané	535	522	590	431	522	91	1 581	2 173	2 485	2 979	3 605	626
	s modrou plísní	344	399	404	592	578	-14	1 316	1 370	1 340	1 199	1 220	21
	ostatní (CN 0406 90)	36 858	43 484	52 390	60 270	68 115	7 845	64 234	65 866	64 240	71 474	71 783	309

Zdroj: Rezortní statistika Mlék (6–12), Celní statistika (MZe)

Tabulka 43 Vývoz vybraných podpoložek přírodních sýrů ostatních CN 0406 90 – vybrané položky

Položka	Název	Vývoz (t)			2024/2023	
		2022	2023	2024	Rozdíl ± (t)	Index (%)
0406 90 01	Sýry k dalšímu zpracování	16 851,0	17 479,0	20 332,0	2 853,0	116,3
0406 90 13	Ementál	1 540,0	2 293,0	1 881,0	-412,0	82,0
0406 90 23	Eidam	5 450,0	6 052,0	7 121,0	1 069,0	117,7
0406 90 32	Feta	4 212,0	5 099,0	5 614,0	515,0	110,1
0406 90 69	Sýry ostatní, tuk ≤ 40 %, obsah vody ≤ 47 %	526,0	996,0	1 092,0	+6,0	109,6
0406 90 73	Provolone, obsah tuku ≤ 40 %	3 278,0	4 254,0	4 794,0	540,0	112,7
0406 90 78	Gouda	572,0	1 168,0	1 547,0	379,0	132,4
0406 90 82	Camembert	1 304,0	1 114,0	1 092,0	-22,0	98,0
0406 90 93	Sýry ostatní, tuk ≤ 40 %, obsah vody > 72 %	86,0	42,0	37,0	-5,0	88,1
0406 90 99	Sýry ostatní, tuk > 40 %, j. n.	10 659,0	1 203,0	211,0	-991,0	17,6

Zdroj: Rezortní statistika Mlék (6–12), Celní statistika (MZe)

Tabulka 44 Dovoz vybraných podpoložek přírodních sýrů ostatních CN 0406 90 – vybrané položky

Položka	Název	Dovoz (t)			2024/2023	
		2022	2023	2024	Rozdíl ± (t)	Index (%)
0406 90 01	sýry k dalšímu zpracování	785,0	786,0	795,0	9,0	101,1
0406 90 13	Ementál	2 058,0	2 160,0	2 557,0	397,0	118,4
0406 90 21	Cheddar	3 782,0	4 456,0	4 228,0	-228,0	94,9
0406 90 23	Eidam	18 979,0	22 614,0	18 795,0	3 819,0	83,1
0406 90 61	Grana Padano apod.	1 209,0	1 339,0	1 498,0	159,0	111,9
0406 90 69	Sýry ostatní, tuk ≤ 40 %, obsah vody ≤ 47 %	2 159,0	2 983,0	2 582,0	-401,0	86,6
0406 90 78	Gouda	13 080,0	15 208,0	18 221,0	3 013,0	119,8
0406 90 82	Camembert	6 577,0	6 047,0	6 487,0	440,0	107,3
0406 90 84	Brie	1 207,0	994,0	1 179,0	185,0	118,6
0406 90 99	Sýry ostatní, tuk > 40 %, j. n.	3 275,0	3 763,0	4 062,0	299,0	107,9

Zdroj: Rezortní statistika Mlék (6–12), Celní statistika (MZe)

6.4.2.1 Tavené sýry

Výroba tavených sýrů meziročně klesla o 3,4 %. Dovoz (+7,6 %) i vývoz (+0,5 %) této kategorie mléčných výrobků v roce 2024 meziročně vzrostl.

Tabulka 45 Orientační bilance tavených sýrů

Ukazatel	2020	2021	2022	2023	2024	2024/2023	
						Rozdíl (±)	Index (%)
Výroba (t)	15 244,5	15 372,1	15 592,8	14 708,6	14 212,6	-496,0	96,6
Dovoz (t)	8 611,0	8 851,9	10 946,0	9 773,0	10 512,0	739,0	107,6
Celkem nabídka (t)	23 855,5	24 224,0	26 538,8	24 481,6	24 724,6	243,0	101,0

Ukazatel	2020	2021	2022	2023	2024	2024/2023	
						Rozdíl (±)	Index (%)
Vývoz (t)	3 539,4	3 754,5	4 534,0	4 191,0	4 214,0	23,0	100,5
Celková spotřeba (t)	20 316,1	20 469,4	22 004,8	20 290,6	20 510,6	220,0	101,1
Podíl dovozu na spotřebě v %	42,4	43,2	49,7	48,2	51,3		
Podíl dovozu na výrobě v %	56,5	57,6	70,2	66,4	74,0		
Podíl vývozu na výrobě v %	23,2	24,4	29,1	28,5	29,6		

Zdroj: Rezortní statistika Mlék (6–12), Celní statistika (MZe)

6.5 Máslo a mléčné pomazánky

Objem výroby másla se meziročně zvýšil o 5,9 %. V roce 2024 se v ČR vyrobilo celkem 34 034 tun másla. Míra výroby másla v ČR nepokryje poptávku spotřebitelů. V posledním analyzovaném meziročním porovnání vzrostla celková spotřeba másla a mléčných pomazánek o 5,3 %.

Tabulka 46 Výroba vybraných druhů másla (v tunách)

Výrobek	Výroba			2024/2023	
	2022	2023	2024	Rozdíl (±) (t)	Index (%)
Máslo	21 425,2	20 807,3	21 835,4	1 027,1	104,9
Mléčné pomazánky o obsahu 31 % tuku a 42 % sušiny	7 376,3	7 080,5	7 601,9	521,4	107,4

Zdroj: Rezortní statistika Mlék (6–12), Celní statistika (MZe)

Tabulka 47 Orientační bilance másla celkem CN 0405 (v tunách)

	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2024/2023	
							Rozdíl (±)	Index (%)
Počáteční zásoba	2 128,2	1 912,0	1 994,9	1 686,1	1 843,2	1 725,2	-118,0	93,6
Výroba	34 683,6	34 862,7	33 746,6	34 290,1	32 151,4	34 034,0	1 882,6	105,9
Dovoz	25 070,5	27 082,8	25 793,5	24 050,3	25 556,3	26 18,3	1 262,0	104,9
Vývoz	3 273,0	2 348,5	2 607,9	3 459,6	4 131,8	4 128,7	-3,1	99,9
Konečná zásoba	1 912,0	1 994,9	1 686,1	1 843,2	1 725,2	1 921,3	196,1	111,4
Celková spotřeba	56 697,3	54 514,1	57 240,9	54 723,7	53 693,9	56 527,5	2 833,6	105,3
Podíl dovozu na výrobě (%)	72,3	77,7	76,4	70,1	79,5	78,8		
Podíl dovozu na spotřebě (%)	44,2	49,7	45,1	43,9	47,6	47,4		
Podíl vývozu na výrobě (%)	9,4	6,7	7,7	10,1	12,9	12,1		

Zdroj: Rezortní statistika Mlék (6–12), Celní statistika (MZe)

Tabulka 48 Vývoj dovozu a vývozu másla a mléčných tuků CN 0405 v letech 2020–2024

	Vývoz (t)							Dovoz (t)						
	2020	2021	2022	2023	2024	2024/2023		2020	2021	2022	2023	2024	2024/2023	
						Rozdíl (±)	Index (%)						Rozdíl (±)	Index (%)
Máslo	2 261	2 443	3 295	3 949	3 924	-25	99,4	24 558	23 259	20 469	22 070	23 501	1 431	106,5
pomazánky	6	11	12	45	50	5	111,1	1 871	1 197	1 805	1 960	1 978	18	100,9
ostatní máslo a tuky	80	155	153	137	154	17	112,4	811	1 355	1 776	1 526	1 339	-187	87,7
celkem	2 347	2 609	3 460	4 131	4 128	-3	99,9	27 240	25 811	24 050	25 556	26 818	1 262	104,9

Zdroj: Celní statistika (MZe)

6.6 Sušená a kondenzovaná mléka

Tabulka 49 Vývoj výroby sušených a kondenzovaných mlék v letech 2020–2024

Sortiment	Výroba (t)					2024/2023	
	2020	2021	2022	2023	2024	Rozdíl (±)	Index (%)
SOM	20 616,7	18 905,5	16 962,4	17 209,0	15 331,9	-1 877,1	89,1
SPM	10 585,3	11 949,8	11 257,0	10 143,7	7 978,6	-2 165,1	7,7
Kondenzované mléko	10 400,0	9 440,0	10 106,5	8 176,0	9 600,0	1 424,0	117,4

Zdroj: Celní statistika (MZe)

Tabulka 50 Vývoj dovozu a vývozu sušených a kondenzovaných mlék v letech 2020–2024

Sortiment	Vývoz (t)							Dovoz (t)						
	2020	2021	2022	2023	2024	2024/2023		2020	2021	2022	2023	2024	2024/2023	
						Rozdíl (±)	Index (%)						Rozdíl (±)	Index (%)
SOM	16 614,0	14 720,5	14 719,6	14 400,0	10 153,8	-4 246,2	70,5	2 680,4	2 686,5	2 721,9	3 606,8	5 385,0	1 778,2	149,3
SPM	6 668,9	7 385,0	7 411,5	7 567,8	6 551,0	-1 016,8	86,6	1 427,8	1 552,6	2 219,2	2 914,5	2 530,7	-383,8	86,8
Kondenzované mléko	4 755,2	4 449,3	3 461,4	3 030,7	2 676,4	-354,3	88,3	3 693,1	5 922,6	1 952,1	2 428,0	3 163,5	735,5	130,3

Zdroj: Celní statistika (MZe)

Tabulka 51 Podíly vývozu a dovozu na domácí spotřebě a výrobě (%)

Výrobek	Podíl vývozu na výrobě		Podíl dovozu na spotřebě		Podíl dovozu na výrobě	
	2023	2024	2023	2024	2023	2024
Konzumní mléka a smetany	31,8	34,3	9,4	12,3	7,1	9,2
Jogurty, keфіry apod.	33,4	33,7	24,4	26,3	21,5	23,7
Máslo	12,9	12,1	47,6	47,3	79,5	78,8
Tvarohy, přírodní sýry	54,5	57,7	57,9	59,9	65,9	63,1
Tavené sýry	28,5	29,7	48,2	51,3	66,4	74,0

Zdroj: Rezortní statistika Mlék (6–12), Celní statistika (MZe)

7 SPOTŘEBA MLÉKA A MLÉKÁRENSKÝCH VÝROBKŮ

- Spotřeba mléka a mléčných výrobků v roce 2023 meziročně stoupla o 1,2 %.
- Dovoz másla se podílí na domácí spotřebě 47,3 %, v případě podílu dovozu na domácí spotřebě tvarohů a přírodních sýrů to je 59,9 %, v případě tavených sýrů je to 51,3 %.

Tabulka 52 Spotřeba mléka a mléčných výrobků (kg/rok)

Druh/kg/rok	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Mléko a mléčné výrobky v hodnotě mléka celkem (bez másla)	242,3	247,5	246,5	245,8	249,0	262,5	262,9	257,9	254,9
Konzumní mléko kravské	60,5	60,4	61,3	59,7	58,8	59,3	58,4	59,5	57,9
z toho: – kravské mléko	60,4	60,3	61,2	59,6	58,7	59,2	58,3	59,4	57,8
– kozí mléko	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1
Máslo	5,5	5,4	5,0	5,1	5,4	5,7	5,3	5,2	4,9
Sýry celkem	13,1	13,3	13,2	13,4	13,8	14,3	14,4	13,8	13,3
z toho: – tavené	2,0	2,0	1,9	1,8	1,8	1,9	1,9	2,1	1,9
– přírodní	11,1	11,3	11,3	11,6	12,0	12,4	12,5	11,7	11,4
Tvarohy	3,8	4,4	4,7	4,5	4,7	4,8	4,7	5,0	4,7
Sýry a tvarohy	16,9	17,7	17,9	17,9	18,5	19,1	19,1	18,7	18,0
Ostatní mléčné výrobky	32,8	33,8	34,4	34,9	35,2	36,3	37,2	35,7	34,7
Mléčné konzervy	1,8	2,0	1,7	1,5	1,4	2,1	2,1	2,0	2,4

Zdroj: ČSÚ – Spotřeba potravin

Spotřeba mléka a mléčných výrobků (bez másla) celkem, vyjádřená v hodnotě mléka, v roce 2023 meziročně klesla z 257,9 kg na osobu a rok na 254,9 kg/osoba/rok, tedy pokles o 3 %. Tento vývoj naznačuje snížení zájmu o mléčné výrobky, což může mít souvislost s masovou propagací rostlinných alternativ mléka a mléčných výrobků.

V posledních dvou letech (2022–2023) je patrný mírný pokles ve většině kategorií mléčných výrobků. Spotřeba konzumního mléka se snížila z 59,5 kg na 57,9 kg, přičemž spotřeba kravského mléka kopíruje tento trend. Spotřeba másla vykázala mírný pokles z 5,2 kg na 4,9 kg, což může souviset se změnami ve spotřebitelských preferencích nebo cenovou dostupností. Spotřeba sýrů klesla z 13,8 kg na 13,3 kg, přičemž přírodní sýry zaznamenaly podobný trend. Spotřeba tvarohů se po nárůstu v roce 2022 (5,0 kg) mírně snížila na 4,7 kg v roce 2023. Spotřeba ostatních mléčných výrobků poklesla z 35,7 kg na 34,7 kg, což potvrzuje celkový trend mírně nižší spotřeby mléčných produktů. Spotřeba mléčných konzerv, jako jediná kategorie vykazující meziroční nárůst, mírně vzrostla, a to z 2,0 kg na 2,4 kg.

Celkově poslední dva roky ukazují tendenci k mírnému snížení spotřeby mléčných produktů, což může být důsledkem ekonomických faktorů, změn ve stravovacích návycích nebo rostoucí oblíbenosti alternativních produktů.

České republice se v otázce spotřeby mléka a mléčných výrobků stále nedaří dorovnat průměr EU. Spotřeba mléka a mléčných výrobků v přepočtu na ekvivalent mléka činí v EU-27 celkem 284 kg/osoba/rok (meziročně -0,7 %), zatímco v České republice dosahuje tatáž spotřeba 244 kg na osobu a rok, což je o 40 kg pod evropským průměrem. I přesto, že Češi za rok zkonzumují více mléka i másla, než je tomu průměrně v EU, kvůli vysoké spotřebě sýrů v západoevropských zemích se jí nedaří vyrovnat evropskému průměru.

Tabulka 53 Spotřeba dle jednotlivých skupin mléčných výrobků v ČR a EU-27

Spotřeba na osobu (v kg/2023)		
Skupina	Česká republika	EU-27
Konzumní mléko	56,7	48,3
Sýry a tvaroh	18,2	20,2
Máslo	4,9	4,0
Mléčné výrobky bez másla celkem (v hodnotě ME)	244	284

Zdroj: IDF

8 CENOVÝ VÝVOJ

- Průměrná cena zemědělských výrobců (CZV) za mléko v roce 2024 zaznamenala meziročně nárůst. Průměrná cena (CZV) za mléko činila v roce 2023 v průměru 10,97 Kč/l a za rok 2024 to bylo 11,33 Kč/l (+3,3 %).
- Mléko a mléčné výrobky jsou významnou obchodní komoditou, a proto je cenový vývoj mléka a mléčných výrobků v ČR ovlivněn i situací na zahraničních trzích.

8.1 Ceny zemědělských výrobců (CZV)

Průměrná CZV za mléko placená mlékárnami činila v roce 2024 v průměru 11,33 Kč/l. Po celý rok 2024 se cena zvyšovala.

Průměrná CZV prvních kupujících dosáhla za rok 2023 hodnoty 11,11 Kč/l a za rok 2024 to bylo 11,52 Kč/l (meziročně nárůst o 3,7 %). Stejně, jako v případě CZV mlékáren, dosáhla cena nejvyšší hodnoty v prosinci 2022 (13,53 Kč/l) a pak docházelo k jejímu postupnému snižování až na 9,91 Kč/l (srpen 2023), než opět začala narůstat až do současnosti (prosinec 2024).

Tabulka 54 Ceny zemědělských výrobců za mléko (Kč/l) – mlékárny

Rok	I.	II.	III.	IV.	V.	VI.	VII.	VIII.	IX.	X.	XI.	XII.	Ø za rok
2015	8,52	8,39	8,31	8,15	7,76	7,46	7,20	7,03	7,07	7,24	7,33	7,41	7,66
2016	7,32	7,08	6,81	6,54	6,25	6,12	6,10	6,20	6,42	6,76	7,13	7,50	6,69
2017	7,74	7,99	8,12	8,23	8,31	8,37	8,45	8,60	8,86	9,10	9,27	9,32	8,53
2018	9,02	8,79	8,57	8,35	8,21	8,15	8,18	8,22	8,41	8,70	8,93	9,09	8,55
2019	9,07	9,03	8,96	8,89	8,84	8,68	8,62	8,61	8,66	8,79	8,91	8,99	8,84
2020	8,96	8,89	8,81	8,58	8,31	8,23	8,19	8,16	8,27	8,48	8,63	8,75	8,52
2021	8,77	8,79	8,82	8,88	8,89	8,84	8,81	8,86	9,02	9,25	9,54	9,80	9,02
2022	9,99	10,13	10,37	10,65	10,90	11,14	11,40	11,60	11,97	12,38	12,81	13,19	11,38
2023	13,12	12,74	12,17	11,51	10,89	10,29	9,92	9,75	9,80	9,98	10,33	10,66	10,97
2024	10,79	10,83	10,87	10,95	11,02	11,06	11,08	11,17	11,44	11,84	12,29	12,63	11,33

Zdroj: Rezortní statistika Mlék (6–12)

Poznámka: ukazatel průměr roku je počítán jako aritmetický průměr

Tabulka 55 Ceny zemědělských výrobců za mléko (Kč/l) – první kupující

Rok	I.	II.	III.	IV.	V.	VI.	VII.	VIII.	IX.	X.	XI.	XII.	Ø za rok
2017	7,87	8,08	8,20	8,32	8,36	8,42	8,51	8,64	8,93	9,17	9,35	9,41	8,61
2018	9,11	8,86	8,60	8,39	8,25	8,22	8,24	8,29	8,49	8,80	9,03	9,16	8,62
2019	9,13	9,08	9,02	8,93	8,86	8,68	8,61	8,58	8,65	8,78	8,90	8,97	8,85
2020	8,96	8,87	8,84	8,62	8,36	8,29	8,25	8,26	8,36	8,56	8,71	8,80	8,57
2021	8,80	8,82	8,84	8,88	8,90	8,90	8,86	8,94	9,08	9,35	9,63	9,86	9,07

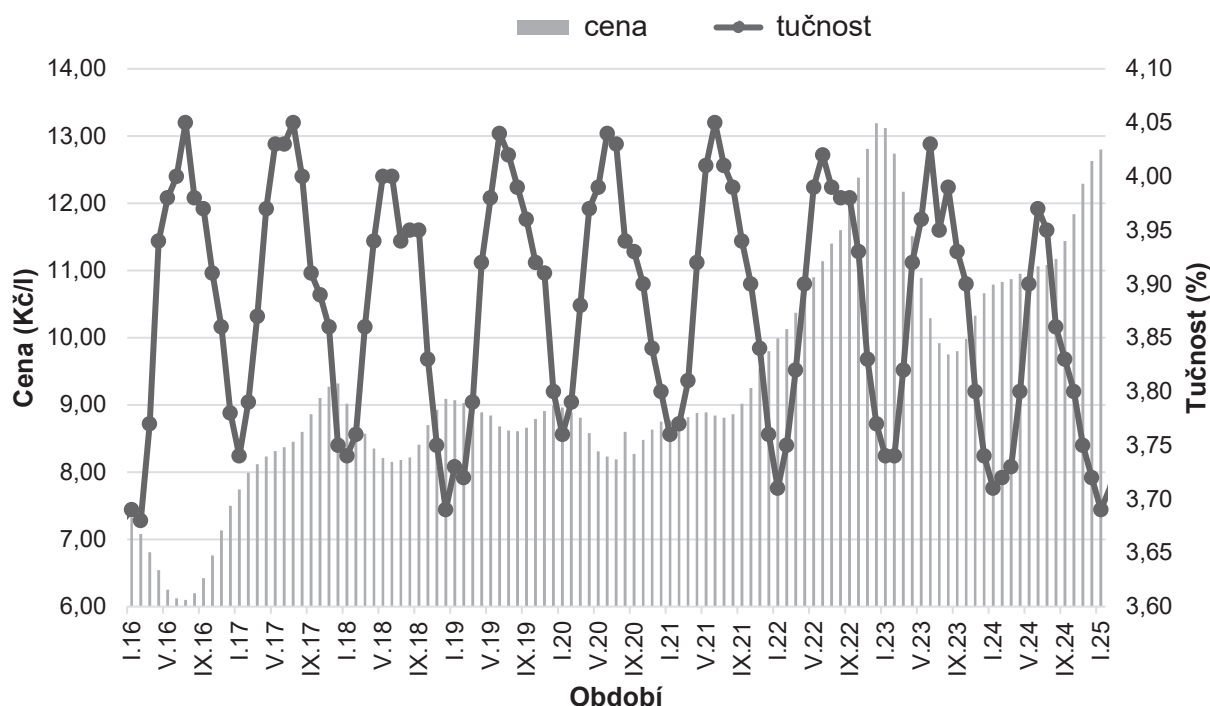
Rok	I.	II.	III.	IV.	V.	VI.	VII.	VIII.	IX.	X.	XI.	XII.	Ø za rok
2022	10,02	10,25	10,45	10,75	11,04	11,29	11,62	11,88	12,27	12,72	13,24	13,53	11,59
2023	13,34	12,88	12,14	11,66	11,09	10,5	10,07	9,91	9,99	10,27	10,56	10,89	11,11
2024	11,00	11,00	11,03	11,12	11,14	11,17	11,23	11,32	11,59	12,04	12,74	12,81	11,52

Zdroj: Rezortní statistika Odbyt (6–12)

Poznámka: ukazatel průměr roku je počítán jako aritmetický průměr

Jak je patrné z níže uvedeného grafu, cena mléka má, po poklesu v roce 2023, opět vzrůstající trend.

Vývoj ceny (Kč/l) a tučnosti (%) mléka

Zdroj: Rezortní statistika Mlék (6–12)

Během roku 2024 docházelo ke kolísání obsahu tuku v mléce. Jako již tradičně měla na tučnost mléka vliv délka světelného dne a klimatické podmínky.

Odhad nákladové rentability výroby mléka za rok 2024 činí 13,43 %. Odhad celkových nákladů na výrobu mléka činí 10,85 Kč/l a realizační cena mléka byla pro rok 2024 stanovena na 11,33 Kč/l.

Souhrnná rentabilita výroby mléka v roce 2023 meziročně klesla o 18,83 % na celkových 25,61 %. Celkové náklady byly v roce 2023 meziročně vyšší o 0,79 Kč/l a realizační cena mléka byla v tomto roce nižší o 0,45 Kč/l. Nákladová rentabilita byla v roce 2023 na úrovni 10,57 %, tedy meziročně nižší o 26,60 %. Nepřímé podpory celkem činily v roce 2023 0,83 Kč/l (meziročně -11,70 %) a přímé platby a dotace vstupů celkem byly na úrovni 0,69 Kč/l, což odpovídá meziročnímu poklesu o 14,81 %. Celkem tedy došlo u podpor k meziročnímu snížení o 13,14 %.

Tabulka 56 Ekonomika výroby mléka

	MJ	2020	2021	2022	2023	2024*	Meziroční index (2023/2022)
Náklady celkem	Kč/l	8,68	9,10	10,20	10,99	10,85	107,75
Realizační cena mléka ¹⁾	Kč/l	8,52	9,07	11,38	10,93	11,33	96,05
Přímé platby a dotace vstupů celkem	Kč/l	0,97	0,86	0,81	0,69	x	85,19
Nepřímé podpory celkem	Kč/l	1,09	0,93	0,94	0,83	x	88,30
Podpory celkem (přímé a nepřímé)	Kč/l	2,06	1,79	1,75	1,52	x	86,86
Nákladová rentabilita ²⁾	%	-1,85	-0,31	14,40	10,57	13,43	73,40
Souhrnná rentabilita celkem³⁾	%	21,85	19,36	31,55	25,61	x	81,17

Zdroj: ÚZEI – TÚ: Sledování a analýzy vlastních nákladů a rentability vybraných zemědělských výrobků včetně odhadu vývoje nákladů, výnosů, nákladové rentability a souhrnné rentability hlavních komodit zemědělské produkce v roce 2024 a 2025

Poznámka: *) odhad

¹⁾ Cena šetření ÚZEI; cena používána v roce 2024 – rezortní statistika mlék (MZe)

²⁾ Nákladová rentabilita = (Tržby – Náklady) / Náklady * 100 (%)

³⁾ Souhrnná rentabilita = (Tržby + Přímé a nepřímé podpory – Náklady) / Náklady * 100 (%)

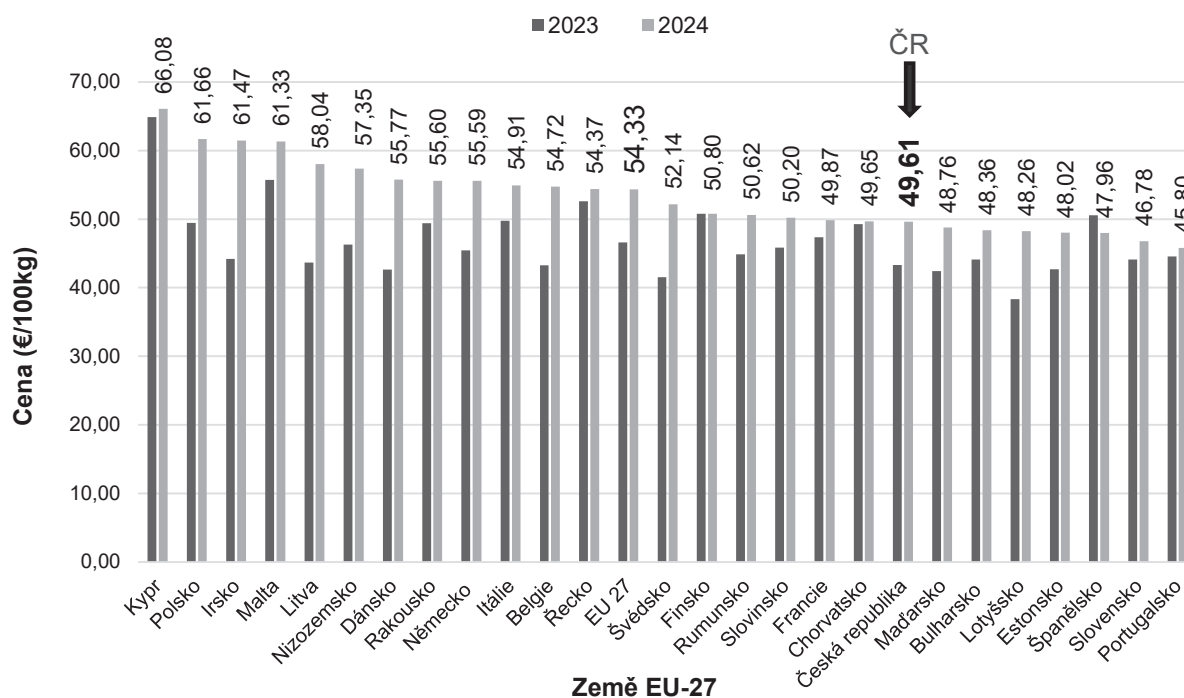
Tabulka 57 Vývoj ceny, tuku a bílkovin mléka v Německu

Ukazatel	Rok	Leden	Únor	Březen	Duben	Květen	Červen	Červenec	Srpen	Září	Říjen	Listopad	Prosinec
Cena o reálném obsahu tuku a bílkovin (€/100 kg)	2023	58,02	53,61	49,10	45,99	43,68	41,35	40,29	40,37	40,73	42,39	43,93	44,93
	2024	45,37	45,17	45,50	45,40	45,22	45,39	45,93	47,04	49,17	52,33	54,29	55,20
Přepočtená cena o obsahu tuku 4,0 % a bílkovin 3,4 % (€/100 kg)	2023	56,93	52,47	48,07	45,14	43,33	41,51	40,57	40,39	40,46	41,32	42,23	43,20
	2024	43,92	44,22	44,67	44,79	45,08	45,53	46,29	47,3	48,72	50,87	52,41	53,41
Obsah tuku (%)	2023	4,19	4,20	4,18	4,16	4,07	3,98	3,96	4,00	4,04	4,15	4,26	4,28
	2024	4,24	4,16	4,13	4,09	4,00	3,96	3,91	3,93	4,04	4,19	4,25	4,25
Obsah bílkovin (%)	2023	3,49	3,50	3,49	3,47	3,43	3,38	3,37	3,39	3,43	3,53	3,59	3,58
	2024	3,55	3,50	3,49	3,47	3,43	3,40	3,38	3,39	3,47	3,57	3,60	3,59

Zdroj: www.proplanta.de

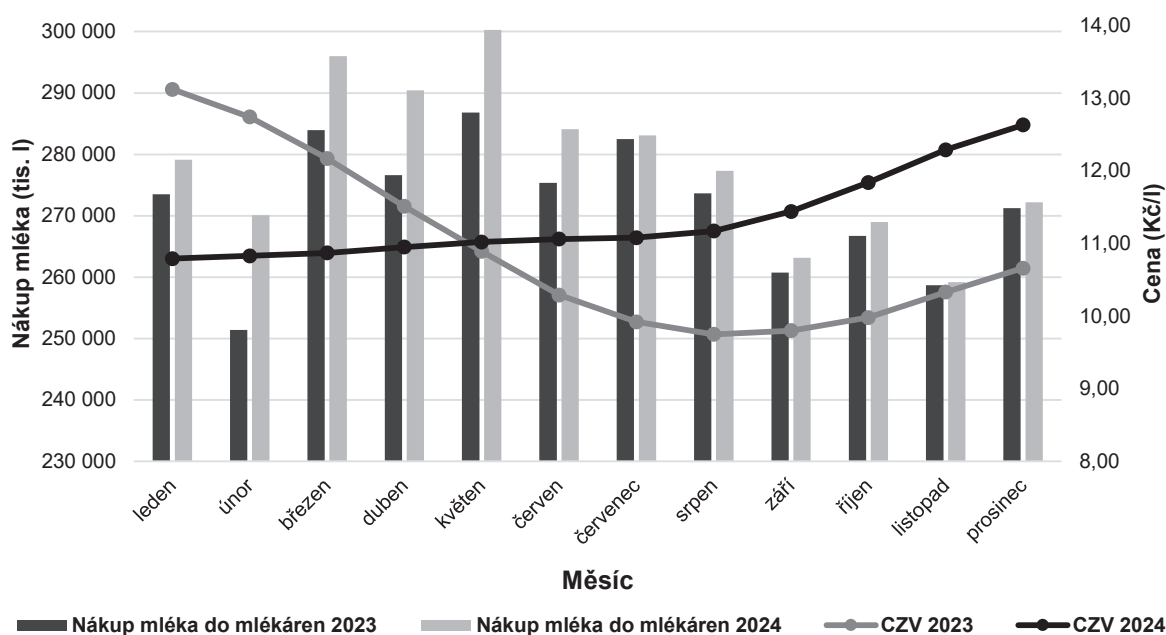
V roce 2024 činila průměrná cena syrového kravského mléka v EU v průměru 54,53 €/100 kg. Průměr ČR za rok 2024 dosáhl 49,61 €/100 kg, což je o 9 % méně, než kolik činí evropský průměr.

Vývoj cen (€/100kg) za syrové kravské mléko v EU-27 v prosinci 2024

Zdroj: Milk Market Observatory ke dni 6. 2. 2025

Vývoj nákupu mléka do mlékáren (tis. l) a ceny zemědělských výrobců (CZV) za mléko (Kč/l) v letech 2023 a 2024

Zdroj: Rezortní statistika Mlék (6–12)

8.2 Ceny průmyslových výrobců (CPV)

Ceny průmyslových výrobců (CPV) u většiny mlékárenských výrobků vykazovaly v roce 2024 růst. Nejvyšší nárůst cen byl meziročně zaznamenán u másla (+25,1 %), u sýru eidamského typu s obsahem tuku v sušině 20 % + a 30 % + (+10,7 %) a sušeného odtučněného mléka (+6,2 %). Naopak k největšímu poklesu došlo u čerstvého polotučného mléka (-5,1 %) a tvarohu (-3,9 %).

Tabulka 58 Mléko polotučné trvanlivé (Kč/l)

Rok	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII	Ø za rok
2015	10,22	9,74	9,87	9,98	9,29	8,93	8,86	8,91	8,82	8,67	9,74	9,82	9,40
2016	9,55	9,35	8,92	8,66	7,66	7,38	7,10	7,57	7,92	8,53	10,06	10,49	8,60
2017	10,42	10,29	10,05	10,16	10,51	10,11	10,43	10,53	10,51	10,64	10,65	10,46	10,39
2018	10,38	10,12	9,64	9,24	8,82	8,71	8,78	8,81	9,41	9,64	10,29	10,47	9,53
2019	10,36	10,53	10,42	10,15	9,99	9,80	9,64	9,68	10,02	10,50	10,80	10,84	10,23
2020	10,71	10,69	10,67	10,75	10,15	10,05	10,28	10,01	10,10	10,26	10,33	10,25	10,38
2021	10,24	10,07	10,31	10,41	10,66	10,57	10,54	10,29	10,58	11,19	11,32	11,48	10,64
2022	11,65	12,03	12,20	12,49	13,27	13,84	14,40	14,39	14,76	15,33	15,91	16,05	13,86
2023	16,09	15,60	15,16	14,03	13,40	12,56	12,37	11,69	11,69	12,26	12,73	13,14	13,39
2024	13,27	13,14	13,14	13,23	13,02	12,91	13,31	13,10	13,31	13,52	13,83	14,29	13,34

Zdroj: Rezortní statistika Mlék (6–12)

Tabulka 59 Mléko polotučné čerstvé (Kč/l)

Rok	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII	Ø za rok
2015	13,59	13,45	13,49	13,28	13,15	13,05	12,63	12,50	12,45	12,34	12,19	11,96	12,84
2016	11,97	12,00	11,48	11,35	11,11	10,63	10,44	10,48	10,43	10,51	10,63	10,75	10,98
2017	11,12	11,16	11,34	11,34	11,22	11,31	11,29	11,44	11,51	11,70	11,60	11,72	11,40
2018	11,80	11,77	11,67	11,69	11,65	11,57	11,58	11,59	11,52	11,57	11,54	11,50	11,62
2019	11,75	11,85	11,96	11,98	11,95	11,50	12,03	11,86	11,91	11,89	11,92	11,86	11,87
2020	11,88	11,77	11,86	11,89	11,76	11,79	11,61	11,63	11,61	11,66	11,73	11,68	11,76
2021	11,66	11,62	11,61	11,60	11,62	11,64	11,67	11,69	11,80	11,86	11,90	11,84	11,71
2022	12,44	12,50	12,69	12,87	13,27	13,75	14,16	14,02	14,69	15,06	15,50	15,67	13,89
2023	16,24	16,37	16,65	16,48	16,27	15,69	15,44	15,07	14,87	14,75	14,67	14,70	15,60
2024	14,76	14,73	14,76	13,94	14,81	14,62	14,76	14,83	14,90	15,10	15,44	15,10	14,81

Zdroj: Rezortní statistika Mlék (6–12)

Tabulka 60 Máslo ve spotřebitelském balení

Rok	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII	Ø za rok
2015	100,44	102,49	106,16	104,37	99,79	99,23	98,35	98,32	98,98	98,49	104,13	102,11	101,07
2016	101,27	95,82	95,89	90,60	82,65	83,65	87,51	94,79	98,44	105,06	115,84	119,88	97,62
2017	117,05	118,86	117,43	118,29	119,50	124,69	134,78	145,51	163,69	174,55	159,08	149,92	136,95
2018	132,40	125,20	127,63	128,45	139,72	154,92	155,87	154,94	160,51	157,91	150,46	146,62	144,55
2019	132,20	130,62	125,94	122,11	122,18	117,29	116,92	117,24	118,42	128,75	127,55	127,84	123,92
2020	119,78	114,20	116,87	116,52	98,78	101,94	111,95	114,81	118,54	125,20	124,06	127,81	112,60
2021	120,49	120,85	119,83	122,14	122,67	123,19	125,76	124,27	128,59	136,05	152,63	155,38	129,32
2022	155,50	154,60	155,27	160,98	173,63	178,74	183,39	186,77	188,99	193,03	198,08	197,69	177,22
2023	178,22	148,72	148,61	138,86	133,35	132,93	134,66	135,89	134,16	145,74	156,22	162,42	145,82
2024	160,84	161,56	162,38	162,09	160,64	164,15	166,91	175,44	193,80	208,01	229,88	242,57	182,36

Zdroj: Rezortní statistika Mlék (6–12)

Tabulka 61 Jogurt bílý do 4,5 % tuku (Kč/kg)

Rok	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII	Ø za rok
2015	27,04	27,18	27,45	27,38	27,69	27,63	27,48	27,40	27,27	27,17	27,36	27,34	27,37
2016	25,63	25,75	25,12	25,00	24,75	24,44	23,76	23,66	23,82	23,12	22,78	23,12	24,25
2017	22,91	22,97	23,02	23,52	22,87	23,14	22,96	23,10	22,70	23,73	23,64	23,78	23,20
2018	25,02	24,38	25,03	25,07	25,67	25,61	26,00	23,41	23,52	23,82	24,20	23,27	24,58
2019	24,99	24,17	24,37	24,36	25,22	24,57	24,41	24,51	24,52	24,58	24,57	25,28	24,63
2020	24,52	24,33	26,20	26,12	25,36	26,62	26,18	25,61	25,67	25,54	25,97	25,21	25,62
2021	26,21	25,99	25,87	26,48	26,28	26,62	26,31	26,01	26,30	27,00	25,87	26,66	26,30
2022	27,64	26,73	27,76	26,95	28,09	27,73	28,57	28,51	28,54	29,19	29,79	30,51	28,33
2023	32,98	32,17	29,30	33,05	32,35	32,40	31,78	31,50	32,04	31,43	31,31	31,31	31,80
2024	32,25	31,32	31,45	31,67	31,94	31,66	31,57	31,26	31,83	32,46	32,59	32,12	31,84

Zdroj: Rezortní statistika Mlék (6–12)

Tabulka 62 Jogurt ochucený (Kč/kg)

Rok	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII	Ø za rok
2015	33,98	34,35	34,28	33,83	34,87	36,36	35,80	35,98	36,97	36,63	36,53	34,49	35,34
2016	34,32	33,62	32,18	32,16	33,50	31,61	31,75	31,93	31,67	31,71	31,11	35,17	32,56
2017	32,31	32,01	32,07	32,40	31,32	32,05	32,18	32,93	32,33	32,57	34,12	32,82	32,43
2018	35,29	36,57	33,86	33,90	34,86	35,17	35,31	35,10	34,27	34,97	35,11	34,78	34,93
2019	35,01	35,20	35,54	34,98	35,47	35,38	35,36	35,37	35,44	35,02	35,17	34,74	35,22
2020	34,99	34,70	35,10	34,96	34,97	35,16	34,65	34,10	34,84	35,05	35,36	35,04	34,83
2021	35,26	35,02	34,81	35,16	35,07	34,56	35,23	35,26	35,25	35,44	35,36	35,26	35,14
2022	37,45	36,99	37,74	37,94	38,66	39,02	39,28	38,90	40,78	40,57	41,15	41,36	39,15
2023	44,55	43,76	44,31	44,26	44,65	42,65	43,32	44,11	44,00	43,51	43,41	44,08	43,88
2024	44,07	44,49	44,69	44,68	44,67	44,31	43,55	44,43	44,16	44,81	44,26	43,44	44,30

Zdroj: Rezortní statistika Mlék (6–12)

Tabulka 63 Sýr eidamského typu s obsahem tuku v sušině ≥ 40 % (Kč/kg)

Rok	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII	Ø za rok
2015	96,61	98,89	97,61	93,07	97,04	92,26	94,61	89,30	90,78	88,80	90,64	92,13	93,48
2016	86,01	85,11	85,71	85,36	85,82	80,97	85,73	85,55	86,85	88,65	92,00	93,10	86,74
2017	96,65	93,36	97,24	94,27	95,76	96,60	95,47	98,31	100,89	103,30	100,21	99,15	97,60
2018	97,67	95,21	96,62	94,41	95,48	94,29	95,72	94,57	96,70	96,95	98,38	99,15	96,26
2019	97,18	96,66	98,10	97,40	100,11	94,64	98,92	96,80	96,84	98,51	99,05	101,77	98,00
2020	98,08	97,71	102,01	101,20	100,79	98,89	101,59	99,57	98,98	98,70	102,52	101,40	99,87
2021	96,34	98,77	98,12	99,40	98,10	99,40	98,58	98,88	98,99	98,94	101,67	105,36	99,38
2022	106,12	105,38	114,30	114,44	122,55	125,46	125,34	127,39	129,98	131,77	135,49	134,18	122,70
2023	132,54	132,72	126,06	124,61	124,06	123,9	128,09	126,38	121,33	126,46	121,43	122,96	125,88
2024	126,07	125,59	128,38	128,91	127,94	130,05	125,02	129,43	127,80	135,16	135,36	143,51	130,27

Zdroj: Rezortní statistika Mlék (6–12)

Tabulka 64 Sýr eidamského typu s obsahem tuku v sušině 20 % + a 30 % + (Kč/kg)

Rok	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII	Ø za rok
2015	85,85	82,84	85,34	83,97	83,46	82,18	79,78	73,34	75,65	74,08	72,12	73,37	79,33
2016	72,67	69,37	64,03	60,40	58,49	59,23	67,42	72,42	76,58	85,34	92,21	93,15	72,61
2017	89,10	86,34	84,91	82,73	83,42	88,54	91,07	92,45	93,48	92,19	86,74	80,74	87,64
2018	76,80	73,88	73,34	72,66	76,14	75,74	76,67	76,65	80,04	84,35	86,53	83,23	78,00
2019	84,53	83,03	84,40	81,73	74,90	76,93	75,76	75,88	77,64	80,15	80,53	80,70	79,68
2020	85,54	82,14	84,60	82,03	77,56	76,30	79,53	80,32	81,56	83,54	82,71	83,15	81,06
2021	81,47	81,33	83,06	82,04	82,95	84,36	86,26	85,92	85,75	88,29	94,05	97,19	86,06
2022	98,42	100,68	102,45	107,05	114,49	118,15	121,36	123,44	125,81	126,73	127,31	126,39	116,02
2023	112,4	103,82	100,39	93,35	93,54	87,42	86,53	85,48	87,70	94,67	94,59	96,85	94,73
2024	100,61	101,84	100,01	99,15	98,06	94,88	98,29	99,80	104,93	115,12	121,27	124,28	104,85

Zdroj: Rezortní statistika Mlék (6–12)

Tabulka 65 Tvaroh měkký (Kč/kg)

Rok	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII	Ø za rok
2015	45,85	45,23	45,06	45,73	44,96	46,19	45,85	45,10	43,18	43,46	42,56	42,09	44,60
2016	41,65	41,11	40,39	39,81	38,62	38,00	37,95	37,54	36,50	35,70	36,44	35,19	38,24
2017	36,63	36,24	34,03	36,73	37,10	39,21	38,81	40,87	39,94	39,96	39,98	39,73	38,27
2018	40,39	40,11	40,74	40,61	40,90	41,73	41,50	41,91	41,18	40,07	41,05	40,80	40,92
2019	41,22	40,62	41,62	41,16	41,86	42,67	43,26	42,62	42,63	41,98	41,96	41,38	41,92
2020	41,78	41,28	42,00	42,16	42,10	42,33	42,04	42,04	41,75	41,34	41,53	41,38	41,94
2021	41,61	41,77	41,92	42,38	42,27	43,78	43,63	42,96	43,64	42,61	42,80	42,97	42,70
2022	43,95	43,57	44,66	45,13	45,62	47,25	48,63	48,64	49,49	49,94	50,75	52,67	47,53
2023	53,27	52,97	55,00	56,46	55,03	54,92	52,85	52,48	50,30	51,00	50,68	50,35	52,94
2024	51,35	51,18	51,45	51,62	51,64	52,71	50,54	49,90	49,48	49,31	49,70	51,49	50,86

Zdroj: Rezortní statistika Mlék (6–12)

Tabulka 66 Sušené odtučněné mléko – balení ≥ 25 kg (Kč/kg)

Rok	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII	Ø za rok
2015	58,05	56,52	56,18	55,29	54,4	53,71	52,11	49,81	49,53	51,00	48,29	48,31	52,77
2016	47,27	47,99	46,91	45,24	46,09	43,82	46,92	47,47	48,94	51,58	59,11	55,27	48,88
2017	56,58	53,42	*	52,50	50,40	49,53	50,39	50,41	50,51	47,59	46,49	42,89	50,07
2018	40,89	38,98	36,87	37,64	37,33	37,85	40,73	40,09	40,20	41,26	43,76	43,35	39,91
2019	44,78	46,92	50,18	50,52	50,02	51,26	54,59	54,15	62,03	57,66	58,19	61,78	53,51
2020	63,40	66,15	68,74	63,15	54,21	55,43	55,28	55,07	55,67	57,80	58,63	57,57	59,68
2021	57,88	59,62	62,09	63,73	64,25	64,93	67,28	66,19	66,50	68,25	70,98	76,17	65,66
2022	80,76	81,95	88,26	91,05	99,30	97,93	98,84	97,45	93,71	92,83	87,12	83,16	91,03
2023	72,17	67,15	66,24	60,77	58,72	58,44	58,89	57,16	57,87	59,58	62,93	64,81	62,06
2024	66,32	66,64	65,98	66,26	63,33	64,21	65,00	64,85	64,44	67,11	67,55	69,16	65,90

Zdroj: Rezortní statistika Mlék (6–12)

Poznámka: * nelze zveřejnit z důvodu ochrany důvěrnosti údajů, dle zákona č. 89/1995 Sb., o státní statistické službě, ve znění pozdějších předpisů

Tabulka 67 Sušené plnotučné mléko – balení ≥ 25 kg (Kč/kg)

Rok	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII	Ø za rok
2015	67,14	68,56	67,61	71,08	71,5	72,64	*	*	63,47	64,01	63,9	64,99	67,49
2016	63,85	*	*	*	*	*	*	60,38	62,26	68,02	69,8	70,92	65,87
2017	78,12	*	80,07	78,32	*	76,96	77,73	78,44	*	75,9	79,62	77,87	78,11
2018	*	*	70	*	69,73	71,25	*	*	70,7	74,79	76,86	75,48	72,69
2019	*	*	*	75,82	78,16	77,74	76,09	*	*	*	75,95	*	76,75
2020	*	77,51	78,6	79,00	78,63	76,85	*	78,12	*	*	*	*	78,12
2021	76,17	75,72	76,81	77,91	78,46	79,71	*	82,52	83,11	82,3	82,07	87,72	80,23
2022	91,06	*	102,18	107,21	115,96	111,06	123,65	122,35	124,32	124,2	124,25	*	114,62
2023	120,42	111,19	105,79	97,03	*	93,48	*	91,97	*	89,61	89,68	90,95	98,8
2024	93,97	96,24	100,00	*	101,94	98,92	102,15	*	100,71	102,90	106,36	108,53	101,17

Zdroj: Rezortní statistika Mlék (6–12)

Poznámka: * nelze zveřejnit z důvodu ochrany důvěrnosti údajů, dle zákona č. 89/1995 Sb., o státní statistické službě, ve znění pozdějších předpisů

8.3 Spotřebitelské ceny (SC)

U většiny sledovaných mléčných výrobků spotřebitelská cena v roce 2024 meziročně klesla. Cena za polotučné čerstvé mléko dosáhla hodnoty 22,33 Kč/l (-5,5 %), cena trvanlivého polotučného mléka činila 15,10 Kč/l (-9,5 %) a cena eidamu klesla na 187,22 Kč/kg (-7,1 %). Pouze spotřebitelská cena másla meziročně vzrostla, a to na 196,00 Kč/kg (+17,3 %).

Tabulka 68 Mléko polotučné trvanlivé (Kč/l)

Rok	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII	Ø za rok
2015	19,31	19,21	18,37	17,98	17,65	16,66	16,78	17,14	16,55	15,70	15,19	15,69	17,19
2016	15,63	14,63	16,14	15,88	14,99	14,34	14,42	14,44	15,51	15,22	16,19	15,80	15,27
2017	15,97	16,09	15,38	15,78	15,65	15,78	16,08	16,50	16,27	16,65	16,67	17,13	16,16
2018	16,95	15,82	15,14	16,25	15,63	15,52	15,68	15,68	16,66	16,07	16,77	15,82	16,00
2019	15,24	15,17	14,98	14,44	14,54	14,58	14,90	14,73	14,98	15,30	15,13	15,53	14,96
2020	15,64	14,73	14,89	14,65	14,88	14,77	14,74	14,47	14,21	14,06	14,00	14,14	14,60
2021	11,74	11,57	11,64	11,25	11,54	11,39	12,13	12,09	12,13	12,70	12,22	12,95	11,95
2022	13,68	13,72	13,94	14,48	16,03	15,93	17,06	17,82	18,08	17,64	18,69	19,97	16,42
2023	18,71	18,82	19,62	17,49	17,01	17,05	16,16	15,64	14,53	15,3	15,29	14,62	16,69
2024	15,12	14,53	14,54	15,53	15,16	14,51	14,20	15,26	17,31	15,16	15,41	14,46	15,10

Zdroj: ČSÚ

Poznámka: ukazatel průměr roku je počítán jako aritmetický průměr

Tabulka 69 Mléko polotučné pasterované (Kč/l)

Rok	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII	Ø za rok
2015	20,33	21,04	20,80	20,52	20,27	19,86	18,62	18,98	19,07	19,51	18,55	17,80	19,61
2016	19,21	18,74	17,53	18,59	17,81	17,44	16,86	17,63	17,27	17,89	18,32	18,61	17,99
2017	18,73	19,35	19,04	19,80	18,71	19,58	19,45	20,01	19,72	19,92	20,47	20,32	19,59
2018	20,30	20,55	19,44	19,68	19,66	19,17	20,19	20,08	20,25	19,57	19,45	19,67	19,83
2019	19,27	20,12	20,22	20,06	20,75	19,95	20,24	20,38	20,06	20,34	20,55	20,79	20,23
2020	19,39	19,69	20,07	19,90	20,03	19,32	19,26	19,41	18,22	18,28	18,36	17,86	19,15
2021	17,91	17,26	17,69	17,18	17,21	17,70	17,58	18,73	18,49	18,63	18,92	18,84	18,01
2022	19,03	19,49	18,39	19,49	19,97	21,06	22,16	22,09	22,13	23,16	23,24	23,50	21,14
2023	24,01	24,01	24,48	24,63	24,51	24,52	24,15	22,75	22,62	22,57	22,63	22,84	23,64
2024	21,41	21,45	21,67	21,42	21,64	21,53	22,48	22,70	23,07	22,94	23,88	23,75	22,33

Zdroj: ČSÚ

Poznámka: ukazatel průměr roku je počítán jako aritmetický průměr

Tabulka 70 Máslo čerstvé (Kč/kg)

Rok	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII	Ø za rok
2015	130,97	131,82	131,46	130,80	128,97	131,08	131,33	131,32	123,23	124,48	124,68	118,47	128,22
2016	120,95	123,09	125,27	121,39	123,26	122,32	122,77	122,18	121,89	120,16	120,77	121,44	122,12
2017	125,32	120,96	128,19	129,69	128,04	126,44	135,83	134,11	134,77	147,56	147,80	149,13	133,99
2018	148,20	150,43	152,45	154,92	156,85	152,85	137,41	156,68	151,08	154,53	155,06	155,37	152,15
2019	156,26	161,45	163,29	165,72	165,91	162,86	150,97	163,05	157,86	161,04	165,03	166,95	161,70
2020	170,14	165,67	167,56	159,72	151,52	150,90	150,72	151,49	152,97	154,71	154,46	151,91	156,81
2021	130,76	128,50	131,17	129,82	126,30	127,45	129,45	139,69	142,27	150,21	169,23	168,87	139,48
2022	172,92	169,35	178,66	178,73	199,56	205,64	215,88	223,94	222,02	226,13	222,25	213,58	202,39
2023	205,11	181,36	168,96	166,19	159,10	157,00	157,09	155,50	154,31	164,18	165,08	170,88	167,06
2024	175,34	164,54	165,87	162,29	170,50	178,62	185,51	195,77	225,93	235,38	242,25	250,03	196,00

Zdroj: ČSÚ

Poznámka: ukazatel průměr roku je počítán jako aritmetický průměr

Tabulka 71 Tradiční pomazánkové (Kč/kg)

Rok	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII	Ø za rok
2015	130,97	131,82	131,46	130,80	128,97	131,08	131,33	131,32	123,23	124,48	124,68	118,47	128,22
2016	120,95	123,09	125,27	121,39	123,26	122,32	122,77	122,18	121,89	120,16	120,77	121,44	122,12
2017	125,32	120,96	128,19	129,69	128,04	126,44	135,83	134,11	134,77	147,56	147,80	149,13	133,99
2018	148,20	150,43	152,45	154,92	156,85	152,85	137,41	156,68	151,08	154,53	155,06	155,37	152,15
2019	156,26	161,45	163,29	165,72	165,91	162,86	150,97	163,05	157,86	161,04	165,03	166,95	161,70
2020	124,55	124,85	125,86	124,93	124,53	122,76	121,91	123,77	122,44	121,35	124,74	125,13	123,90
2021	152,93	153,31	157,66	146,28	147,90	146,11	143,69	142,25	136,28	144,18	142,64	138,23	145,96
2022	145,38	138,61	138,04	136,83	140,61	142,23	143,29	141,10	143,86	147,81	162,01	164,63	145,37
2023	165,54	167,86	168,39	166,16	162,58	159,31	168,03	157,91	160,35	164,26	162,01	166,35	164,06
2024	160,33	158,59	158,51	159,86	161,04	159,77	156,12	159,96	158,89	163,38	165,44	165,35	160,60

Zdroj: ČSÚ

Poznámka: ukazatel průměr roku je počítán jako aritmetický průměr

Tabulka 72 Eidamská cihla (Kč/kg)

Rok	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII	Ø za rok
2015	128,68	129,25	133,33	127,13	128,81	126,58	116,10	113,28	110,87	109,92	104,54	107,51	119,67
2016	107,39	106,78	100,44	104,32	100,68	92,42	100,01	107,45	112,09	120,40	138,02	139,89	110,82
2017	137,62	137,26	138,90	130,88	128,87	133,52	141,63	146,93	152,59	156,75	154,85	150,53	142,53
2018	140,98	142,50	137,09	135,04	136,38	139,76	137,43	140,91	145,19	156,81	156,51	144,73	142,78
2019	142,49	139,78	142,38	139,72	144,81	142,97	140,82	142,08	146,78	148,31	149,58	146,57	143,86
2020	147,44	153,48	155,03	149,87	151,50	152,83	143,35	146,18	147,20	150,34	150,94	144,97	149,43
2021	147,93	153,80	151,59	142,48	147,80	154,46	152,54	148,21	151,48	154,28	149,44	163,15	151,43
2022	168,85	172,16	185,24	185,49	186,83	198,69	198,16	210,58	211,82	211,26	219,21	219,36	197,30
2023	225,26	220,56	218,86	201,31	210,13	190,50	193,47	192,08	197,62	188,85	191,21	187,99	201,49
2024	182,78	188,93	178,09	186,68	183,63	189,39	186,70	187,77	185,58	193,72	195,08	188,29	187,22

Zdroj: ČSÚ

Poznámka: ukazatel průměr roku je počítán jako aritmetický průměr

Tabulka 73 Tavený sýr neochucený (Kč/kg)

Rok	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII	Ø za rok
2015	226,07	226,57	218,44	222,47	214,98	212,45	216,80	218,06	202,94	201,52	202,73	203,65	213,89
2016	204,61	206,34	200,36	204,53	200,73	207,46	209,97	201,22	206,69	201,96	205,87	203,44	204,43
2017	208,43	212,26	210,45	223,41	220,38	220,55	223,52	215,07	219,31	228,31	233,82	240,99	221,38
2018	241,05	233,69	240,68	228,01	231,00	234,39	239,94	235,77	238,32	239,02	244,60	248,39	237,91
2019	237,61	224,01	231,95	225,56	219,26	236,61	234,19	225,74	236,47	231,85	236,50	234,65	231,20
2020	223,07	209,86	216,46	223,94	207,13	207,30	216,85	211,83	198,22	188,44	193,89	199,94	208,08
2021	168,34	161,44	167,94	162,66	164,68	163,08	167,44	161,66	160,97	162,20	170,16	176,73	165,61
2022	179,44	188,59	177,62	182,88	190,02	206,23	205,15	215,63	210,14	216,01	210,31	225,90	200,66
2023	238,11	239,98	223,40	231,94	227,45	232,13	221,42	213,80	216,26	218,85	217,39	224,67	225,45
2024	202,69	212,06	209,91	204,64	205,03	204,26	206,14	206,49	206,78	209,88	215,33	208,27	207,62

Zdroj: ČSÚ

Poznámka: ukazatel průměr roku je počítán jako aritmetický průměr

Tabulka 74 Niva (Kč/kg)

Rok	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII	Ø za rok
2015	205,98	221,10	205,91	207,83	215,02	217,28	215,00	212,82	208,03	199,35	198,53	187,44	207,86
2016	191,84	199,78	195,21	201,06	202,92	201,22	195,86	195,04	199,01	207,93	200,32	199,47	199,14
2017	201,63	195,69	209,86	210,65	204,53	197,57	204,65	199,40	209,61	217,07	215,51	203,42	205,80
2018	213,73	219,93	216,90	197,03	212,63	215,39	217,10	212,71	220,25	214,59	204,45	211,25	213,00
2019	210,24	210,13	213,48	199,47	216,17	219,38	226,74	219,50	214,59	213,58	225,48	221,50	215,86
2020	209,32	223,13	215,36	215,88	210,29	208,38	209,06	213,26	226,40	218,78	228,55	223,22	216,80
2021	222,13	212,90	212,15	214,21	213,76	215,67	211,48	216,57	210,41	212,39	220,87	220,93	215,29
2022	221,72	224,73	234,38	228,47	227,44	229,25	233,23	245,39	236,30	236,04	240,77	246,28	233,67
2023	261,36	277,75	255,91	259,69	264,46	261,41	259,92	256,05	267,11	267,21	270,76	272,79	264,54
2024	247,38	267,84	247,34	250,05	254,79	257,91	256,23	261,66	264,58	271,48	270,53	273,86	260,30

Zdroj: ČSÚ

Poznámka: ukazatel průměr roku je počítán jako aritmetický průměr

Tabulka 75 Tvaroh měkký konzumní (Kč/kg)

Rok	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII	Ø za rok
2015	83,40	79,86	81,45	81,30	81,24	80,56	75,67	73,07	74,65	73,37	71,52	69,36	51,53
2016	73,41	72,26	74,28	70,12	74,37	71,40	68,11	69,10	71,13	71,85	72,21	73,39	52,42
2017	73,01	74,66	73,33	73,50	76,09	75,49	75,18	77,20	77,69	76,97	79,59	80,67	53,40
2018	79,78	79,28	80,52	79,78	80,03	82,12	80,12	80,77	83,30	77,49	80,35	78,75	54,47
2019	76,43	79,84	78,23	79,20	82,03	80,51	81,43	81,38	79,78	78,78	82,90	81,46	55,46
2020	81,98	78,70	81,98	74,28	73,08	74,73	74,25	74,97	70,43	73,47	74,65	71,58	75,34
2021	69,84	71,39	70,06	70,36	69,50	71,64	70,80	69,80	70,15	69,85	72,03	71,83	70,60
2022	69,35	76,52	78,37	78,18	78,96	81,46	84,63	83,31	88,20	91,86	94,49	96,97	83,53
2023	98,13	97,3	94,24	94,11	96,39	98,59	92,49	91,49	88,71	90,24	87,4	88,06	94,00
2024	81,05	86,92	86,87	88,15	86,98	90,09	88,57	85,89	87,14	89,76	91,63	90,24	87,77

Zdroj: ČSÚ

Poznámka: ukazatel průměr roku je počítán jako aritmetický průměr

Tabulka 76 Jogurt bílý netučný 150 g (Kč/ks)

Rok	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII	Ø za rok
2015	8,49	8,35	8,39	8,22	8,42	8,40	8,43	8,79	8,78	8,81	8,64	8,61	8,53
2016	8,43	8,50	8,28	8,32	8,12	8,21	8,10	8,12	8,09	7,72	7,86	7,93	8,14
2017	8,21	8,28	8,91	8,68	8,51	8,54	8,92	8,84	9,00	8,78	9,14	9,07	8,74
2018	9,37	9,37	9,48	9,20	9,07	9,07	9,22	9,22	9,08	9,10	8,73	8,44	9,11
2019	8,93	9,07	9,05	9,17	9,16	9,41	9,29	9,53	9,26	9,21	9,63	9,50	9,27
2020	9,01	8,94	9,37	9,34	9,34	8,93	9,37	9,42	9,12	9,01	8,98	8,71	9,13
2021	8,13	8,57	8,46	8,32	8,10	8,34	8,22	8,55	8,51	8,63	8,78	8,49	8,43
2022	9,46	9,85	9,79	9,90	8,89	10,48	10,70	10,60	10,87	10,73	10,69	11,01	10,25
2023	11,04	11,36	10,84	10,60	10,87	11,08	10,88	10,89	10,56	10,61	10,51	10,52	10,81
2024	9,78	10,31	9,88	10,42	10,45	10,51	10,37	10,68	10,37	10,44	10,57	10,55	10,36

Zdroj: ČSÚ

Poznámka: ukazatel průměr roku je počítán jako aritmetický průměr

Tabulka 77 Jogurt smetanový ovocný 150 g (Kč/ks)

Rok	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII	Ø za rok
2015	12,26	11,86	11,45	11,58	11,87	11,90	11,71	10,71	10,78	10,55	10,51	9,72	11,24
2016	10,35	10,05	9,47	9,20	9,48	9,59	9,94	9,86	9,57	9,63	10,08	8,99	9,68
2017	10,15	9,69	10,10	10,38	10,64	11,65	10,91	11,41	10,59	11,31	11,65	11,71	10,85
2018	12,35	11,62	12,55	12,14	12,31	12,29	11,63	11,90	11,63	11,61	11,71	11,81	11,96
2019	11,89	11,29	12,16	11,86	11,49	12,23	12,00	12,00	12,18	12,77	12,05	10,86	11,90
2020	11,86	11,56	12,02	10,63	10,97	11,61	10,94	11,16	10,60	11,14	11,07	10,08	11,14
2021	10,15	9,62	9,98	9,59	9,97	9,71	10,10	9,93	9,76	9,89	10,11	9,95	9,90
2022	10,87	10,54	10,87	11,04	10,80	12,25	11,43	11,86	11,48	12,12	11,58	12,57	11,45
2023	12,57	12,41	12,42	11,87	11,87	12,07	12,11	12,38	12,02	11,55	11,25	11,78	12,03
2024	11,21	11,62	11,27	11,27	11,86	11,66	11,18	11,39	11,29	11,74	11,81	11,94	11,52

Zdroj: ČSÚ

Poznámka: ukazatel průměr roku je počítán jako aritmetický průměr

Tabulka 78 Zakysané mléčné výrobky (Kč/l)

Rok	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII	Ø za rok
2015	31,41	31,61	30,89	31,31	30,52	31,55	29,33	29,17	27,86	28,79	27,99	28,28	29,89
2016	27,58	28,09	28,04	27,84	27,93	28,00	27,25	27,77	27,15	28,23	27,21	27,96	27,75
2017	47,69	48,43	49,66	51,03	50,75	50,73	51,34	49,27	50,87	50,61	51,41	52,62	50,37
2018	52,79	51,92	54,44	53,42	52,60	51,18	53,57	53,21	54,76	53,42	56,00	56,32	53,64
2019	59,31	59,95	60,42	61,59	61,50	59,88	62,75	57,73	60,84	60,25	61,24	63,34	60,73
2020	62,21	59,68	61,50	51,38	52,63	50,60	54,24	50,66	50,94	48,68	49,26	48,47	53,35
2021	46,63	47,29	48,36	48,00	48,47	47,62	47,85	48,06	47,53	48,75	49,11	49,55	48,10
2022	50,14	50,87	50,94	51,99	53,35	56,31	56,81	56,90	58,86	58,65	59,98	60,69	55,46
2023	61,68	63,22	62,54	63,28	61,08	61,83	62,79	61,05	59,15	59,80	59,47	59,44	61,28
2024	56,07	57,10	55,44	56,79	57,97	56,52	58,25	58,14	58,55	59,29	59,30	60,10	57,93

Zdroj: ČSÚ

Poznámka: ukazatel průměr roku je počítán jako aritmetický průměr

9 ZAHRANIČNÍ OBCHOD

- Za rok 2024 je bilance zahraničního obchodu s mlékem a mléčnými výrobky kladná (7,0 mld. Kč). V porovnání se stejným obdobím roku 2023 je o 12,9 % nižší.
- Pomineme-li obchod s mléčnou surovinou, pak je bilance za rok 2024 záporná (-1,4 mld. Kč), oproti stejnému období roku 2023 je o 8 315 % vyšší.
- Vývoz mléka a mléčných výrobků z ČR byl za rok 2024 uskutečněn do 84 zemí světa. Nejvíce mléka a mléčných výrobků se z finančního hlediska vyvezlo do Německa, Slovenska, Itálie a Polska. Meziročně došlo k navýšení finančního objemu vývozu o 9,8 %. Dále také došlo ke zvýšení objemu vývozu mléka a mléčných výrobků, a to o 3,5 %.
- V roce 2024 se dováželo do ČR zboží z 60 zemí světa (ze zemí EU-27 celkem 99,2 %) – nejvíce z Německa, Polska a Slovenska (z pohledu finančního vyjádření).
- Finanční hodnota dovozu v roce 2024 meziročně stoupla o 18,7 %, z hlediska objemu byl zaznamenán meziroční nárůst o 17,3 %.

9.1 Vývoj zahraničního obchodu v roce 2023

Tabulka 79 Vývoj dovozu a vývozu mléka a mléčných výrobků

Ukazatel/rok (v tis. Kč) bez syrového mléka	Leden–Prosinec		Změna 2023/2022	
	2022	2023	v tis. Kč	Index (%)
Vývoz mléka a ml. výrobků	27 462 589	28 329 851	867 262	103,2
Dovoz mléka a ml. výrobků	20 715 888	20 516 732	-199 156	99,0
Bilance (saldo) mléka a ml. výrob.	6 746 701	7 813 119	1 066 418	115,8
Obrat	48 178 477	48 846 583	668 106	101,4

Zdroj: Celní statistika (MZe), ke dni 8. 2. 2024

Tabulka 80 Vývoj dovozu a vývozu mléka a mléčných výrobků (bez mléčné suroviny)

Ukazatel/rok (v tis. Kč) bez syrového mléka	Leden–Prosinec		Změna 2023/2022	
	2022	2023	v tis. Kč	Index (%)
Vývoz mléka a ml. výrobků	19 371 506	20 185 058	813 552	104,2
Dovoz mléka a ml. výrobků	20 574 490	20 390 858	-183 632	99,1
Bilance (saldo) mléka a ml. výrob.	-1 202 984	-205 800	997 184	17,1
Obrat	39 945 996	40 575 916	629 920	101,6

Zdroj: Celní statistika (MZe), ke dni 8. 2. 2024

Tabulka 81 Vývoj zahraničního obchodu s mlékem a mléčnými výrobky za leden až prosinec 2022 a 2023

Název zboží	I–XII	Objem (tuny)			Ø cena (Kč/kg)		Finanční hodnota (tis. Kč)		
		DOVOZ	VÝVOZ	SALDO	DOVOZ	VÝVOZ	DOVOZ	VÝVOZ	SALDO
Mléko a smet. nezah. (0401)	2022	65 632	908 607	842 975	21,6	13,62	1 417 818	12 376 197	10 958 379
	2023	73 418	985 516	912 098	21,21	13,04	1 557 126	12 851 436	11 294 310
Mléko a smet. zahuš. (0402)	2022	6 893	25 592	18 699	99,24	91,75	684 100	2 348 031	1 663 931
	2023	9 272	23 280	14 008	82,18	74,43	762 039	1 732 688	970 649
Jogurty, keфіry, apod. (0403)	2022	36 076	61 181	25 105	34,67	34,37	1 250 903	2 103 087	852 184
	2023	38 400	59 517	21 117	39,56	38,42	1 518 923	2 286 787	767 864
Sýrovátka (0404)	2022	56 752	72 315	15 563	11,67	22,45	662 270	1 623 704	961 434
	2023	44 846	89 310	44 464	10,95	12,42	491 002	1 109 461	618 459
Máslο (0405)	2022	24 050	3 460	-20 590	159,87	158,73	3 845 032	549 153	-3 295 879
	2023	25 506	4 124	-21 382	133,64	116,59	3 408 787	480 833	-2 927 954
Sýry a tvarohy (0406)	2022	109 307	80 826	-28 481	117,61	104,7	12 855 765	8 462 417	-4 393 348
	2023	117 130	93 179	-23 951	109,1	105,91	12 778 855	9 868 646	-2 910 209

Zdroj: Celní statistika (MZe), ke dni 8. 2. 2024

Ruská federace zavedla protiopatření, kterými reagovala na uvalení sankcí ze strany USA a EU. S platností od 6. 8. 2014 platí zákaz dovozu potravin původem z USA, EU, Kanady, Austrálie a Norska, rozšířen v roce 2015 o Albánii, Černou Horu, Island a Lichtenštejnsko a od roku 2016 také o Ukrajinu. Konkrétně je zákaz uvalen na dovoz hovězího, vepřového a drůbežího masa, soleného masa a masných výrobků, dále pak dovozu ryb, koryšů, mléka a mléčných výrobků, ovoce a zeleniny, sladového výtažku a potravinových přípravků.

- Finanční vyjádření zahraničního obchodu – finanční hodnota vývozu roste (meziročně o 3,2 %), finanční hodnota dovozu klesá (meziročně o 1,0 %).
- Z pohledu objemu dovozu mléka a mléčných výrobků v tunách jde u dovozu o rostoucí trend (nárůst o 9 862 tun, tj. o 3,3 %), objem vývozu v tunách se oproti předchozímu období roku 2022 zvýšil o 102 944 t (tj. o 8,9 %). Celková bilance zahraničního obchodu s mlékem a mléčnými výrobky zůstává kladná (7,8 mld. Kč). V případě, že pomineme dovoz a vývoz mléčné suroviny – je bilance záporná 205,8 mil. Kč.
- Export mléčné suroviny (vývoz zboží s nízkou přidanou hodnotou) tvoří 28,8 % celkové finanční hodnoty vývozu.
- Vývoz sýrů a tvarohů se podílí na celkové finanční hodnotě vývozu mléka a ml. výrobků z 34,8 %.
- Přetrvává záporná bilance zahraničního obchodu u másla a sýrů a tvarohů.

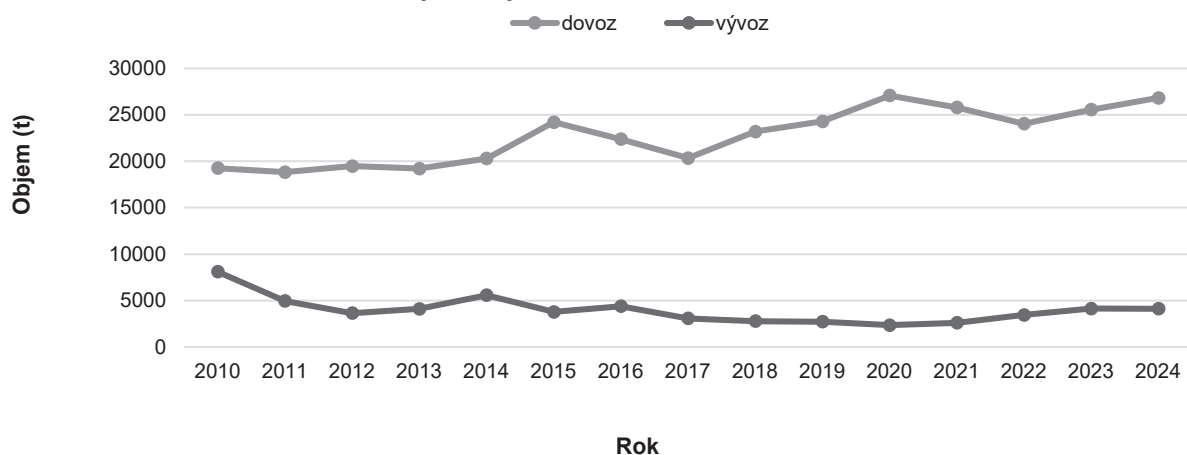
9.1.1 Vývoz

Mléko a mléčné výrobky se z ČR, v lednu až prosinci 2023, vyvezly do 90 zemí světa. V meziročním porovnání (leden–prosinec 2023/leden–prosinec 2022) došlo ke zvýšení objemu vývozu v tunách (o 8,9 %). 77,5 % finančního objemu vývozu představuje export do 4 zemí (do Německa 35,2 %, na Slovensko 18,4 %, do Itálie 17,2 %, do Polska 6,7 %). Do zemí EU-27 se v daném období vyvezlo 90,4 % podílu z finanční hodnoty vývozu mléka a mléčných výrobků. Podíl vývozu do třetích zemí představoval v daném období 9,6 % z celkového objemu vývozu. Vývoz do třetích zemí tvořily převážně destinace – Bangladéš, Thajsko, Malajsie, Libanon, Kolumbie, Saúdská Arábie, Spojené arabské emiráty,

Korejská republika, Syrská arabská republika, Nigérie a další. Předmětem obchodu s těmito zeměmi byly zejména sušená syrovátka, sušená mléka, tavené sýry, strouhané sýry, čerstvé sýry, ostatní sýry, produkty sestávající z náhražek přírodního mléka, Gouda a Eidam.

Na celkové finanční hodnotě vývozu v daném období se vývoz tekutých mlék a smetan podílel cca 45,4 %. Podíl vývozu mléčné suroviny na celkové tržní produkci syrového kravského mléka v daném období představoval 22,2 %. V období leden–prosinec 2023 se meziročně zvýšil objem vývozu mléka v cisternách o 6,8 % a u konzumního mléka objem vývozu také vzrostl, a to o 12,7 %. U vývozu smetany konzumní došlo taktéž k nárůstu, a to o 16,1 %. Vývoz cisternové smetany meziročně taktéž vzrostl, a to o 38,1 %. Významným vývozním artiklem mlékárenského zboží jsou sýry a tvarohy (podíl na celkové finanční hodnotě vývozu představuje 34,8 %). V období leden–prosinec 2023 se meziročně zvýšil objem vývozu sýrů a tvarohů v tunách (o 12 353 t, tj. o 15,3 %). Vývoz sušeného odtučněného mléka v meziročním porovnání byl nižší o 2,2 %, vývoz sušeného mléka plnotučného byl meziročně taktéž nižší o -21,0 %. Objem vývozu kondenzovaných mlék se meziročně klesl o -12,5 %. Objem vývozu jogurtů byl meziročně nižší o -2,5 %, vývoz ostatních zakysaných mléčných výrobků taktéž klesl, a to o -3,2 %. Objem vývozu másla ve spotřebitelském balení v daném období při meziročním srovnání klesl o -6,6 %.

Zahraníční obchod s máslem a mléčnými tuky

Zdroj: Celní statistika (MZe)

9.1.2 Dovoz

Dovozy ze tří zemí – z Německa (30,9 %), Polska (25,7 %) a Slovenska (13,8 %) představují celkem 70,4 % veškerého dovozu mléka a mléčných výrobků (z finančního vyjádření). V období leden až prosinec 2023 se mléko a mléčné výrobky dovezly do ČR z 52 zemí, ze zemí EU-27 celkem 99,6 %. V meziročním porovnání došlo k poklesu finanční hodnoty dovozu o cca 199 mil. Kč, tj. o 1,0 %.

Objemy dovozu sýrů (včetně tvarohů) se v meziročním porovnání 2023/2022 v období leden až prosinec zvýšily, a to o 7 823 t na celkových 117 130 t (zvýšil se objem dovozu např. u Mozzarely, čerstvých sýrů, strouhaných sýrů, tavených sýrů, ostatních sýrů, sýrů k dalšímu zpracování, Tilsitu, Ementálu, Čedaru, Eidamu, Goudy, Maasdamu, Fety, Jarlsbergu a dalších). Toto dovážené množství představuje 65,8 % objemu domácí výroby sýrů a tvarohů za dané období. Největší objemy sýrů a tvarohů se do ČR v období leden až prosinec 2023 dovezly z Německa (z celkového objemu dovezených 49 360 t německých sýrů a tvarohů představoval např. dovoz Eidamu 12 968 t za průměrnou dovozní cenu 83,83 Kč/kg – tato dovozní cena zůstává výrazně pod úrovní spotřebitelské ceny Eidamu na domácím trhu ČR v měsíci prosinci 2023, tj. pod 187,99 Kč/kg, 13 046 t čerstvých sýrů a tvarohů za průměrnou dovozní cenu 72,23 Kč/kg a Goudy – 10 652 t za 87,66 Kč/kg) a z Polska (z 24 693 t dovezených sýrů a tvarohů z Polska představovaly dovozy např. tavených sýrů – 3 003 t za 108,58 Kč/kg, čerstvé sýry a tvaroh – 5 545 t za 69,72 Kč/kg, Eidam – 5 486 t za 87,60 Kč/kg, Camembert – 2 364 t za 143,4 Kč/kg). Meziročně došlo ke zvýšení celkového objemu dovozu jogurtů a ostatních zakysaných mléčných výrobků (o 2 323 t,

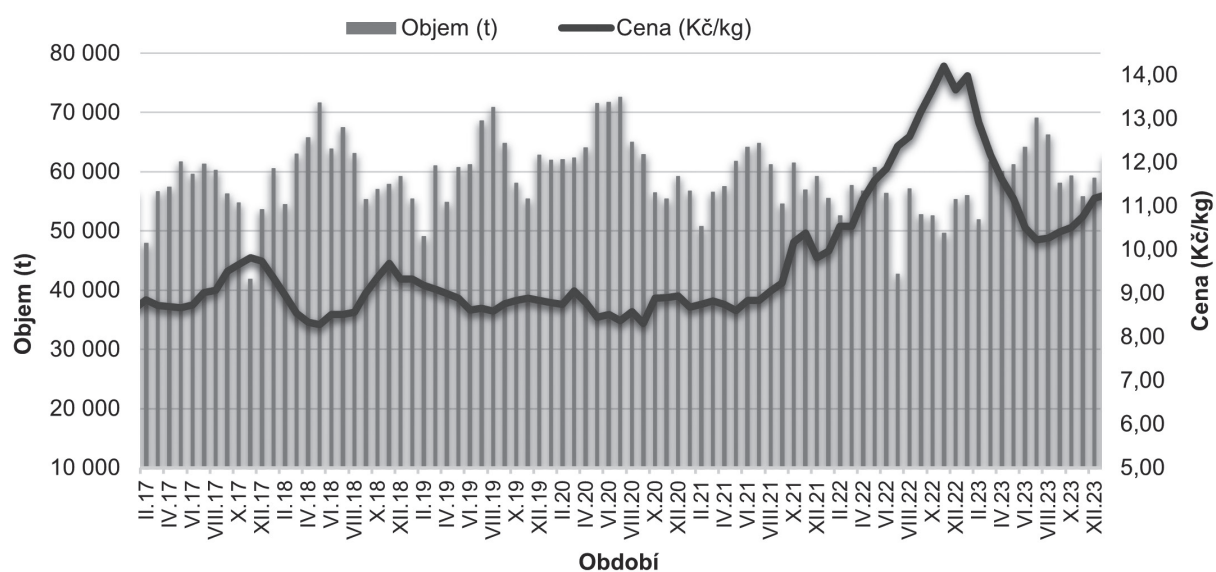
tj. o 6,4 %). Nejvíce jogurtů a ostatních zakysaných mléčných výrobků pochází z Německa (38,3 %), Polska (30,6 %), Belgie (16,8 %) a Slovenska (9,4 %). Dovoz másla a ml. tuků byl meziročně vyšší o 1 456 t, tj. o 6,1 %, průměrná dovozní cena másla ve spotřebitelském balení představuje 138,61 Kč/kg, přitom jeho vykazovaná spotřebitelská cena v prosinci 2023 na českém trhu dosahovala 170,88 Kč/kg. V období leden až prosinec 2023 se největší objemy másla a ml. tuků dovážely z Polska 57,7 % (13 883 t za 139,85 Kč/kg), Německa 18,9 % (4 555 t za 123,62 Kč/kg), Slovenska 9,6 % (2 300 t za 87,93 Kč/kg) a Belgie 7,8 % (1 874 t za 156,03 Kč/kg).

Tabulka 82 Vývoj dovozu mléka a mléčných výrobků z Německa za leden až prosinec 2022 a 2023

		DOVOZ			
		I–12/2022		I–12/2023	
		tuny	Kč/kg	tuny	Kč/kg
Mléko a smetana nezahuštěné (0401)		8 357	38,8	9 038	39,6
Mléko a smetana zahuštěné (0402)		2 594	73,2	3 674	60
Jogurty, kefíry apod. (0403)		14 434	37,6	14 713	40,1
Syrovátka (0404)		4 984	43,8	4 209	53,6
Máslo (0405)		4 442	164,6	4 555	123,6
– z toho máslo ve spotřeb. balení, tuk 80–85 %		4 021	165,5	3 948	129,4
Sýry a tvarohy (0406)		44 216	103,5	49 360	88,9
z toho:	čerstvé sýry, tvaroh	13 944	74,6	13 046	72,2
	– z toho Mozzarella	3 311	107	2 754	103,6
	Eidam	8 685	117,7	12 968	83,8
	Gouda	9 298	119,7	10 652	87,7
	Tavené sýry	3 199	88,5	2 592	107,8

Zdroj: Celní statistika (MZe), ke dni 8. 2. 2024

Vývoz mléčné suroviny z ČR (položka KN 0401 20 99)

Zdroj: Celní statistika (MZe)

9.1.3 Obchod s Ruskem a Ukrajinou

Obchod s UA

Obchod ČR s UA zahrnuje vývoz i dovoz. V období leden–prosinec 2023 se do UA vyvezlo 1 316 tun mléka a mléčných výrobků (0,1 % z celkového objemu vývozu), přičemž došlo k vývozu sýrů a tvarohů (1 051 t, tj. 1,13 % z celkového objemu vývozu sýrů a tvarohů), mléka a smetany nezahuštěné neslazené (0,4 t), syrovátky (8 t), SOM (86 t) a SPM (170 t). Ze sýrů a tvarohů se vyvezly čerstvé sýry a tvarohy (829 tun), tavené sýry (67 tun), sýry s modrou plísní (85 tun) a ostatních sýry (70 tun). Celkem se dovezlo 127,9 kg SOM, 75 tun kondenzovaných mlék a 10 kg mléčných pomazánek (obsah tuku 39–60 %).

Obchod s RF

V rámci obchodu ČR s RF se v období leden–prosinec 2023 dovezlo 1,6 kg kysaných mléčných výrobků, 6 kg mléčných pomazánek (obsah tuku 39–60 %) a 7 kg čerstvých (nevyzrálých nebo nenaložených) sýrů.

Vývoj vývozu do UA z ČR v období leden–prosinec 2022 a 2023

	2022		2023	
	Objem vývozu (kg)	Podíl z celkového vývozu (%)	Objem vývozu (kg)	Podíl z celkového vývozu (%)
04	707 476,67	0,06	1 315 945,69	0,10
0401	33 426,00	0,00	370,20	0,00
0402	63 100,00	0,01	256 400,00	0,02
0404	0,00	0,00	8 493,72	0,00
0406	610 950,67	0,05	1 050 681,77	0,08

Zdroj: Celní statistika ke dni 8. 2. 2024

Pozn.: 04 – Mléko a mléčné výrobky

0401 – Mléko a smetana zahuštěná neslazená

0402 – Mléko a smetana zahuštěná slazená

0404 – Syrovátka, výrobky z mléka zahuštěné slazené

0406 – Sýry a tvaroh

Vývoj dovozu z UA do ČR v období leden–prosinec 2022 a 2023

	2022		2023	
	Objem dovozu (kg)	Podíl z celkového dovozu (%)	Objem dovozu (kg)	Podíl z celkového dovozu (%)
04	8 803,04	0,00	75 411,9	0,02
0401	0,00	0,00	0,0	0,00
0402	0,04	0,00	75 401,9	0,02
0403	0,00	0,00	0,0	0,00
0405	8 803,00	0,00	10,0	0,00

Zdroj: Celní statistika ke dni 8. 2. 2024

Pozn.: 04 – Mléko a mléčné výrobky

0401 – Mléko a smetana zahuštěná neslazená

0402 – Mléko a smetana zahuštěná slazená

0403 – Podmáslí, mléko, smetana kyselá, jogurt, kefír

0405 – Máslo, včetně dehydrovaného másla nebo ghee, jiné tuky a oleje získané z mléka, mléčné pomazánky

9.2 Vývoj zahraničního obchodu v roce 2024

Tabulka 83 Vývoj dovozu a vývozu mléka a mléčných výrobků

Ukazatel/rok (v tis. Kč)	leden–prosinec		Změna 2024/2023	
	2023	2024	v tis. Kč	Index (%)
Vývoz mléka a ml. výrobků	28 554 532	31 366 386	2 811 854	109,8
Dovoz mléka a ml. výrobků	20 552 763	24 400 601	3 847 838	118,7
Balance (saldo) mléka a ml. výrob.	8 001 769	6 965 785	-1 035 984	87,1
Obrat	49 107 295	55 766 987	6 659 692	113,6

Zdroj: Celní statistika (MZe), ke dni 23. 2. 2025

Tabulka 84 Vývoj dovozu a vývozu mléka a mléčných výrobků (bez mléčné suroviny)

Ukazatel/rok (v tis. Kč) bez syrového mléka	Leden–prosinec		Změna 2024/2023	
	2023	2024	v tis. Kč	Index (%)
Vývoz mléka a ml. výrobků	20 409 739	22 741 871	2 332 132	111,4
Dovoz mléka a ml. výrobků	20 426 889	24 185 024	3 758 135	118,4
Balance (saldo) mléka a ml. výrob.	-17 150	-1 443 153	-1 426 003	8 414,9
Obrat	40 836 628	46 926 895	6 090 267	114,9

Zdroj: Celní statistika (MZe), ke dni 23. 2. 2025

Tabulka 85 Vývoj zahraničního obchodu s mlékem a mlékárenskými výrobky za leden až prosinec 2023 a 2024

Název zboží	I-X	Objem (tuny)			Ø cena (Kč/kg)		Finanční hodnota (tis. Kč)		
		DOVOZ	VÝVOZ	SALDO	DOVOZ	VÝVOZ	DOVOZ	VÝVOZ	SALDO
Mléko a smet. nezah. (0401)	2023	73 672	985 579	911 907	21,19	13,04	1 561 443	12 855 282	11 293 839
	2024	115 227	1 003 980	888 753	21,68	13,36	2 498 046	13 408 722	10 910 676
Mléko a smet. zahuš. (0402)	2023	8 946	24 998	16 052	85,60	77,02	765 796	1 925 490	1 159 694
	2024	11 080	19 381	8 301	65,88	84,00	729 899	1 628 083	898 184
Jogurty, kefíry, apod. (0403)	2023	38 466	59 769	21 303	39,59	38,50	1 552 703	2 301 170	748 467
	2024	43 309	61 583	18 274	39,89	39,58	1 727 663	2 437 718	710 055
Sýrovátka (0404)	2023	44 868	89 307	44 439	11,03	12,42	494 780	1 109 226	614 446
	2024	43 530	105 214	61 684	10,69	12,78	465 370	1 345 137	879 767
Máslo (0405)	2023	25 556	4 132	-21 424	133,56	117,27	3 413 313	484 522	-2 928 791
	2024	26 818	4 129	-22 689	165,95	174,88	4 450 380	722 026	-3 728 354
Sýry a tvarohy (0406)	2023	117 262	93 103	-24 159	109,11	106,11	12 794 728	9 878 844	-2 915 884
	2024	122 186	106 306	-15 880	118,91	111,23	14 529 243	11 824 670	-2 704 573

Zdroj: Celní statistika (MZe), ke dni 23. 2. 2025

Jako reakci na zavedení sankcí ze strany USA a EU zakázala Ruská federace s platností od 6. 8. 2014 dovoz potravin původem z USA, EU, Kanady, Austrálie a Norska, rozšířen v roce 2015 o Albánii, Černou Horu, Island a Lichtenštejnsko a od roku 2016 také o Ukrajinu. Konkrétně je zákaz uvalen na dovoz hovězího, vepřového a drůbežího masa, soleného masa a masných výrobků, dále pak dovozu ryb, korýšů, mléka a mléčných výrobků, ovoce a zeleniny, sladového výtažku a potravinových přípravků.

- Finanční vyjádření zahraničního obchodu – finanční hodnota vývozu roste (meziročně o 9,8 %), finanční hodnota dovozu také roste (meziročně o 18,7 %).
- Z pohledu objemu dovozu mléka a mléčných výrobků v tunách jde o rostoucí trend (nárůst o 53 379 tun, tj. o 17,3 %), objem vývozu v tunách se oproti předchozímu období roku 2023 zvýšil o 43 705 t (tj. o 3,5 %). Celková bilance zahraničního obchodu s mlékem a mléčnými výrobky zůstává kladná (7,0 mld. Kč). V případě, že pomineme dovoz a vývoz mléčné suroviny – je bilance záporná – 1,4 mld. Kč.
- Export mléčné suroviny (vývoz zboží s nízkou přidanou hodnotou) tvoří 27,5 % celkové finanční hodnoty vývozu.
- Vývoz sýrů a tvarohů se podílí na celkové finanční hodnotě vývozu mléka a ml. výrobků z 37,7 %.
- Přetrvává záporná bilance zahraničního obchodu u másla a sýrů a tvarohů.

9.2.1 Vývoz

Mléko a mléčné výrobky se z ČR, v období leden–prosinec 2024, vyvezly do 84 zemí světa. V meziročním porovnání (leden–prosinec 2024/leden–prosinec 2023) došlo ke zvýšení objemu vývozu v tunách (o 3,5 %). 77,1 % finančního objemu vývozu představuje export do 4 zemí (do Německa 34,7 %, na Slovensko 18,1 %, do Itálie 17,4 %, do Polska 6,9 %). Do zemí EU-27 se v daném období vyvezlo 91,0 % podílu z finanční hodnoty vývozu mléka a mléčných výrobků. Podíl vývozu do třetích zemí představoval v daném období 9,0 % z celkového objemu vývozu. Vývoz do třetích zemí tvořily převážně destinace – Bangladéš, Saúdská Arábie, Thajsko, Spojené arabské emiráty, Libanon, Malajsie, Srbsko, Korejská republika, Syrská arabská republika, Filipíny a další. Předmětem obchodu s těmito zeměmi byly zejména sušená syrovátka, sušená mléka, tavené sýry, čerstvé sýry, sýry ostatní, eidam, gouda a sýry s modrou plísní. Na celkové finanční hodnotě vývozu v daném období se vývoz tekutých mlék a smetan podílel cca 42,7 %.

V období leden–prosinec 2024 meziročně vzrostl objem vývozu mléka v cisternách o 0,6 %, u konzumního mléka objem vývozu také vzrostl, a to o 8,6 %. U vývozu smetany konzumní došlo k poklesu, a to o 15,6 %. Vývoz cisternové smetany meziročně taktéž klesl, a to o 44,2 %. Významným vývozním artiklem mlékárenského zboží jsou sýry a tvarohy (podíl na celkové finanční hodnotě vývozu představuje 37,7 %).

V období leden–prosinec 2024 se meziročně zvýšil objem vývozu sýrů a tvarohů v tunách (o 13 203 t, tj. o 14,2 %). Vývoz sušeného odtučněného mléka byl v meziročním porovnání nižší o 29,5 %, vývoz sušeného mléka plnotučného se meziročně snížil o 13,4 %. Objem vývozu kondenzovaných mlék se meziročně snížil o 11,7 %. Objem vývozu jogurtů byl meziročně nižší o 0,3 %. Vývoz ostatních zakysaných mléčných výrobků v jeho objemu vzrostl o 3,0 %.

9.2.2 Dovoz

Dovozy ze tří zemí – z Německa (29,2 %), Polska (26,8 %) a Slovenska (13,4 %) představují celkem 69,4 % veškerého dovozu mléka a mléčných výrobků (z finančního vyjádření). V období leden–prosinec 2024 se mléko a mléčné výrobky dovezly do ČR z 60 zemí, ze zemí EU-27 to bylo 99,2 % z celkového objemu. V meziročním porovnání došlo k nárůstu finanční hodnoty dovozu o cca 3,8 mld. Kč, tj. o 18,7 %.

Objemy dovozu sýrů (včetně tvarohů) se v meziročním porovnání 2024/2023 v období leden–prosinec zvýšily, a to o 4 924 t na celkových 122 186 t (zvýšil se objem dovozu např. u mozzarely, čerstvých sýrů, strouhaných sýrů, tavených sýrů, ementálu, maasdamu, camembertu, brie, goudy a dalších). Toto dovážené množství představuje 63,9 % objemu domácí výroby sýrů a tvarohů za dané období. Největší objemy sýrů a tvarohů se do ČR v období leden–prosinec 2024 dovezly z Německa (z celkového objemu dovezených 48 959 t německých sýrů a tvarohů představoval např. dovoz eidamu 11 402 t za průměrnou dovozní cenu 102,49 Kč/kg (tato dovozní cena zůstává výrazně pod úrovní spotřebitelské ceny eidamu na domácím trhu ČR v měsíci prosinec 2024, tj. pod 188,29 Kč/kg), 13 815 t čerstvých sýrů a tvarohů

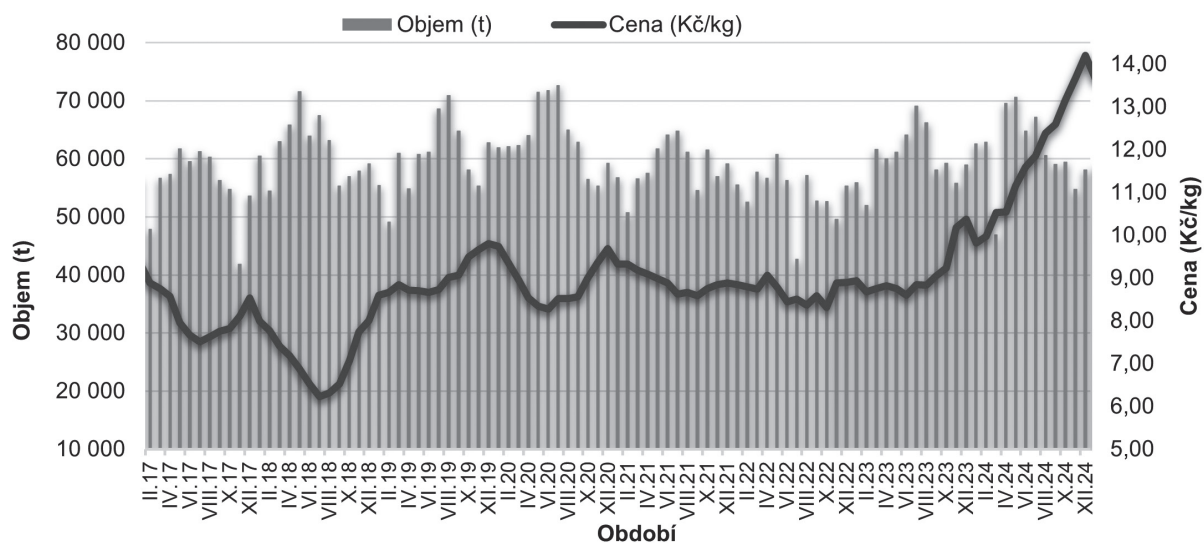
za průměrnou dovozní cenu 71,42 Kč/kg a goudy – 11 207 t za 104,59 Kč/kg) a z Polska (z 24 957 t dovezených sýrů a tvarohů z Polska představovaly dovozy např. tavených sýrů – 3 279 t za 113,74 Kč/kg, čerstvé sýry a tvaroh – 5 958 t za 79,08 Kč/kg, eidam – 5 057 t za 109,09 Kč/kg, camembert – 2 363 t za 147,40 Kč/kg). Meziročně došlo ke zvýšení celkového objemu dovozu jogurtů a ostatních zakysaných mléčných výrobků (o 4 843 t, tj. o 12,6 %). Nejvíce jogurtů a ost. zakys. mléčných výrobků pochází z Německa (35,7 %), Polska (29,7 %), Belgie (20,1 %) a Slovenska (8,9 %). Dovoz másla a ml. tuků byl meziročně vyšší o 1 262 t, tj. o 4,9 %, průměrná dovozní cena másla ve spotřebitelském balení představuje 173,43 Kč/kg, přitom vykazovaná spotřebitelská cena másla v prosinci 2024 na českém trhu dosahovala 250,03 Kč/kg. V období leden–prosinec 2024 se největší objemy másla a ml. tuků dovážely z Polska 56,5 % (15 163 t za 175,03 Kč/kg), Německa 18,2 % (4 876 t za 164,94 Kč/kg), Nizozemska 8,9 % (2 381 t za 172,84) a Slovenska 7,3 % (1 962 t za 91,90 Kč/kg).

Tabulka 86 Vývoj dovozu mléka a mléčných výrobků z Německa za leden až prosinec 2023 a 2024

		DOVOZ			
		I–12/2023		I–12/2024	
		tuny	Kč/kg	tuny	Kč/kg
Mléko a smetana nezahuštěné (0401)		9 033	39,6	16 765	26,9
Mléko a smetana zahuštěné (0402)		3 395	64,9	4 303	58,9
Jogurty, kefiry apod. (0403)		14 788	40,1	15 467	39,6
Syrovátka (0404)		4 209	53,6	3 774	42,6
Máslo (0405)		4 581	123,0	4 876	164,9
– z toho máslo ve spotřeb. balení, tuk 80–85 %		4 217	129,5	4 435	178,1
Sýry a tvarohy (0406)		49 346	88,9	48 959	99,1
z toho:	čerstvé sýry, tvaroh	13 048	72,2	14 506	72,8
	– z toho Mozzarella	2 753	103,6	3 354	103,0
	Eidam	12 968	83,8	11 134	102,0
	Gouda	10 650	87,7	11 080	104,5
	Tavené sýry	2 592	107,8	2 736	110,7

Zdroj: Celní statistika (MZe), ke dni (23.2. 2025)

Vývoz mléčné suroviny z ČR (položka KN 0401 20 99)

Zdroj: Celní statistika (MZe)

Tabulka 87 Vývoz mléka s obsahem tuku 3–6 %, v balení nad 2 l – celní položka 0401 20 99 (tuny)

Rok	I.	II.	III.	IV.	V.	VI.	VII.	VIII.	IX.	X.	XI.	XII.	Celkem
2017	56 553	47 904	56 666	57 392	61 718	59 562	61 316	60 303	56 333	54 808	41 861	53 662	668 078
Kč/kg	8,66	8,85	8,72	8,70	8,67	8,73	9,01	9,07	9,50	9,66	9,81	9,74	9,09
2018	60 526	54 465	62 979	65 813	71 639	63 910	67 501	63 160	55 346	57 004	57 918	59 208	739 469
Kč/kg	9,35	8,96	8,54	8,34	8,28	8,52	8,52	8,56	9,00	9,36	9,69	9,32	8,87
2019	55 406	49 116	60 992	54 854	60 776	61 185	68 612	70 884	64 826	58 112	55 390	62 797	722 950
Kč/kg	9,32	9,18	9,09	8,99	8,89	8,62	8,66	8,59	8,76	8,84	8,89	8,84	8,89
2020	61 929	62 112	62 330	64 075	71 359	71 787	72 604	65 023	62 880	56 479	55 385	59 245	765 208
Kč/kg	8,79	8,74	9,06	8,78	8,45	8,51	8,37	8,58	8,31	8,89	8,90	8,94	8,69
2021	56 775	50 755	56 561	57 517	61 774	64 176	64 845	61 210	54 551	61 543	56 951	59 204	705 862
Kč/kg	8,68	8,75	8,82	8,75	8,60	8,84	8,83	9,05	9,24	10,18	10,38	9,82	9,16
2022	55 503	52 585	57 748	56 729	60 789	56 344	42 736	57 135	52 792	52 626	49 632	55 322	649 941
Kč/kg	9,97	10,53	10,54	11,15	11,59	11,86	12,38	12,60	13,16	13,67	14,21	13,66	12,11
2023	55 956	51 967	61 654	60 066	61 194	64 131	69 075	66 264	58 133	59 276	55 820	58 974	722 510
Kč/kg	13,99	12,91	12,17	11,61	11,17	10,50	10,23	10,27	10,41	10,51	10,76	11,18	11,31
2024	62 641	62 889	46 966	69 630	70 681	64 854	67 240	60 613	59 082	59 448	54 807	58 123	736 974
Kč/kg	11,26	11,30	11,51	11,41	11,10	11,25	11,37	11,53	11,87	12,35	12,78	13,08	11,7

Zdroj: Celní statistika (MZe), čísla jsou zaokrouhlena, ke dni (23. 2. 2025)

9.2.3 Obchod s Ruskem a Ukrajinou

Obchod s UA

Obchod ČR s UA zahrnuje vývoz i dovoz. V období leden–prosinec 2024 se do UA vyvezlo 2,1 tis. tun mléka a mléčných výrobků (0,16 % z celkového objemu vývozu), přičemž došlo k vývozu sýrů a tvarohů (1 672 tun, tj. 0,13 % z celkového objemu vývozu sýrů a tvarohů) a mléka a smetany zahuštěné slazené (43,2 t). Ze sýrů a tvarohů se vyvezly čerstvé sýry (1 362 t), tavené sýry (56 t), sýry s modrou plísní (119 t) a ostatních sýrů (135 t). Celkem se dovezlo 4 kg SOM, 4 kg SPM, 83 tun kondenzovaných mlék a 185 kg ostatních sýrů.

Obchod s RF

V období leden až prosinec 2024 bylo z RF dovezeno do ČR 161 kg mléčných výrobků:

- z toho 60 kg kondenzovaných mlék, 30 kg zakysaných mléčných výrobků a 71 kg sýrů a tvarohu

Vývoj vývozu do UA z ČR v období leden–prosinec 2023 a 2024

	2023		2024	
	Objem vývozu (kg)	Podíl z celkového vývozu (%)	Objem vývozu (kg)	Podíl z celkového vývozu (%)
04	1 315 945,74	0,10	2 080 736,02	0,16
0401	370,20	0,00	0,00	0,00
0402	256 400,00	0,02	43 200,00	0,00
0403	0,00	0,00	361 826,40	0,03
0404	8 493,72	0,00	4 063,72	0,00
0406	1 050 681,82	0,08	1 671 645,90	0,13

Zdroj: Celní statistika (MZe), ke dni 23. 2. 2025

Pozn.: 04 – Mléko a mléčné výrobky

0401 – Mléko a smetana zahuštěná neslazená

0402 – Mléko a smetana zahuštěná slazená

0403 – Podmáslí, mléko, smetana kyselá, jogurt, kefír

0404 – Syrovátka, výrobky z mléka zahuštěné slazené

0406 – Sýry a tvaroh

Vývoj dovozu z UA do ČR v období leden–prosinec 2023 a 2024

	2023		2024	
	Objem dovozu (kg)	Podíl z celkového dovozu (%)	Objem dovozu (kg)	Podíl z celkového dovozu (%)
04	75 411,90	0,02	84 627,69	0,02
0402	75 401,90	0,02	84 421,72	0,02
0405	10,00	0,00	0,00	0,00
0406	0,00	0,00	205,97	0,00

Zdroj: Celní statistika (MZe), ke dni 23. 2. 2025

Pozn.: 04 – Mléko a mléčné výrobky

0402 – Mléko a smetana zahuštěná slazená

0405 – Máslo, včetně dehydrovaného másla nebo ghee, jiné tuky a oleje získané z mléka; mléčné pomazánky

0406 – Sýry a tvaroh

10 OPATŘENÍ NA TRHU S MLÉKEM A MLÉČNÝMI VÝROBKÝ

Odvětví mléka a mléčných výrobků bylo vždy velmi důležitou oblastí sociálně-ekonomické struktury evropského zemědělství, což dokládá i neustálá snaha o vytvoření systému určeného pro ochranu příjmů producentů mléka. Pravidla EU pro společnou organizaci trhu s mlékem a mléčnými výrobky se liší od těch, která jsou používána v jiných odvětvích. Vzhledem k tomu, že syrové mléko není možné snadno skladovat či přepravovat, zaměřuje se podpora trhu na první fázi zpracování výrobků, zejména másla a sušeného odstředěného mléka.

První regulace této komodity v EU pochází z roku 1964 (nařízení 13/64) – jedná se o nařízení, prostřednictvím něhož se každoročně stanovovala cílová cena u mléka v každém členském státě, a na základě této ceny se stanovila intervenční cena másla (v České republice se stanovovala garantovaná cena mléka o tučnosti 3,6 %, a po té byla nařízením vlády č. 445/2000 Sb., o stanovení produkčních kvót mléka na léta 2001 až 2005, stanovena minimální cena mléka, která nezahrnovala náklady spojené s odběrem a dopravou syrového mléka zpracovateli a mléko muselo splňovat hygienické a jakostní požadavky). Přijetím nařízení Rady č. 804/68 dne 29. července 1968 byl pak vytvořen základ pro společnou organizaci trhu s mlékem a mléčnými výrobky, a to až do 1. července 2008. Od této doby byly všechny právní předpisy stanovující jednotlivé režimy EU pro mléko a mléčné výrobky začleněny do nařízení Rady (ES) č. 1234/2007, kterým byla vytvořena jednotná organizace trhu pro celou společnou zemědělskou politiku.

Ve dnech 16.–17. 12. 2013 schválili ministři zemědělství členských států EU na zasedání Rady pro zemědělství a rybnářství reformní balíček 4 klíčových legislativních návrhů nové podoby Společné zemědělské politiky a návrh nařízení k přechodným opatřením pro rok 2014. České republice se podařilo obhájit a prosadit řadu priorit. Rozhodující byla zejména opatření, která mají pro konkurenceschopnost českého zemědělství klíčový význam, jako např. prosazení dobrovolnosti cappingu či výrazné snížení původně navržené agresivity přímých plateb. Vyjednávání bylo úspěšné i v případě vázaných podpor, nižší franšízy v rámci finanční disciplíny nebo opatření spojených s II. pilířem, jako zahrnutí velkých podniků do investičních podpor.

Právní základy pro odvětví mléka a mléčných výrobků v EU spadají do působnosti nařízení EU č. 1308/2013 o společné organizaci zemědělských trhů a následujících nařízení: Cílem současné společné zemědělské politiky je mimo jiné zajištění přiměřené životní úrovně producentů mléka. Zemědělské příjmy jsou tradičně spojené se světovými tržními cenami za mléko a mléčné výrobky, a to prostřednictvím ceny, kterou platí mlékárny producentům mléka. Od roku 2004 zemědělci získali i přímou platbu, která byla původně koncipována jako kompenzace za snížení cen (snížení intervenčních cen se promítlo i do snížení cen zemědělských výrobců, např. intervenční cena za máslo byla v roce 2003/2004 na úrovni 328,20 EUR/100 kg, od roku 2007 klesla na 246,39 EUR/100 kg).

V odvětví mléka se v současné době na podporu využívá několik mechanismů, mezi které patří např. ochrana domácího trhu před narušením v důsledku sezónních a strukturálních přebytků prostřednictvím intervenčních nákupů a skladování másla a sušeného odtučněného mléka, podpora soukromého skladování másla, odtučněného mléka a sýrů, uložení cel na dovoz mléčných výrobků ze třetích zemí, podpora programů spotřeby mléka a mléčných výrobků. Limity na možný objem produkce mléka prostřednictvím systému mléčných kvót byly ukončeny v roce 2015. Veškerá administrativní opatření na trhu s mlékem a mléčnými výrobky v rámci společné organizace trhu EU provádí Státní zemědělský intervenční fond, tzn., přijímá žádosti, vydává rozhodnutí, uzavírá smlouvy, provádí kontrolu plnění podmínek, provádí platby. Do kompetence Státního zemědělského intervenčního fondu tak spadá mimo jiné oblast organizací producentů mléka; intervenční nákup másla a SOM; intervenční prodej másla a SOM; intervenční skladování másla a SOM; podpora soukromého skladování másla, sušeného odtučněného mléka a sýrů; podpora spotřeby „školního mléka“. Podrobné aktuální informace o jednotlivých opatřeních jsou uvedeny na internetových stránkách <http://www.szif.cz/>.

Intervence trhu EU používá řadu mechanismů na ochranu odvětví mléka v době zvýšeného narušení trhu. Tržní intervence poskytuje záchrannou síť v případě závažné nerovnováhy na trhu ve formě veřejné intervence a podpory soukromého skladování.

Veřejná intervence spočívá v nákupu zboží veřejnými orgány a jeho uvedení do veřejného skladování po dobu nezbytnou, dokud tržní podmínky neumožní jeho opětovné uvedení na trh. V odvětví mléka a mléčných výrobků je k dispozici veřejná intervence pro máslo a sušené odstředěné mléko (SOM). Od 1. února do 30. září každého roku mohou soukromé subjekty nabídnout maximální množství 109 000 tun SOM a 50 000 tun másla, které splňují specifické požadavky na jakost, k nákupu za pevnou cenu. Po dosažení těchto objemů pokračuje intervence prostřednictvím nabídkového řízení až do konce intervenčního období. Zásoby veřejné intervence se prodávají zpět na trhu prostřednictvím nabídkového řízení, které bylo zahájeno nařízením Evropské komise. Platební agentury zemí EU jsou odpovědné za řízení a zajištění kontroly operací spojených s intervenčními opatřeními v odvětví mléka a mléčných výrobků.

Podpora soukromého skladování je dalším mechanismem, jehož prostřednictvím EU chrání mléčné odvětví před narušením trhu. V odvětví mléka a mléčných výrobků je tato podpora k dispozici pro máslo, sušené mléko a sýry splňující blíže specifikované požadavky např. na kvalitu a původ. Tato podpora podporuje část nákladů na skladování při dočasném stažení produktů z trhu. Otevření podpory soukromého skladování není automatické (na rozdíl od veřejné intervence) a vyžaduje přijetí nařízení Evropské komise. Režimy soukromého skladování másla a sušeného odstředěného mléka obvykle financují náklady na skladování po dobu minimálně 90 dnů a maximálně 210 dnů (to je stanoveno v nařízení Evropské komise o otevření režimu). Podpora obvykle zahrnuje pevnou sazbu na tunu plus denní částku na tunu.

Obchod se třetími zeměmi. EU je významným vývozcem mléčných výrobků a je největším vývozcem sýrů na světě. Vývozy mléka a mléčných výrobků v rámci určitých kvót otevřených třetími zeměmi podléhají vydání vývozní licence. Na dovoz mléčných výrobků do EU se vztahuje dovozní režim. Preferenční dovozy podléhají dovozním licencím a obecně platbě dovozního cla (tarifu). Několik obchodních dohod, mnohostranné a dvoustranné, vedlo k preferenčním dovozům se sníženým nebo nulovým clem, většinou ve formě dovozních kvót.

Písemné smlouvy mezi producenty mléka a zpracovateli. Země EU mohou stanovit povinnost uzavřít písemné smlouvy mezi zemědělci a zpracovateli a uložit kupujícím mléka povinnost nabídnout zemědělcům minimální dobu trvání smlouvy. Smlouvy by měly být uzavřeny před dodáním a měly by obsahovat specifikaci, jako je cena, objem, doba trvání, podrobnosti týkající se platby, výběru a pravidla pro vyšší moc. Všechny tyto prvky by měly být mezi stranami volně vyjednány a zemědělci mohou ve smlouvách odmítnout nabídku s minimální dobou trvání.

Kolektivní vyjednávání prostřednictvím organizací producentů. Zemědělci se mohou spojit do organizací producentů, kteří mohou sjednat smluvní podmínky kolektivně (v rámci určitých kvantitativních limitů, aby nedošlo k narušení hospodářské soutěže), včetně ceny surového mléka. Pro uznané organizace producentů nebo jejich sdružení zavádí EU možnost společného vyjednávání o vyšším množství mléka, a to až do výše 33 % národní produkce mléka (či produkce státu, do kterého je mléko dodáno) za předpokladu, že nebude překročeno 3,5 % evropské produkce.

Podpora spotřeby mléka a mléčných výrobků prostřednictvím školních projektů. EU přijímá opatření, která pomáhají dětem dodržovat zdravou stravu a životní styl. Cílem projektu je zlepšení zdravých stravovacích návyků dětí pravidelnou konzumací především čerstvého ovoce, zeleniny, mléka a mléčných výrobků. Program EU v odvětví ovoce, zeleniny a mléka, který je použitelný od 1. srpna 2017, kombinuje předchozí režimy (program pro ovoce a zeleninu ve škole a režim pro školní mléko) v rámci jediného právního rámce pro větší účinnost a větší zaměření na zdraví a vzdělávání. Tento režim podporuje distribuci produktů, vzdělávací opatření a informační opatření. Režim podporuje distribuci ovoce, zeleniny, mléka a některých mléčných výrobků školákům, od mateřských po střední školy. Země EU schvalují seznam produktů (ve spolupráci s jejich orgány pro zdraví a výživu), které pomohou dosáhnout cíle programů pomoci dětem dodržovat zdravou výživu. Prioritně je dětem do škol dodáváno čerstvé ovoce a zelenina a neochucené mléko. V zájmu podpory pestré stravy a/nebo specifických výživových potřeb mohou země EU také zpřístupnit zpracované ovoce a zeleninu, jako jsou džusy a polévky, a některé mléčné výrobky, jako jsou jogurty a sýry. Za přísnějších podmínek mohou být zahrnuty také mléčné

nápoje. Výběr produktů podporuje sezónnost, rozmanitost, dostupnost, zdraví a environmentální aspekty. Země EU mohou, pokud si to přejí, podporovat místní produkty s krátkým dodavatelským řetězcem, ekologické produkty a programy kvality. Tento program rovněž podporuje vzdělávací opatření. To může zahrnovat doprovodná opatření ve školách, ale může také pomoci financovat návštěvy farem, školní zahrady, degustační a kuchařské workshopy, tematické dny a hry. Jejich cílem je znovu připojit děti k zemědělství a naučit je zdravým stravovacím návykům. Rovněž mohou být zahrnuty otázky jako místní potravinové řetězce, ekologické zemědělství, udržitelná výroba nebo plýtvání potravinami. Do vzdělávacích aktivit mohou být zapojeni i učitelé a rodiče, kteří jsou vzorem zdravých stravovacích návyků a životních stylů dětí. K dispozici jsou také finanční prostředky na informační činnosti zajišťující viditelnost systému a na monitorování a hodnocení, které zohledňují řádné fungování systému.

Celkový rozpočet EU pro tento program v období 2023–2029 je více než 220 milionů EUR na školní rok, z čehož až 130 milionů EUR je na ovoce a zeleninu až 90 milionů EUR na mléko a je, stejně jako v předešlých letech rozdělen podle zemí na základě počtu dětí a úrovně regionálního rozvoje. Pro školní rok 2024/2025 činí podpora EU na školní mléko 75 360 161,27 Kč. Celková podpora, tedy s příspěvím zdrojů ČR (75 139 000 Kč), činí pro tento školní rok 150 499 161,27 Kč. Vzhledem k celkovému počtu 3 755 zapojených základních škol s počtem 539 474 žáků I. stupně zapojených do školního projektu Mléko do škol, byl celkový roční limit na jednoho žáka pro školní rok 2024/2025 stanoven ve výši 243,10 Kč.

Výjimečná opatření. Během období vážného narušení trhu lze použít výjimečná ad hoc opatření. Právní základ je stanoven v článcích 219 až 222 nařízení o společné organizaci trhů 1308/2013.

Článek 2019 využila EK v roce 2022 k řešení krize vzniklé následkem rusko-ukrajinského konfliktu a extrémního růstu cen vstupů. Dne 23. března 2022 bylo publikováno Evropskou komisí Nařízení v přenesené pravomoci (EU) 2022/467, kterým se stanoví mimořádná podpora na přizpůsobení pro producenty v zemědělských odvětvích. V rámci tohoto nařízení byla členským státům poskytnuta podpora Evropské unie, a to v celkové výši 500 000 000 EUR na podporu producentů v odvětvích uvedených v čl. 1 odst. 2 Nařízení (EU) č. 1308/2013. Tato podpora byla poskytnuta v důsledku útoku Ruska na Ukrajinu, kde došlo k přerušení obchodní dopravy, a tedy tato krize ovlivnila celosvětové dodávky obilovin a následoval další nárůst cen, což ještě zvýšilo už tak rostoucí ceny energií a hnojiv. V České republice byla udělena mimořádná podpora producentům v odvětví produkce mléka, chovu prasnic, kuřat chovaných na maso, a jablek a konzumních brambor. Výše sazby u dojnic byla 400Kč/ks. Celkem bylo vyplaceno 140,63 mil. Kč na chov krav chovaných v systému chovu s tržní produkcí mléka.

Příkladem využití článku 222 je řešení pandemie COVID-19 a rozsáhlého omezení volného pohybu osob. Omezení vedla k významným změnám ve struktuře poptávky po mléku a mléčných výrobcích a přesunula se k základním potravinám na úkor speciálních mléčných výrobků. V důsledku toho se odvětví mléka a mléčných výrobků potýkalo s hospodářskými potížemi, jež zemědělcům způsobily finanční obtíže a problémy s peněžními toky. Jelikož souběžně přicházel sezónní vrchol produkce mléka, očekávalo se, že ceny mléka a mléčných výrobků se dále sníží. Na základě uvedených okolností byly tyto události kvalifikovány jako období závažné tržní nerovnováhy. S cílem přispět k vyvážení situace v odvětví mléka a mléčných výrobků v tomto období přistoupila EK dne 30. 4. 2020 k vydání prováděcího nařízení Komise (EU) 2020/599, kterým se povolují dohody a rozhodnutí o plánování výroby v odvětví mléka a mléčných výrobků. Nařízení umožňovalo zemědělcům, sdružením zemědělců a uznaným organizacím 68 producentů uzavírat dohody a rozhodnutí, v jejichž rámci by bylo možné společně usilovat o plánování produkce syrového mléka v souladu s měnící se strukturou poptávky. Veškeré dohody a rozhodnutí týkající se plánování produkce měly být dočasně povoleny na dobu šesti měsíců, tj. od dubna do září 2020. V souladu s čl. 222 odst. 1 prvním pododstavcem nařízení (EU) č. 1308/2013 se povolení k uzavírání těchto dohod uděluje, pokud to neohrozí fungování vnitřního trhu.

Podpory v sektoru dojnic

Podpory významně ovlivňují ekonomiku výroby mléka. Dle Strategického plánu SZP 2023–2027 jsou podpory rozděleny na přímé platby a v rámci Programu rozvoje venkova na neprojektová opatření a projektové intervence.

Mezi přímé platby se zařazuje např.:

- podpora příjmu vázaná na produkci (CIS) – produkce mléka
- BISS základní podpora příjmu pro udržitelnost
- CRISS doplňková redistributivní podpora příjmu pro udržitelnost
- doplňková redistributivní podpora příjmu pro udržitelnost (DRP/CRISS)
- dotační programy v rámci národních dotací – dotační program 19.A. (režim kvality mléka), 20.A. (zlepšení životních podmínek v chovu dojnic) a 2.A. (udržování a zlepšování genetického potenciálu hospodářských zvířat)
- podpora pojištění (PGRLF)
- YF doplňková podpora příjmu pro mladé zemědělce
- SF platba pro mladé zemědělce
- celofaremní ekoplatba
- podpora příjmu vázaná na produkci (CIS) – bílkovinné plodiny

Mezi neprojektová opatření se řadí např.

- podpora dobrých životních podmínek zvířat (DŽPZ) v rámci Programu rozvoje venkova (PRV)
- ANC oblasti s přírodními omezeními (Areas with Natural Constraints)
- AEKO agroenvironmentálně-klimatická opatření
- platby v rámci Natura 2000 na zemědělské půdě (Natura 2000)

SZP EU 2023–2027

SZP na období 2023–2027 vstoupila v platnost 1. ledna 2023. Podpora pro zemědělce a zúčastněné strany z venkovských oblastí ve všech 27 zemích EU vychází z právního rámce SZP na období 2023–2027 a z rozhodnutí podrobně popsanych ve strategických plánech SZP, které byly schváleny Komisí.

V rámci SZP se přijímají tato opatření:

- podpora příjmu prostřednictvím plateb zajišťujících stabilitu příjmu zemědělců, odměňuje je za ekologický způsob hospodaření a za to, že poskytují veřejné služby, za něž jim trh obvykle neplatí,
- tržní opatření, jimiž se řeší složité situace na trhu, jako je náhlý pokles poptávky kvůli obavám o zdravotní nezávadnost potravin nebo pokles cen v důsledku dočasného přebytku nabídky na trhu,
- opatření pro rozvoj venkova spolu s vnitrostátními a regionálními programy, jejichž cílem je řešit specifické potřeby a problémy venkovských oblastí.

V rámci rozpočtu Unie je SZP financována ze dvou fondů:

- Evropský zemědělský záruční fond (EZZF) poskytuje přímou podporu a financuje tržní opatření.
- Evropský zemědělský fond pro rozvoj venkova (EZFRV) financuje rozvoj venkova.

BISS (Basic Income Support for Sustainability)

Cílem opatření je stabilizace příjmů aktivních zemědělců, zároveň musí žadatel řádně obhospodařovat minimálně 1 hektar zemědělské půdy s výjimkou zemědělských kultur jiná kultura, mimoprodukční plocha, plocha s kontejnery nebo rybník. Půda musí být evidována v evidenci zemědělské půdy LPIS od data podání žádosti do 31. srpna příslušného kalendářního roku. Platba představuje prostředky vyplácené ročně na jeden hektar využívané zemědělské plochy.

DRP/CRISS (Complementary Redistributive Income Support for Sustainability)

Nová doplňková platba představuje přímou platbu. Je poskytována všem žadatelům na prvních 150 hektarů formou roční platby na hektar využívané zemědělské plochy. Podmínkou je nárok na základní platbu BISS.

CIS (Coupled Income Support)

Podpory příjmu vázané na produkci představují dobrovolný nástroj napomáhající konkurenceschopnosti a udržitelnosti. Ze strany EU jsou nastaveny maximální platby/stropy u jednotlivých titulů z důvodu zabezpečení rovných podmínek. Nově nastavené platby navazují na dobrovolné podpory vázané na produkci (VCS) a podporují vybrané citlivé komodity.

Podpora dobrých životních podmínek zvířat (DŽPZ)

V rámci Programu rozvoje venkova (PRV) jedná se podpory na zvětšení lehacího prostoru v chovu dojníc, zlepšení stájového prostředí v chovu dojníc, zajištění přístupu do výběhu pro suchostojné krávy.

Tabulka 88 Výše vybraných podpor

Intervence	Sazby (Kč/jednotka)	
	2023	2024
Základní podpora příjmu pro udržitelnost (BISS)	1 760,44	1 817,84
Platba pro mladé zemědělce (SF)	6 845,34	7 083,13
Doplňková redistributivní podpora příjmu pro udržitelnost (DRP/CRISS)	3 536,47	3 599,44
Doplňková podpora příjmu pro mladé zemědělce (CIS-YF)	2 255,01	2 590,58
Celofaremní ekoplatba – základní	1 743,16	1 774,62
Celofaremní ekoplatba – prémiová	9 638,24	18 132,48
Podpory příjmu vázané na produkci		
CIS Dojnice	3 501,65	3 572,80
CIS Bilkovinné plodiny	1 651,40	1 524,91

Zdroj: MZe, SZIF

Za rok 2023 bylo zemědělcům poskytnuto prostřednictvím podpor ze Strategického plánu společné zemědělské politiky více než 20 miliard korun. Přímé platby plynuly do zemědělství zcela ze zdrojů Evropské unie. V tomto roce doznaly přímé platby několika významných novinek. Poprvé dostali speciální dotaci malí zemědělci, kteří hospodaří na výměře do 10 hektarů. Další novou přímou platbou byla platba redistributivní, kterou získali všichni žadatelé na prvních 150 hektarů svých zemědělských pozemků. Novinkou byla také celofaremní ekoplatba, jejímž cílem je podpora postupů prospěšných pro životní prostředí a klima a také důraz na udržitelnost hospodaření. Tato platba má dvě úrovně, a to základní a prémiovou s odlišnou výší sazby.

S ohledem na objem přijatých žádostí v roce 2024 bylo zemědělcům v rámci I. pilíře SZP vyplaceno přes 20,7 mld. Kč, z toho 6,4 mld. Kč bylo poskytnuto na základní platbu BISS, téměř 6,2 mld. Kč na základní celofaremní ekoplatbu a necelých 4,8 mld. Kč na redistributivní platbu poskytovanou

na prvních 150 hektarů zemědělského podniku. Stejně jako v minulých letech zemědělci získali příspěvky na tzv. citlivé komodity (CIS, dříve VCS), které čelí určitým obtížím a jsou obzvláště důležité z hospodářských, sociálních nebo environmentálních důvodů. V ČR jde např. o chov dojníc nebo pěstování vybraných druhů ovoce a zeleniny. Platby vázané na produkci byly financovány částkou 3,1 mld. Kč. Na platbu pro malé zemědělce, která má přispět ke stabilizaci příjmů drobných aktivních zemědělců s výměrou do 10 hektarů, bylo pro rok 2024 vyčleněno téměř 89 mil. Kč. Platba je malým zemědělcům poskytována na maximální výměru 4 hektary. Mladým zemědělcům pak připadla částka přesahující 181 mil. Kč. Celkový objem finančních prostředků vyplacených v roce 2024 v rámci opatření Dobrých životních podmínek zvířat na podpory směřované do sektoru dojeného skotu činil cca 585 mil. Kč.

Tabulka 89 Sazby přímých plateb pro rok 2024

Intervence	Sazba dotace v Kč	Jednotka
Základní podpora příjmu pro udržitelnost (BISS)	1 817,84	ha
Platba pro mladé zemědělce	7 083,13	ha
Doplňková redistributivní podpora příjmu pro udržitelnost (DRP/CRIS)	3 599,44	ha
Doplňková podpora příjmu pro mladé zemědělce (CIS-YF)	2 590,58	ha
Podpory příjmu vázané na produkci (CIS)		
CIS Chmel	15 235,30	ha
CIS Cukrová řepa	6 096,35	ha
CIS Ovoce vysoká pracnost	9 979,11	ha
CIS Ovoce velmi vysoká pracnost	15 239,95	ha
CIS Zelenina vysoká pracnost	5 276,60	ha
CIS Zelenina velmi vysoká pracnost	13 473,36	ha
CIS Škrobové brambory	14 708,84	ha
CIS Bílkovinné plodiny	1 524,91	ha
CIS Bahnice a kozy	603,40	VDJ
CIS Dojnice	3 572,80	VDJ
CIS Masná telata	3 385,20	VDJ

Zdroj: MZe, SZIF

Dotační program 20.A. – zlepšení životních podmínek chovu dojníc – je rozdělena do pěti podprogramů:

- v zimním období napájením temperovanou vodou pomocí vyhřívaných napáječů
- prováděním plošné faremní diagnostiky původců mastitid dojníc jako prevence ohrožení zdraví zvířat ve sledovaném období
- snížením působnosti škodlivých patogenních mikroorganismů ve stájovém prostředí
- zvýšenou péčí o paznehty dle individuálních potřeb ve sledovaném období
- snížením tepelného stresu ve stájovém prostředí v letním období

Tabulka 90 Výše vyplacených finančních prostředků v rámci DP 19.A. a 20.A. (mil. Kč)

Rok	DP 19.A.	DP 20.A.
2016	33,3	223,7
2017	304,9	402,1
2018	264,5	333,1
2019	261,6	373,3
2020	490,4	417,5
2021	278,7	354,1
2022	304,6	254,8
2023	0	0
2024	0	391,2

Zdroj: SZIF

Poznámka: data dostupná k 24. 2. 2025

Dotační program 19.A. – podpora na účast producentů a zpracovatelů zemědělských produktů v režimech jakosti Q CZ. Cílem tohoto programu byla podpora producentů a zpracovatelů mléka, kteří se zapojili do systému jakosti Q CZ, což je národní značka kvality pro zemědělské produkty. Program byl rozdělen do dvou podprogramů:

- 19.A.a. Podpora na účast producentů a zpracovatelů mléka v režimu jakosti Q CZ
- 19.A.b.1. Podpora na zavedení a uplatňování systému jakosti Q CZ u producentů a zpracovatelů mléka

Vzhledem k tomu, že program 19.A. byl časově omezený a podpora byla poskytována maximálně po dobu pěti let, v roce 2023 již nebyly na tento program alokovány žádné finanční prostředky.

Tabulka 91 Celkový počet mikroorganismů v 1 ml mléka (tis.)

Měsíc/rok	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Leden	48,6	39,9	28,5	26,2	23,4	23,9	21,1	27	31,6	23,9
Únor	43,0	39,5	29,5	25,0	24,6	27,1	19,8	26,2	28,4	20,7
Březen	46,7	39,9	29,7	24,9	21,7	25,1	19,6	24,8	26,1	25,5
Duben	48,1	33,9	37,1	31,0	24,8	23,7	19,7	23,6	30,6	26,2
Květen	50,6	33,4	55,1	35,8	29,4	23,2	23,2	32,3	32,2	30,2
Červen	43,1	43,4	43,9	31,0	41,2	26,1	30,0	35,6	42,6	32,8
Červenec	55,3	43,6	41,0	35,5	45,5	27,5	32,1	37,2	43,8	39,1
Srpen	52,9	37,0	32,4	31,0	33,4	30,2	30,5	40,7	38,9	33,8
Září	50,9	45,1	26,4	25,4	24,6	22,2	26,5	33,9	37,3	29,5
Říjen	49,1	28,1	30,7	22,6	28,7	17,8	22,4	31,3	29,2	24,3
Listopad	44,4	32,0	30,6	23,5	25,8	19,5	22,4	26,7	26	18,2
Prosinec	39,4	27,3	26,5	26,9	25,6	17,4	17,8	28,7	23,2	18,2
Celkem	47,7	36,9	34,4	28,2	29,1	23,6	23,8	30,9	32,7	26,8

Zdroj: Výsledky kvality nakupovaného mléka v roce 2024, ČMSCH

Poznámka: Jedná se o veškeré mléko, nejen mléko zařazené do režimu jakosti Q CZ

Celkový počet mikroorganismů (CPM)

CPM je hlavní hygienický ukazatel kvality syrového mléka. Je známý úzký vztah mezi CPM a psychrotrofními mikroorganismy. Psychrotrofní mikroorganismy představují doprovodný hygienický ukazatel mikrobiologické kvality mléka. Při nedodržení přísným teplotních norem během uchování, svozu a skladování syrového nebo pasterovaného mléka dochází k jejich značnému pomnožení a tvorbě vyšší koncentrace termostabilních proteolytických a lipolytických enzymů. Tyto enzymy jsou termostabilní a mohou způsobovat v době trvanlivosti vady mléčných výrobků.

Pro nakupované syrové kravské mléko v režimu jakosti Q CZ platí přísnější požadavky na CPM než na běžně nakupované syrové kravské mléko. V důsledku snížení CPM u nakupovaného syrového kravského mléka došlo u mlékáren ke snížení rizika nedostatečné pasterace mléka na pasterační stanici. V případě většího množství CPM u nakupovaného syrového mléka totiž hrozí větší pravděpodobnost nedostatečné pasterace – pasterační efekt není považován za 100%, obecně se udává, že je 99,9% – tedy, že nemusí při pasteraci mléka vždy dojít k usmrcení všech přítomných nežádoucích mikroorganismů. Tedy, čím více CPM syrové kravské mléko bude obsahovat, tím je větší pravděpodobnost, že nedojde k usmrcení všech nežádoucích mikroorganismů v mléce. Pasteraci mléka přežívají jen sporotvorné mikroorganismy a některé termorezistentní bakterie. Dochází k inaktivaci enzymů, čehož se využívá k průkazu pasterace. Průkaz správné pasterace se provádí v interní a v externí laboratoři – fosfatázový a peroxidázový test (průkaz inaktivace enzymů fosfatáza a peroxidáza). Pasteraci současně dochází i k redukci technologicky nežádoucích skupin mikroorganismů jakou psychrotrofních a částečně termorezistentních bakterií s převážně proteolytickou a lipolytickou aktivitou, což je pro zajištění senzorických vlastností, kvality a trvanlivosti mléčných produktů velmi žádoucí.

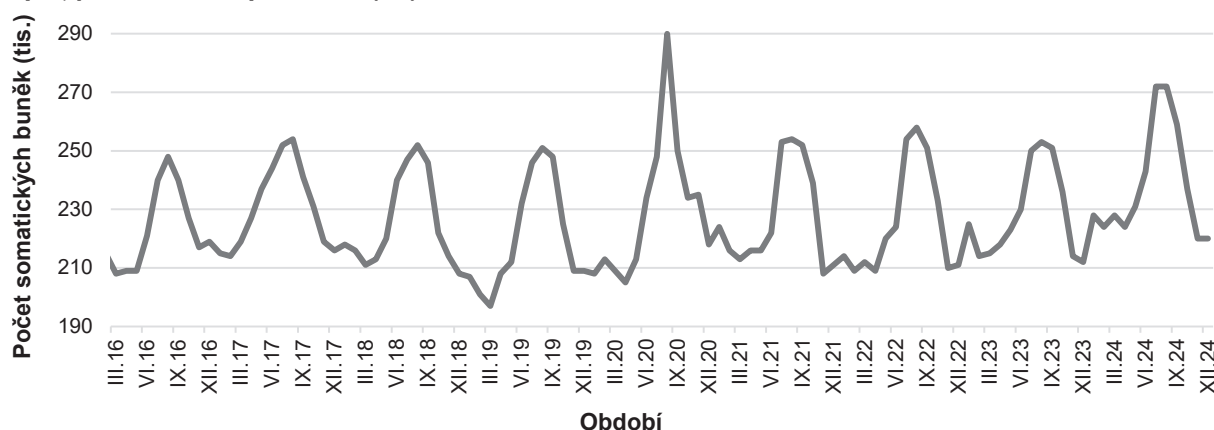
Tabulka 92 Počet somatických buněk v 1 ml mléka (tis.)

Měsíc/rok	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Leden	218	220	215	218	207	208	224	214	225	228
Únor	222	215	214	216	201	213	216	209	214	224
Březen	218	208	219	211	197	209	213	212	215	228
Duben	224	209	227	213	208	205	216	209	218	224
Květen	244	209	237	220	212	213	216	220	223	231
Červen	259	221	244	240	232	234	222	224	230	243
Červenec	268	240	252	247	246	248	253	254	250	272
Srpen	278	248	254	252	251	290	254	258	253	272
Září	264	240	241	246	248	250	252	251	251	259
Říjen	234	227	231	222	225	234	239	233	236	237
Listopad	221	217	219	214	209	235	208	210	214	220
Prosinec	223	219	216	208	209	218	211	211	212	220
Celkem	240	223	231	226	221	230	227	235	235	238

Zdroj: Výsledky kvality nakupovaného mléka v roce 2024, ČMSCH

Poznámka: Jedná se o veškeré mléko, nejen mléko zařazené do režimu jakosti Q CZ

Vývoj počtu somatických buněk (tis.)

Zdroj: ČMSCH

Počet somatických buněk (PSB) – jeden z hlavních ukazatelů jakosti syrového kravského mléka. Hodnota „počet somatických buněk $\leq 220\,000$ v 1 ml mléka“ pak byla v rámci notifikačního procesu Evropskou komisí schválena jako hodnota, která jde výrazně nad rámec norem. Nadstandardní jakost mléka je posuzována z hlediska nastavení limitů v příslušné evropské legislativě, v dosahování hodnot v ostatních evropských zemích apod. V evropské legislativě je stanoven požadavek počtu somatických buněk $\leq 400\,000$ v 1 ml mléka. Vzhledem k dosahované výši parametru somatických buněk např. v Rakousku či Německu – i podle plemen – lze konstatovat, že stanovená a dosahovaná hodnota počtu somatických buněk v rámci tohoto dotačního programu je ukazatel nadstandardní jakosti mléka. V Bavorsku pro super třídu jakosti mléka je stanoven limit $300\,000$ somatických buněk v 1 ml mléka, pro I. třídu jakosti $400\,000$ v 1 ml mléka.

Počet a zastoupení jednotlivých typů somatických buněk reflektuje zdravotní stav mléčné žlázy a slouží jako znak kvality syrového kravského mléka. Somatické buňky pocházejí z krve a epitelu mléčné žlázy. Mezi somatické buňky pocházející z krve patří především bílé krvinky (leukocyty), a to zejména makrofágy, polymorfonukleární leukocyty a lymfocyty. Tyto typy leukocytů hrají důležitou roli v imunitním systému, kdy jejich cílem je ničit cizorodé látky a obnovovat poškozené tkáně. Z tohoto faktu jasně vyplývá, že jejich zvýšený počet v mléce značí, že je mléčná žláza zasažena zánětem. Z dalších krevních buněk je možné nalézt také ostatní typy leukocytů (eozinofily, bazofily) a erytrocyty (červené krvinky). Erytrocyty se mohou vyskytovat v kolostru (mlezivu), v mléce se objevují při těžkých zánětech či poranění nejčastěji strukových vývodů. Somatické buňky pocházející z epitelu jsou odloupané epiteliální buňky z různých částí mléčné žlázy, které vznikají odloučením při regenerativních procesech.

Somatické buňky mají také svůj vlastní enzymatický preparát, kdy vylučují antimikrobiální složky, jako například laktoperoxidázu, kyselou fosfatázu a další enzymy, které negativně ovlivňují technologickou zpracovatelnost mléka. Počet somatických buněk (PSB) je dán jednak zdravotním stavem mléčné žlázy, kdy se při mastitidách počty SB zvyšují o několik řádů, dále výskytem metabolických onemocnění, při kterých dochází k růstu PSB.

Vysoký obsah SB v mléce je také při zahájení laktace (během prvních 14 dní), kdy se vyskytuje v mléce vysoké množství epiteliálních buněk, kolostrálních tělísek a leukocytů. K mírnému zvýšení dochází také ke konci laktace, kdy pomalu dochází k přípravě na další laktaci, a tím i regeneraci epitelu. PSB se také zvyšuje s rostoucím počtem laktací. Další vliv na PSB má plemeno, stavba vemene, teplota prostředí a teplota tělesná, roční období, výživa, stres, dojící zařízení a technika dojení.

Pro nakupované syrové mléko v režimu Q CZ platí přísnější požadavky na PSB než na běžně kupované syrové kravské mléko. V důsledku snížení PSB (lepší zdravotní stav dojníc, nižší podíl dojníc léčených na mastitidu antibiotiky) došlo ve sledovaném období k poklesu pozitivních kontrol na RIL v mlékárnách – včetně kontrolních testů pro farmáře. Díky snížení počtu pozitivních kontrol na RIL je příjem mléka plynulejší a pracovníci mlékáren nejsou zatěžováni řešením neshod v důsledku výskytu RIL. V posledním sledovaném období meziročně došlo ke zvýšení podílů vzorků pozitivních na RIL.

Tabulka 93 Inhibiční látky – podíl pozitivních vzorků (%)

Měsíc/rok	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Leden	0,16	0,22	0,08	0,08	0,07	0,12	0,32	0,00	0,00	0,15
Únor	0,04	0,13	0,04	0,04	0,11	0,04	0,44	0,00	0,00	0,03
Březen	0,16	0,34	0,00	0,04	0,11	0,00	0,11	0,00	0,00	0,19
Duben	0,00	0,00	0,08	0,04	0,07	0,08	0,15	0,00	0,00	0,03
Květen	0,00	0,24	0,04	0,07	0,07	0,05	0,04	0,00	0,00	0,00
Červen	0,17	0,22	0,00	0,04	0,00	0,19	0,22	0,00	0,06	0,03
Červenec	0,08	0,16	0,11	0,00	0,03	0,19	0,00	0,00	0,00	0,06
Srpen	0,16	0,18	0,15	0,00	0,07	0,18	0,63	0,03	0,00	0,00
Září	0,17	0,07	0,08	0,10	0,14	0,24	0,26	0,00	0,00	0,12
Říjen	0,00	0,04	0,08	0,11	0,00	0,00	0,49	0,07	0,00	0,03
Listopad	0,17	0,00	0,04	0,00	0,00	0,14	0,04	0,00	0,00	0,00
Prosinec	0,04	0,04	0,04	0,04	0,00	0,04	0,20	0,00	0,00	0,00
Celkem	0,10	0,14	0,06	0,05	0,06	0,11	0,24	0,01	0,01	0,15

Zdroj: Výsledky kvality nakupovaného mléka v roce 2024, ČMSCH

Poznámka: Jedná se o veškeré mléko, nejen mléko zařazené do režimu jakosti Q CZ

Rezidua inhibičních látek (RIL) – Výskyt reziduí inhibičních látek v surovinách a potravinách živočišného původu představuje zdravotní riziko pro spotřebitele, přináší technologické problémy ve výrobě potravin má negativní dopad na životní prostředí. Nálezy RIL v mléce souvisí s rozšířeným používáním veterinárních léčiv, s nedodržováním ochranných lhůt, se změnou metabolismu nemocného zvířete, popř. s nedůsledným vylučováním mléka léčených zvířat z dodávky. Jedním z problémů v humánní a veterinární medicíně je rostoucí rezistence patogenních mikroorganismů k antimikrobiálním látkám. Vznikající počet rezistentních kmenů bakterií je způsoben neuváženým podáváním antibiotik k léčbě infekcí v humánní i veterinární medicíně. Více než polovina celkové spotřeby antibiotik nachází využití právě v zemědělství. Důležitým krokem k prevenci přítomnosti antimikrobiálních látek v mléce jsou důsledná opatření v prvovýrobě mléka a využívání screeningových metod detekce RIL.

K detekci RIL se dříve používala zkouška dle ČSN – kysací schopnost mléka (k mléku byla přidána jogurtová kultura, teplota 3,5 hod. při 42 °C, vytvoří se mikroorganismy mléčného kysání, které spotřebují mléčný cukr na kyselinu mléčnou, tím dojde ke zvýšení titrační kyselosti mléka). V současné době se používají rychlé metody detekce RIL. RIL jsou v mlékárenství kritický kontrolní bod – mléko, u kterého je zjištěno množství RIL je po potvrzení nálezu v centrální laboratoři vždy vráceno dodavateli, od kterého tato kontaminace mléka pochází – dohledává se z bazénových vzorků v případě positivity. Pozitivní nález RIL v syrovém kravském mléce je v posledních letech ojedinělý.

Národní dotace 2024

Prostřednictvím národních dotací zemědělci v roce 2024 získali 2,7 miliardy korun. Dotace byly směřovány především na programy, které přispěly ke zlepšování životních podmínek v chovech hospodářských zvířat a ke zvýšení konkurenceschopnosti českého agrárního sektoru. Do odvětví živočišné výroby bylo směřováno cca 1,88 miliardy korun, do rostlinné výroby 305 milionů korun, do potravinářství 356 milionů korun a na ostatní aktivity 198 milionů korun. Dotační program 19.A. však už pro toto období vypsán nebyl, a to vzhledem k tomu, že byly naplněny vytyčené cíle tohoto programu.

Národní dotace 2025

Dotační programy zemědělství pro rok 2025 obsahují programy proti rozšiřování nebezpečných nákaz hospodářských zvířat a programy nezbytné pro udržení a rozvoj jednotlivých komodit (např. udržování a zlepšování genetického potenciálu vyjmenovaných hospodářských zvířat, podpora včelařství). Prostředky směřované do odvětví živočišné výroby by měly činit 2,94 miliardy korun. Celkem by měly národní zemědělské dotace v roce 2025 činit 3,75 miliardy Kč.

Legislativní opatření

V oblasti trhu s mlékem a mléčnými výrobky má Česká republika v platnosti základní nařízení vlády, která jsou v souladu se základním nařízením Evropských společenství:

- a) **Nařízení vlády č. 282/2014 Sb.**, o některých podmínkách k provádění společné organizace trhu v odvětví mléka a mléčných výrobků, ve znění pozdějších předpisů
- b) **Nařízení vlády č. 74/2017 Sb.**, o stanovení některých podmínek pro poskytování podpory na dodávky ovoce, zeleniny, mléka a mléčných výrobků z nich do škol a o změně některých souvisejících nařízení vlády, ve znění pozdějších právních předpisů
- c) **Nařízení vlády č. 225/2004 Sb.**, o některých podrobnostech provádění vybraných tržních opatření společné organizace trhu s mlékem a mléčnými výrobky, ve znění pozdějších právních předpisů. Toto nařízení zavádí zbývající nástroje společné organizace trhu s mlékem a mléčnými výrobky

Důležité informace o příslušné legislativě lze najít na internetových stránkách:

- <https://mze.gov.cz> – Portál Ministerstva zemědělství
- <http://www.mv.gov.cz> – Portál veřejné správy ČR – vyhledávání v zákonech – Sbírka zákonů a mezinárodních smluv.
- <http://eur-lex.europa.eu/JOIndex.do?ihmlang=cs> – Stránky Úředního věstníku EU – vydávání předpisů EU v českém jazyce.
- <http://www.svscr.cz> – Portál Státní veterinární správy České republiky, kde jsou v hlavní nabídce odkazy na základní informace např. zákazy a omezení, informace z legislativy, publikace, zdraví zvířat, veřejné zdraví, schválené subjekty pro trh EU, schválené subjekty pro vnitřní trh a pro přímý prodej a další zajímavé odkazy.
- <https://szif.gov.cz> – Stránky Státního zemědělského intervenčního fondu týkající se vybraných režimů komodity mléka, příruček pro žadatele, jednotlivých vzorů žádostí aj. formulářů. Příslušné dokumenty lze nalézt na této internetové adrese v podnabídce Společná organizace trhu/komodity – živočišná výroba – mléko.

Vydalo Ministerstvo zemědělství
Těšnov 65/17, 110 00 Praha 1
internet: www.mze.gov.cz
e-mail: info@mze.gov.cz

ISBN 978-80-7434-811-2

Praha 2025